

LINGUAE OSCAE

SPECIMEN SINGULARE

QUOD SUPEREST

N O L A E

IN MARMORE MUSEI SEMINARII

CUM ADNOTATIONIBUS

JOH. BAPTISTAE PASSERII

P I S A U R E N S I S

NOBILIS EUGUBINI AC SOCII REGIARUM ACADEMIARUM LONDINENSIS OLOMUCIENSIS PANORMITANAE ET ITALICARUM FURFURATORUM CORTONENSIS FERRARIENSIS PERUSINAE VELITERNAE VOLSCORUM ET BONONIENSIS SCIENTIARUM INSTITUTI.

R O M A E CIƆIƆCCLXXIIII.

TYPIS ZEMPELIANIS PROPE MONTEM JORDANUM

PUBLICA AUCTORITATE.

I M P R I M A T U R,

Si videbitur Reverendissimo Patri Magistro Sacri Palatii Apostolici.

F. A. Episcopus Montis Alti, ac Vicesgerens.

I M P R I M A T U R,

Fr. Thomas Augustinus Ricchinius Ordinis Praedicatorum Sacri Palatii Apostolici Magister.

TAB. I.

Mensura Litterarum hujus Inscriptionis

Jul. Cardioni sculp

Post pag. IV.

TAB. II.

ALPHABETUM OSCORUM

V·V·T·S·R·RP·N·M·LI·I·H·H·F·E·E·CCH·B·A

20·19·18·17·16·15·14·13·12·11·10·9·8·7·6·5·4·3·2·1

NEXUS Litterarum

[illegible]	AN	lin. 22
[illegible]	AB	l. 15
[illegible]	AR	l. 17
[illegible]	NE	l. 20
[illegible]	AC	l. 22
[illegible]	THE	l. 26
[illegible]	AL	l. 27
[illegible]	IN	l. 29
[illegible]	AR	l. 49
[illegible]	IN	l. 19
[illegible]	TE	l. 17
[illegible]	AV	l. [illegible]

LITTERAE Ambiguae

Π pro A. lin. 14

8 pro B. l. 13.

⊟ pro N. l. 5.

[illegible] pro M. l. 15

8 pro S. l. 45

TAB. III.

INSCRIPTIO OSCA LATINIS LITTERIS EXPOSITA.

1	EKKVMA
2	TIRBALAK
3	LIIMIT
4	HERECLEIS . FIISNV . MEFA
5	IST . ENTRAR . FEINVS . PV
6	HERECLEIS . FIISNAM . AMF.
7	ET . PERI . VIAM . PVSSTIS
8	PAI ⁚ IPISI . PVSTIN . SLACI .
9	SENATEIS . SVVEIS . TANCI.
10	NVR . TRIBARAKAVV . I. M. L. I.
11	KITVB.... INIM . IVK . TRIBA
12	RAKKIVF . PAM . NVVLANVS
13	TRIBARAKAE . TVSET . NAM .
14	VITTIVF . NVELANV . MESTVE.
15	EKKVM . SVAIAR . ABELLANVS .
16	TREBARAKATTVS . ET . IVK . TRI
17	BARAKKIVF . NAM . VITTIVF......
18	ABELLANVM . TESAVR . AHT......
19	PVST . FEINVS . PVSFIS . NAM . AN.
20	FRET . EISEI . TEREI . NEP . ABEL
21	LANVS . NEP. NVELANVS . PRVN.
22	TRBARAKAT . TINS . AVT . TE
23	SAVRVM . PVR . ESEI . TEREIISS
24	AVN . PATENS . ASMVNAKAR . T
25	INVR . PATENS . ASIIM . PRI......
26	TESAVREI . PVKKAHF . EE..........
27	ITTVMALT . TRAMALIT ....
28	ERRAS . AVT . ANTER . SLACCI
29	ABELLANÀM . INIM . NVVLANA . M
30	VLLAR . VIVVRVUV . ISMERV
31	ISAI . EAI . MEFIAI . TEREMEN.
32	IVSTAIET
33	EMAPVI . VESTIRI . KIVI . MAIS
34	PRVPVKIK . SVERRVNEI . CVALV....
35	LEI . ABELLANVI . INIM . MANV....
36	IVVCIIVI ⁚ MAI . PVKALATVI.......
37	TRIKEI . KEKVTACVI . NVEL......
38	INIM . VIFT . LIS . ABELL........
39	MINIL . KATVI . AVELANVI.......
40	AVS . SENATEL . TANCINVR......
41	SVVEIS . PVTVLVSPIR . LIKA......
42	FVFAN . SEKSS . CVMBEMB........
43	SAKARAKLVM . HEREKLEIS .....
44	SLACIR . PVKIST . INIM . TEET....
45	PVK . VPEISVR . SAKARAKLVM ....
46	PVRANTER . TEREMMSS . EE.....
47	IST . PAI . TEREMEMNIV . VIV.....
48	TANCINVR . PRVFATVSE . T. L....
49	ANMVR . PV....IK....SAKAR.....
50	INIM . IRIK . TE....RVM . MVIT....
51	NIV . INIKE . ERE . IFVSIA .....
52	EISEIS . SAKARAKLEIS ....
53	TERIS . FRVKTATIVF . F.......
54	MVINIKV . PVTVR ....
55	AVT . NVVLAR ....
56	HEREKLEIS . FI ....
57	ISPIR . NVELA ....

STEPHANO BORGIAE

UTRIUSQUE SIGNATURAE REFERENDARIO
ET S. CONGREG. DE PROPAGANDA FIDE A SECRETIS

Iratus ſum ſemper ingenii, & indolis tuae excellentiam, ac dignitatem, BORGIA PRAESUL AMPLISSIME, qui mihi ab adoleſcentia perſpectiſſimus grande aliquid ſemper viſus es praenuntiare. Teruntur enim adhuc eruditorum manibus ſpecimina plura praecocis ſane eruditionis tuae ſelectiſſima jam typis vulgata, veluti tirocinia altioris litteraturae, quae imminentes progreſſus, eoſque ſane ampliſſimos pollicebantur. Nec minus exſpectandum erat a domeſtica tua diſciplina, in qua pietas, & doctrina univerſalis ad veram ſapientiam adcumulandam conſpirabant, potiſſime ſub admirando Patruo tuo Alexandro Borgia Archiepiſcopo, & Principe Firmano, quem veluti exemplar virtutum omnium tibi conſtitueras; erat enim. Ex ſingulari hac palaeſtra altiſſimo Summi Pontificis Clementis XIII. conſilio non alia tibi exercitationis praeludia decreta ſunt, quam totius Beneventani Ducatus adminiſtratio; mirantibus cunctis experimentum juvenis incepiſſe a Provincia, & tam feliciter ſucceſſiſſe. Communibus, & vulgaribus curis ſine impoſito, ad ſecretiora Tabularia examinanda animum admoviſti, quae hominum negligentia arcano quodam ſilentio dudum conſecraverat; eo tibi conſilio, ut multorum ſaeculorum hiſtoria regimen illud tuum manu duceret fidelius,

atque ſecurius, ſalutemque, & ſecuritatem Supremo Principi, ſi daretur occaſio, confirmaret. Ah mi Borgia, ea tunc non fuere ſtudia, ſed vaticinia. Puto vero, te aliquando felices illas regiones contemplanti fortiſſimas gentes, quae ea loca tenuere, occurriſſe Samnites, Campanos, Volſcos, alioſque, qui bella cum Romanis infeliciter geſſere, claroſque reddidit votum atrox libertatis, atque conſtantia. Iſtos Oſca lingua pauca loquentes audieras jam ex communi ſodali noſtro Hannibale de Abbatibus Oliverio Jordanio, quem ad perennitatem nominis Piſaurenſis natum fuiſſe fatentur omnes, qui Muſas colunt. Nunc vero unicum hujus linguae veſtigium ceteris loquacius, atque diffuſius tibi obfero Oſce ſcriptum, & Latinis notis expoſitum, & aliqua ex parte inluſtratum, ut memoriae Nationis illius, in quam tam bene facta contuliſti, maximum praemiorum adcedat benemeritorum recordatio. Verumtamen id decus numquam intra privatae conſcientiae fines inanis torpeſcit; ſubit enim continuo judicium ſapientiſſimi, & optimi Principis Clementis XIV., qui te jam ornatum ſacrarum Indulgentiarum, & Academiae Theologicae Secretarii munere, ad amplificandum, & ad ſartum tectum ſervandum toto Orbe terrarum Catholicae Religionis ſplendorem, ſacrae primum Congregationis de Propaganda Fide Secretarium, dein ſacrae, ac univerſalis Romanae Inquiſitionis Conſultorem laudabili providentia delegit, addito inſuper poſtremis temporibus Examinatoris Epiſcoporum officio, nobiſque interim ſuſpicientibus, atque intentis, qui nimirum majora inceſſanter exſpectamus.

LIN-

LINGUAE OSCAE

SPECIMEN SINGULARE.

Uemadmodum in universa antiquitate, quam scriptam adpellamus, Tabulae Eugubinae principem locum sibi vindicant (nullum enim hactenus monumentum aut antiquius, aut uberius cognovimus) ita prorsus nihil est, quod illi prae dignitate succedat, nisi hoc unum praesens specimen Oscae Linguae, quod diu pessumdatum, & magna sui ex parte conruptum aetate hac nostra Litterariae Reipublicae restitutum est, Romanis non abnuentibus, qui, dudum deleta jam Oscorum Natione, Linguae tamen illorum indulsisse visi sunt. Strabo Lib. V: Ἴδιον δέ τι τοῖς Ὄσκοις, καὶ τῷ τῶν Αὐσονίων ἔθνει συμβέβηκε· τῶν μὲν γὰρ Ὄσκων ἐκλελοιπότων, ἡ διάλεκτος μένει παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις, ὥστε καὶ ποιήματα σκηνοβατεῖσθαι κατά τινα ἀγῶνα πάτριον, καὶ μιμολογεῖσθαι. *Peculiare quidpiam Oscis, & Ausonibus in usu venit; nam cum Oscorum gens interierit, sermo tamen apud Romanos restat, ita ut carmina quaedam, ac mimi certo quodam certamine, quod instituto majorum celebratur, in scenam producatur*. Quae familiaritas Oscorum cum Romanis adeo processit, ut hi non modo Linguam Oscam addiscerent, veluti peregrinam, quin etiam plurima illius Gentis vocabula in Latium adoptarent, ut constat ex Festo, Nonio Marcello, aliisque, qui de Ori-

Originibus Linguae Latinae scripserunt, qui passim dictiones plurimas Oscae originis esse professi sunt. Mirum tamen est, opulentissimos, potentesque Populos, qui Osco sermone utebantur, tam parce scripsisse, ut ante hujus marmoris promulgationem, pauculis exceptis nummis, & sphragismatum crustulis inscriptis, quae omnia jam typis edita sunt, vix agnosceremus, quae forma litterarum his Populis instetisset; quod ego facile adtribuo tetricae earum Gentium, quae Oscorum nomine censebantur, indoli, atque instituto, futuri nominis negligenti, quibus unica libertas sacra fuerat, & quamvis diu obsistente victoria decertaverint, satis obtinuisse reputarunt, si inexhaustum in Romanos illorum odium in aliena historia aliquando claresceret.

Jacuit hic lapis diu inter rudera veteris Civitatis Abellae in Campania haud longe ab urbe Nola, indeque detractus circa initium currentis saeculi, misere deputatus est in usum liminaris privatae domus, donec adtritus pedibus, & vehiculis male mulctatus ab egregio, ac religioso Viro Joh. Stephano Remondinio Januensi Somaschae Familiae alumno, & Nolae apud illius urbis Episcopum Theologo detectus, eoque curante, Nolam in Museum Seminarii conlocatus est servandus, & conspiciendus. Nec mora laudatissimus repertor, excepto ejusdem marmoris exemplari, illud cum Cl. Antonio Francisco Gorio Florentino communicavit, qui cum mihi longo jam usu familiarissimus esset, schedam ad me transmisit, ut si qua ratione possem, explicarem. Ast ego conspicatus formam ingentis cippi antrorsum, ac retrorsum inscripti, nec alibi, nisi in aperto campo conlocandi, subiit confestim suspicio de lapide terminali inter vicinos populos ad agrum dividendum aptissimo, quo tramite mihi procedendum fore duxi ad hujus Inscriptionis intelligentiam. Nec me fefellit opinio; nam in principio tertiae lineae statim objecta est mihi mentio de limitibus saepe inde repetita, & de discordia inter Abellanos, & Nolanos. Quapropter sedulo contextu universo examinato, licet lapide magna ex parte detrito, & lacunis undique scatente, agnovi negotium agi de *finibus regundis* inter eosdem Abellanos, & Nolanos, praeside quodam Tancino pro parte Abellanorum, qui ducta certa linea a sacello Herculis, adsignataque utrique parti quadam territorii portione, titulum hunc in ipsa linea divisoria conlocavit. Quo circa argumentum hoc brevi

opu-

opuſculo inluſtratum Emo, ac Sapientiſſimo Cardinali Spinellio tunc Eccleſiae Neapolitanae Pontifici nuncupavi, in quo tractus plurimos obſoletae illius Linguae, & hactenus deſperatae exponere datum eſt, quod deinde prodiit in lucem opera ejuſdem Gorii inter ejus Symbolas Tomo I. Liburni ex Typographio Fantechiano anno CIↃIↃCCLII.

Meum id tentamen circa argumentum non modo obſcuriſſimum, verum etiam conclamatum tardius, quam oportebat, ad Cl. Remondinium pervenit, dum interim Venetiis Auctor quidam ignotus, qui ad Hiſtoriam litterariam conſarcinandam, quemadmodum jactabatur, monumenta praeparabat, audaciam meam in exponendo tam arduo monumento, nulliſque auxiliis opitulantibus, condemnaverat, atque audacter traduxerat: cui tamen urbanius, quam par erat, reſpondi, ne deinceps ea, quae ipſe non intelligeret, ceteros tentare prohiberet, quo conatu multa in hoc saeculo fruſtra diu expetita felici progreſſu revelata ſunt. Quapropter eximius Remondinius non modo opuſculum meum, ſed & Venetas animadverſiones, & in illas apologeticon meum publicae lucis fieri curavit Januae anno CIↃIↃCCLX. typis Paulli Scionici, adiectis ejuſdem Remondinii quibuſdam notis eruditis quidem, & elegantibus, in quibus tamen dictionem nullam ex ea Lingua, quam ego verecundius praetermiſeram, explicare auſus eſt. Cum vero interim novo conatu plura alia ejuſdem idiomatis vocabula explorare datum ſit, feſtinante jam Tomo III. Picturarum Etruſcarum in lucem prodire, non alienum abs re eſſe duxi, ſi opellam illam magna ex parte auctam, quam in ſuperiori Tomo earumdem Picturarum pag. LXX. Etruſci Gorianii Muſei ſupplemento revervaſſe tunc profeſſus ſum, iterum eruditis hoc loco exponerem, ut facili quodam progreſſu ab Etruſca eruditione ad Oſcam diverterem, ad animos eorum excitandos, ut hanc partem eruditionis ipſis reſervatam meliore ſucceſſu, quam mihi ſperandum foret, amplificent. In his vero ſecundis curis id maxime obſervavi, ut exemplar lapidis, quod in prima editione mendoſum prodierat, maximam emendatum ad fidem prototypi exponeretur.

Adtigimus itaque lapidis hujus argumentum verſari circa quaeſtionem *finium regundorum*, excitatam inter Nolanos, & Abellanos; cum forte, dimiſſa, & jam typis edita Diſſertatiuncula memorata, occurrit mihi locus Ciceronis in Lib. I.

de Officiis cap. XII., ubi maximus ille Romanorum Philosophorum, damnatis fraudibus, & cavillis, quae ab Arbitris in foederibus fanciendis aliquando interferuntur, haec fubdit: *Nec nofter quidem probandus, fi verum eft, Q. Fabium Labeonem, five quem alium (nihil enim praeter auditum habeo) Arbitrum Nolanis, & Neapolitanis de finibus a Senatu datum, quum ad locum veniffet, cum utrifque feparatim loquutum, ut ne cupide quid agerent, ne appeterent, atque ut regredi, quam progredi mallent. Id quum utrinque feciffent, aliquantum agri in medio relictum eft. Itaque illorum fines, ficut ipfi dixerant, terminavit. In medio relictum, quod erat, Populo Romano adjudicavit. Decipere hoc quidem eft, non judicare.* Et iterum Nolani cum Abellanis conterminis de finibus difceptantes, & hujus lapidis teftimonio litis finem intueamur, fed abftineamus, obfecro, a comparatione utriufque judicii, utrum illorum aequius fuerit, Romanum ne, an Abellanum.

Notae in Infcriptionem Latinis characteribus expreffam.

LINEA I. II., & III. Vitio marmoris in principio detriti ex tribus prioribus lineis voces tantum primitivae fuperfunt EKKVMA initium convenientiffimum in contractu foederis, five divifionis territori, nempe *Ecce*, *hoc eft*, ut praecedat narrativa ftatus cauffae, deinde fubfequatur *difpofitiva*, & demum *exfecutiva*. Latinorum antiquiores *eccum*, & *eccam* dixere pro *ecce ille*, *ecce illa*, ut demonftrat Voffius Etymol. in voce *En*; ac fortaffe etiam aequipollet particulae *Cum*, quae in Tabulis Eugubinis profertur per *Com*, ut in Tab. II. lin. 52., 55., & 57., cujus particulae frequens eft ufus in principio narrativae, quemadmodum legimus in formula induciarum, quas Hannibal militibus fuis conceffit apud Livium Lib. XXI., & Briffonium *de formulis* in fine lib. IV: *Cum longe ab domo inftet militia ..... fi quis veftrum fuos invifere vult, commeatum do. Primo vere edito adfitis.* Cum vero ego ipfe de formula *finium regundorum* diligenter inquirerem apud eumdem Briffonium lib. II., occurrit mentio foederum, quae Judaei cum Romanis, & Spartiatibus fancierunt, in quibus praecedit femper haec eadem particula, ut Machabaeorum Lib. I. 8., & 22. *Hoc refcriptum eft, quod refcripferunt Romani*; rurfus vero ibidem Cap. 12. de Spartiatibus, *hoc refcriptum eft*.

LIN. II. TRIBALAK fortaffe ut in-

infra lin. XIII. TRIBALAKAE derivativum eſt a voce *Tribus* quidem antiquiſſima apud Etruſcos ; nam in Tabulis Eugubinis, & ſignanter Tab. IX. lin. 8. TRIBRIBV, & ſaepe TREBVF, & TREBO epitheton *Jovis Tribulis*, ſive *Cuſtodis ſingularum tribuum* cujuſcumque populi. De origine hujus vocis nihil eſt apud veteres Grammaticos, niſi quod derivet a *tribuendo*, & *tributo*, quibus non adſentior; nam vocabulum *Tribus* primum audivit in Latio tempore Romuli, qui populum ſecrevit in ternas *Tribus Tatientium* a T. Tatio, *Ramnentium* a Romulo, *Lucerum* a Lucumone, dum nulla erant tributa; inducta primum poſt Gallos ab Urbe pulſos. Feſtus in *Tributum*: *Poſt Urbem a Gallis captam collatum eſt, quia proximis quindecim annis cenſus aliud non erat*. Puto Tribuum nomen a ternario numero coaluiſſe, & ab officio BOYAH, nempe Concilio, ſeu Curia, quaſi Tribule, & revera vox Oſca TRIBALAKAE huic origini adſtipulatur. Ex hac eadem origine Urbs in Latio *Bola* nomen ſortita eſt, de qua Virgilius in VI., ex Civium concilio, quod ibi convocabatur. Inde etiam derivata officia Tribuni, Tributi, Tribunalis, & ſimilia. Haec vox TRIBALAKAE vel ad perſonam Tribuni, vel ad Tribuniciam poteſtatem infra exprimendam adhibitam fuiſſe, libenter intelligo.

Lin. III. LIIMIT. Cum poſt titulum Magiſtratus ſubeat mentio de *Limitibus*, & bene reſpondeat forma hujus marmoris, incaſſum obſtantibus lacunis creſcit exſpectatio decreti alicujus *finium regundorum* inter vicinos populos ad diſcordiam compeſcendam. *Limes* antiquum vocabulum eſt, & ſignificabat *obliquum*, ut ex Aggeno Urbico declarat Voſſius, fortaſſe quia vicini per eos flectere, & obliquare tenebantur. Vocem hanc antiquam ſane, & communem fuiſſe oportet; nam nil frequentius hiſce diſcordiis, ubi primum terrae diviſae ſunt non in *funiculo diviſionis*, uti terra Chananaeorum.

Lin. IV. HERECLEIS. FIISNV. MEFA. IST. Ecce punctus cardinalis, unde diviſoria ducenda eſt a *Sacello Herculis*, qui cum magnam illius regionis partem ſibi vindicaſſet non modo praeclare geſtis, ſed etiam jure fundationis urbium, illic maxime cultum fuiſſe opinor. Heracles per ſyncopen ꟼꟻꟼꟻ HERCLE ſcribitur in Etruſcorum Pateris, & inter Deos Viales, & foederum cuſtodes cenſebatur. *Feſnove* vero, quod Oſci FIISNV proferebant, & Eugubini in Tab. VIII. lin. 11., & 15.

& 15. FESNAVE, & FESNERE, quae ibi ſaepe occurrunt in luſtratione agrorum, & pecorum, atque erant depulſores faſcini juxta Feſtum : *Feſnove vocabantur, qui depellere Faſcinos credebantur*. In hoc vero loco indicant Sacellum, ubi fortaſſe haec caeremonia, ſeu potius ſuperſtitio frequentari ſolebat, electuſque eſt hic locus, veluti conſtans, & reverendus populis diſceptantibus. Sunt, qui ex hac voce *Feſna* originem *Fani* derivaſſe credunt, quam ego puto deſcendiſſe potius a luce φῶς, quia luminaria ibi frequentiora adcenderentur. Minus vero a Faunis, nec ab effando. MEFA IST. dimenſa eſt, nam in compoſitione apud Feſtum habemus Mephancilium, Meſancilium, quod eſt teli genus ex utraque parte dentatum. Hinc infra in linea XXXI. habemus MEFIAI, hoc eſt *Mediae*, ſubſtituta littera F loco litterae D, qua Oſci carebant.

Lin. V. ENTRAR. FEINVSS. PV.... Facile reſolvitur latine *Intra Fines Pu*, hoc eſt *Pune*, *poſt*.

Lin. VI. HERECLEIS FIISNAM AMF. Herculis Sacellum AMF, ſive circum ex Graeco ΑΜΦΙ, quod idem ſonat.

Lin. VII. ET PERT. VIAM. PVSSTIS. *Et per lineam poſticam*. Linea poſtica in re agraria ſignificat lineam quamdam rationalem, quae ab oriente in occaſum traducebatur, ut ait Paullus Feſti Abbreviator. Eadem vox *Poſtna*, *Puſtna*, *Puſtin*, *Puſtra* ſaepe occurrunt in Tabulis Eugubinis in ſenſu ejuſdem lineae poſticae.

Lin. VIII. PAI. IPISI. PVSTIN. SLACI. *Per ejuſdem poſticae loci*. PAI idem eſt, ac περί, hoc eſt *per* idem loci, ac poſticam. Dictio vero SLACI pro *loci* dictum eſt, exuberante littera S, ut in voce *Stlati*, *Stloci*, *Stlitis*, ſicut proferebant antiquiores. Nec omitto conjecturam, vocem SLACI eſſe conjunctionem particulae *ac* pro &, ſive unacum, nam ſubſequitur perſona principalis Agentis. *Pai* idem eſt, ac *pro parte*. Feſtus: *Pa pro parte, & Po potiſſimum eſt in Carmine Saliari*.

Lin. IX., & X. SENATEIS. SVVEIS. TANCINVR. TRIBARAKAVV. I. M. L. I. Ecce choriphaeus Abellanorum Tancinus, qui una cum ſuis Senatoribus Tribunus, aut primarius ex Magiſtratu lineam hanc ducendam ſuſcepit. Ex Siglis ſingularibus I. M. L. I. multi deſiderarent in hoc marmore annalem epocam, qua haec omnia geſta ſunt, ut prima nota I. dixerint *Innum* pro *Ennos*, hoc eſt annus, reliquas vero notas indicare *milleſimum quinqua-*

quagesimum primum; nam singulae quaeque civitates annos a fundatione numerabant. Sed hae nugae sunt; nam, ut monet Vossius, Osci pro anno dixere *sollum*, Latini vero antiqui amnum ., Potius dubito, siglas hasce, titulos hujus Magistratus tacite designare, quos populus illius temporis indigitare consuevisset per siglas.

LIN. XI., & XII. KITVB .... INIM . IVK . TRIBA . Usque adhuc vidimus personam agentem, & infra observabimus actionem, nempe numerum, & mensuram terrarum, quae hinc inde adsignandae sunt; sed adhuc deficit verbum adsignationis. Nihil superest, nisi KITVB interposita lacuna, quam eruditi judaizantes libenter deducerent ab Hebraico כתב *catab*, *scribere*, *adsignare*, sed libentius hanc vocem deducerem a Latino *Cedo*, de quo Nonius in *Cette : Cette significat Dicite*, *vel Date ab eo*, *quod Cedo* : sed saepe monui, Oscos, & antiquiores littera D caruisse, substituta littera T. Cetera, quae supersunt, tutiora sunt. INIM . IVK. TRIBARAKIVF . PAM . NVVLANVS, nempe unum jugum terrae, & insuper tria brachia Magistratui Nolano, cujus nomen, seu praenomen concisum est PAM .

LIN. XIII. TRIBARAKAE . TVSET . NAM. Erat fortasse Namus iste Nolanorum Tribunus, qui spatium hoc TVSET *tutatus est*; nam ex vetere Grammatico *tute* dicebant pro *tu ipse*, vel *tibi ipsi*. Iugum vero, seu iugeris spatium praeter antiquiores explicat D. Isidorus Lib. XV. Capariter 15. Etymolog : *Jugum vero*, *sive jugeri mensuram ita accipimus*. *Actus duplicatus Jugerum facit*. *Jugerum autem constat longitudine pedum CCXL*., *latitudine CXX*., & Columella lib. V. cap. 1: *Clima quoque versus est pedum LX.* Actus quadratus undique finitur pedibus CXX. Hoc duplicatum facit jugerum. Hujusmodi spatio Nolanis adsignato ultra lineam divisoriam, quaeri potest, quid sibi velit alterum segmentum *trium brachiorum*, quod ego in tota longitudine adsignari debere reor secus viam divisoriam. Haec nempe erat illa intercapedo, quam Nolani puram praetermittere debebant in obsequium viae publicae; nam ut infra observabimus, tantumdem ex alia parte Abellanorum praetermitti debebat, ut aequo spatio sex ulnarum via publica pateret, quam neuter occupare auderet aedificio, sepulcro, plantatione; ne sub obtutu privati dominii linea legitima turbaretur.

LIN. XIII., & XIV. NAM VITTIVF . NVELANV . MESTVE. Ecce

Ecce exſequutio reciprocae conventionis; nam Tancinus adſignato Nolanis jugero uno terrae cum additamento trium brachiorum quoad uſque linea controverſa ducta erat, officium menſoris uni ex Nolanis adverſariis demandavit, ne deinceps de juſtitia menſurae conqueri poſſent.

Lin. XV. EKKVM . SVAIRR . ABELLANVS . Una cum, & praeſentibus Civibus Abellanis, qui contra non modo aequivalentem, ſed ampliorem partem receperunt, quemadmodum in uſurpatione proprii Territorii gravius laeſi fuerant.

Lin. XVI., & XVII. TREBA . AKATTVSET . IVK . TRIBARAKKIVF . Abellanus etenim non unicum jugerum, ſed tres actus, nempe jugerum cum dimidio ſortitus eſt, & inſuper ſpatium longitudinarium latitudine trium brachiorum vacantium, ut tota via intermedia ex brachiis ſex conſtaret. Hanc autem ſecundam menſurationem demandatam fuiſſe puto Namo Vettio Abellano.

Lin. XII. ç & XVIII. NAM . VITTIVF..... ABELLANVM . TESAVR . AHT .... Vidimus ſupra Namum Vettium Nolanum Menſorem Nolanorum. Hic vero occurrit alter Namus Vettius Abellanus Menſor Abellanorum, cui nempe ex utraque parte officium demandatum eſt, & nomen utriuſque Civitatis occupavit non a patria, ſed ab officio; certum eſt enim ad id munus peritiorem hominem praefigi conſueviſſe, quamquam non dubito lacunam interpoſitam aliquid detraxiſſe perſpicuitati, ut aequivocum, & dubietatem nobis ſubſundat. TESAVR non officium aliquod deſignat, ſed locum Sacelli Herculis, unde linea diviſoria ducta eſt. De Theſauris templorum frequens eſt mentio apud Pauſaniam.

Lin. XIX. PVST . FEINVS . PVSFIS . Nempe poſt finem lineae poſticae, adeo ut, quod extra eam ſpatii partem reperiebatur, Nolani non adtentarent.

Lin. XIX. XX. XXI. XXII., & XXIII. NAM . ANFRET . EISEI . TEREI . NEP . ABELLANVS . NEP . NVELANVS . PRVN . TRIBÁRAKAT . TINS . AVT . TESAVRVM . PVR . ESEI . TEREIISS . Neque enim quidquam auſert ejuſdem terrrae neque Abellanus, neque Nolanus aliquid plus praeter tria brachia tenus prope Theſaurum Herculis ex eiſdem terris; quod quidem interſtitium, ut diximus, ad commodum viae publicae reſervatum eſt.

Lin. XXIV. XXV., & XXVI. AVN . PATENS . ASMVNAKAR . T . INVR . PATENS . ASIIM . PRI ....

TE-

TESAVREI . PVKKAHF. Sensum sermonis esse puto, ne aliquis patenter, aut clam aliquid detrahat de partibus adsignatis. Particulam AVN dubitativam esse puto, & idem importare, ac si diceret *aut*; nam PVKKAS sincope est, quae significat *paucas*, ita ut vetetur, ne paucas, aut magnas, seu majores partes detrahant; quae duae dictiones continentur in geminis hisce expressionibus ITTVMALT. TRAMALIT, quae compositae sunt ex voce Osca, nempe *multa*, ut Festus in *Multa*: *Multam Osce dici putant poenam quamdam &c.* Ex multa vero emergunt composita ITTVMALT, nempe *ita multa*, & TRAMALIT, hoc est *trans multa*, quae relativa sunt eidem voci *pauca*.

Lin. XXVIII., & XXIX..... ERRAS. AVT. ANTER. SLACCI. ABELLANAM. INIM. NVVLANAM. Nihil enim perturbetur de utraque terra aut Abellana, aut Nolana.

Lin. XXX. XXXI. XXXII. VLLAR. VIVVRVUV. ISMERV. ISAI. EAI. MEFIAI. TEREMEN. IVSTAIET. Neque ulla linearum priorum observetur, nam ista eadem media terminalis justa est, & servanda.

Lin. XXXIII. XXXIV. XXXV. EMAPVI. VESTIRI. KIVI. MAI. S..... PRVPVKIK. SVERRVNEI. CVALV. LEI. ABELLANVI. INIM. MANV.... Tota haec columna in dextero angulo detrita est, ut in principio cujusvis lineae aliqua desint. EMAPVI relativum est vestrorum Civium, nam veteres *emem* dixerunt pro eumdem; quapropter *idem vestri Cives* (nam adloquitur Abellanos) curent, ut una manu, nempe communi consensu servent praescriptos fines.

Lin. XXXVI. XXXVII., & XXXVIII. IVVCIIVI. MAI. PVKALATVI. TRIKEI. KEKVTACVI. NVEL. INIM. VIFT. LIS. ABELL. Monitio hic continetur Abellanis pro exacta observatione foederis, atque eo modo, quo Nolanis injunctum est, ut ex eorum parte tria brachia vacantia terrae pro viae libertate praetermittant, idem prorsus praestent Abellani, relicto intervallo trium brachiorum PVKVLATVI TRIKEI; nam πυγὸς graece idem, ac brachium; TRIKEI vero a τρεῖς tribus. Eadem mensura dum ageretur cum Nolanis latine brachium dicta est; Hic vero ubi disponitur de Abellanis graece dicitur πυγὸς; nescio equidem, an ex diversitate dialecti utriusque populi, seu potius ex disparitate mensurae. Hinc intervallum viae publicae ex brachiis sex circiter constabat; quapropter utri-

trique populo ſpatium id commune erat, & ita finem habeat *Lis Abellana*.

Lin. XXXIX. XL. XLI., & XLII. MINIL. KATVI. AVELANVI.... AVS. SENATEL. TANCINVR... SVVEIS. PVTVLVSPIR. LIKA... FVFAN.SEKSS.CVMBEMB. Quae ſequuntur ad expiationem aliquam faciendam pertinent; nam violata religione Dei Termini, & ipſius Herculis cuſtodis, ad ſacra recurrendum erat, ne laeſus adverſus Populos infaeviret. Seniores ergo Abellani cum Senatore Tancino, & ſuis popularibus (nam dubito *Putuluſpir* irrepſiſſe loco *Populuſpir*, tum liceat adſumere FVFAN. SEKSS, nempe *ſex Suffetes*, hoc eſt Magiſtratus) convenientes ſimul, ſive concordes hanc expiationem peregerunt.

Lin. XLIII. XLIV. XLV. XLVI. XLVII., & XLVIII. SEKARAKLVM. HEREKLEIS. SLACIR. PVKIST. INIM. TEET.... PVK. VPEISVR. SAKARAKLVM. PVRANTER. TEREMMSS. EE...IST. PAI.TEREMEMNIV.VIV...TANCINVR. PRVFATVSE. T. L.... Omnes ergo adcedant ad Sacraculum Herculis, & uniformiter pure, & religioſe VPEISVR, hoc eſt operando, ſive expiando Sacraculum, & terminos, & iſtum pariter terminum, Tancinus recitet praefationem, & formulam hanc, ut deinceps ſacra habeantur. Reliqua adeo conrupta ſunt, ut vix in linea L. proſpiciam mentionem unius hirci INIM. IRIC. ſacrificandi pro injuria violatorum terminorum, & in linea LIII. TERESFVKTATIVF, videlicet tres annuos fructus terrae uſurpatae obſerendos in Herculis theſauro in ſatiſfactionem injuriae, & quietem utriuſque Populi. Haec ſunt, PRAESVL AMPLISSIME, quae ſecundis curis de tam obſcuro, ac ſingulari Monumento proferre auſus ſum, neſcio, qua ſorte, cum haec judicium tuum, & ceterorum Eruditorum ſubitura ſunt; nec enim in votis habui niſi exprimentum, ut ceteri excitentur majoribus ſubſidiis, & ingenii felicitate ad meliora ſemper proferenda.

De Scriptura, & Characteribus Oſcorum.

Primo occurſu hujus marmoris, & ceterorum, ſi quid hujuſmodi inveniri contingat, neminem eſſe puto, qui hujus characteris originem ex Etruria non deducat; Inde enim ſtudia univerſa, atque artes derivatas eſſe per Italiam univerſam profitemur, quippe quia ea natio ex Oriente artes omnes pulcherrimas ex patrum traditione ſuſceptas ubi-

ubique effudit, quidquid somniator jocatus sit, qui humani generis progeniem non pridem in Italiam traduxerit, quam illam sub horrore septentrionis ab omni orientali praejudicio repurgaverit, ut prius rigesceret glacie, quam respiraret. Processus hujus nostrae scripturae, & forma litterarum continuo originem Etruscam profitentur. Video tamen litterarum formas maxime adcedere ad Latinas, sive quia tales & ipsae tunc essent, sive quodam certo auspicio Oscam nationem aliquando Romae futuram fore familiarem, ac traducturam in derisum circa theatra, ut eorum linguae, & loquelae illorum jam tunc Roma adsuesceret.

Hanc scripturae formam non ita pridem contemplati sumus, quam pauculos ejus gentis nummos tractaverimus ex iis, quos protulit in lucem, & inlustravit Cl. noster Oliverius, tota plaudente litteraria Republica; sed nondum aliquid emerserat, ex quo integra notarum series exprimi posset ad Alphabetum in laterculo producendum; ut si quando ex thesauris Herculanensibus codex aliquis majoris negotii in lucem prodeat, hoc subsidio non destituamur. Itaque viginti tantum notas ei dialecto necessarias ordinavimus, rejectis quibusdam spuriis, quae vitio marmoris, aut caligantis amanuensis lapsu inrepserant.

Igitur Osci sex litteris fortasse carebant D. G. O. Q. X. Z., quas adhuc desideramus. Nam cum haec pronunciationis elementa potissime a clymatis gradu moderentur; quippe quia vocis organa sub rigido caelo facile coarctantur, ita ut Etrusci, & Samnites, qui loca montana, & aeris rigidioris incolebant, duriores litteras, quae conatu majore indigebant, effugerent. Contra Orientales sub laxiori clymitate educati gutturales libentissime proferebant, atque, ut verbis utar D. Hieronymi, *stridentia*, *anhelantiaque verba resonabant*. Itaque fibris gutturis obsequentioribus spiritus illos ad vim loquelae efferebant, majorem lenitatem aucupantes, ut litteram *Thau* finalem per *Daleth.* effundant. Etrusci contra litteram O resolvunt in V, gutturi alpino faciliorem.

Notavimus quoque supra, Oscos tenacissimos fuisse scripturae suae, unde raritas emergit hujusce inscriptionis, & in ipsa quoque parsimoniam lineolarum, quam ut servarent, introduxere nexus quosdam, qui non modice obsistunt perspicuitati, ac majestati scripturae, quod nemo populorum, qui nitidius vixere, effecissent, si Graecos Gram-

maticos excipias, qui proximis saeculis elegantissimam illorum scripturam per nexus, ut ita dicam, Arabicos compendii caussa deturparunt, quos elegantissimo, & eruditissimo Opere persecutus est, & explanavit Vir Cl. Bernardus Montfauconius ex Maurinorum Monachorum familia in suo egregio opere *Palaeographiae Graecae*, ut nunc praeteream Gregorium Placentinium Cryptoferratensium Monachorum Antistitem in ejusdem Palaeographiae Epitome. Ex antiquis vero, nonnisi Oscos invenias, qui hoc more usi sint, quorum compendiorum seriem in praefato laterculo adnotavi. Demum observandum est, Oscos pluralem numerum peculiari modo expressisse duplicata ultima littera in fine vocis, ut lin. 23. TEREIIS., 42. FVFANSEKSS., & 53. FRVKTATIVFF. Cetera vero, si aliquid amplius hujus classis in lucem venerit, linguam hance luculentius amplificabit.

INDEX

INDEX

Vocum hujus Inscriptionis juxta ordinem Linearum.

Mi-

AD-

ADFINITAS

LINGUAE OSCAE CUM LATINA.

Ecuma. Ecce, vel una cum
Tribalac. cum compositis a Tribu.
Liimit. a Limite.
Fiisnu. a Fesnoe depulsore Fascini.
Mefa. a Media; nam Osci carebant littera D, & dicebant *Pit pit* pro Quid quid
Pert. propositio frequens, eadem quae Per.
Via. vox communis in eadem notione ac Latinis.
Pustis. linea postica frequens in re agraria.
Pai. Pa pro *parte* dicebant Antiqui ex Festo.
Ipisi. pro Ipsi; nam Osci asperam PS vitabant, & interponebant I.
Slaci. Una cum, particula conjunctiva, quasi Una secum.
Inim. particula numeralis; nam antiquiores *Inum* pro *Unum* pronunciare solebant, ut ostendi in meis Roncalliensibus.
Tri. cum compositis pro numero ternario passim.
Iuc. pro Iugero terrae; nam Osci loco literae G, qua carebant, K, & C subrogabant.
Barakkau. Brachium pro mensura intelligebant.
Mestue. Mensus est.
Suaiar. a nomine possessivo *Suus*, & *Suveis*.
Abt. *Mensuram* terrae 120. pedum in quadrum notare suspicor, de qua D. Isidorus Originum lib. XV. cap. pariter XV.
Tera, & *Terei*. Terra.
Anfret. auferet, tollet, detrahet ab *An*, & frangere.
Tins. Tenus, sive Prope.
Thesaurum. Vox communis utrique linguae.
Et. conjunctio pariter communis.
Nep. particula negativa *Neque*; nam Osci, ut indicavimus littera Q carebant, subrogata P, ut in citato alio exemplo ejusdem Oscae linguae *Pid pid* pro *Quid quid* ex Festo.

Prun

STEPHANO BORGIAE

PRAESULI CLARISSIMO

A SECRETIS S. CONGREG. DE PROPAGANDA FIDE

JOHANNES CHRISTOPHORUS AMADUTIUS.

I eruditiſſimo Paſſerio noſtro ceſſerim virtute, doctrina, & initae tecum neceſſitudinis vetuſtate, non aeque tamen eidem cedam ſtudio, & officio in te, Praeſul praeſtantiſſime, neque etiam nominis tui vel ornandi, vel celebrandi cupiditate. Sacrum honori, & meritis tuis ipſe voluit vetus Oſcorum Alphabetum, quod una cum ſingulari hujus linguae Monumento, lapide nempe terminali Nolanorum, & Abellanorum, ſecundis curis perpolitum ab eo nunc editur. Cur non & ego ſacrum velim tibi ipſi alterum veterum Etruſcorum Alphabetum, quod tantum ad illud adcedit, quantum ſcilicet inter ſe Oſci, & Etruſci ipſi nationis communione coniunguntur? Huc adde, hujus pene deperditi idiomatis typographicas formas, quas immortalis Philippus Bonarotius Etruſcae eruditionis amplificator egregius efformandas olim curaverat, quaeque dein in manus devenerant alterius Etruriae decoris Antonii Franciſci Gorii tecum amicitia, dum vixit, conjunctiſſimi, te unum ab exitio ſapientiſſime reparaſſe, ceteriſque externorum characterum cimeliis, quibus excellit ſacrae Congregationis de Propaganda Fide Typographia, ſplendida liberalitate adjunxiſſe, tum a me eas ipſas brevi Praefatione exornatas poſt tot aliorum tentamina, & inluſtrationes in medium denuo proferri voluiſſe. Hinc ſingula demum, te adnitente, & curante, prelo excuſa ſunt, tum ſimul a te merito nuncupata prodierunt Sanctiſſimo Pontifici Clementi XIV. utriuſque noſtrum benemerentiſſimo, quem dum nobis praepropera, atque acerba nimis morte peremptum lamentamur, eſt tamen, cur laetemur ipſum deceſſiſſe tantis ornatum virtutum meritis, tantiſque in Eccleſiam, in ditionem Pontificiam, in litteras, in bonas artes, & in honeſtos viros benefactis inſignem, quae eumdem tum

aeterno beatorum aevo dignum praestiterint, tum subsequentium saeculorum immortalitati supra invidiam omnem commendaverint. Quae ergo husquedum privata grati animi significatione, & alterna tanti Pontificis meritorum praedicatione nostrae persaepe in ipsum pietatis officia persolvimus, eadem me nunc non meo solum, sed tuo etiam nomine publica quodammodo celebritate instaurari cur non tu probes, cur & non ceteri laudent? Quare cum Alphabetum illud, quod tuum jure dixerim, & mea in ipsum contexta Praefatio, quae tui suffragium tulit, & sapientissimi Pontificis clientelam meruit, rursus typis committenda esset, & adnectenda quinetiam Passeriano nuper laudato Opusculo, non alteri certe, quam tibi, a me nunc dicanda fuit, praesertim cum nova semper tua in me exstent beneficia, quibus nisi officiorum verbis, & sincerae voluntatis testimonio respondeam, nihil praeterea aliud, quod rependam, mihi nunc suppetat. Gratum erit interim tibi, opinor, ea denuo percurrere, quae celeri tunc calamo tractata, nunc uberiori rerum, & monumentorum adparatu exornata, & aucta a me sunt, quaeque quinetiam pro temporum, & loci opportunitatibus aliquantisper immutata deprehendes. Tu vero is es, Praesul praestantissime, ut meis non egeas laudibus, qui nimirum tanta litterarum, & eruditionum omnium fama ubique inclarueris, ut omnium amorem, & aestimationem demerueris. Tum meae in te voluntates, & addictissima obsequia adeo omnibus publice, privatimque innotuerunt, ut luculentioribus testimoniis haud nunc confirmari eadem necesse sit; quemadmodum tanta est animi mei constantia, tantumque vel semel testatae, vel etiam debitae observantiae propositum, ut nec ulla re turbari umquam queat, nec iterata commemoratione fulciri opus omnino sit. Injurius ego etiam sim tibi, si de mutua benevolentia sollicitus, eam mihi a te servari in posterum petam, quam primum mihi ex liberalitate indultam, ac dein auctam beneficiis studiorum similitudo aluerit, ac honesta prorsus, nec turbata umquam animorum conjunctio confirmaverit. Cura interim, ut qui vegeta prorsus valetudine praestas, eamdem serves incolumem, ut praeclarissima studia, ut facis, strenue prosequaris, & ea, quae tibi debentur, praemia virtutis referas, iisque ornatus Ecclesiae, & litteris prodesse diutius possis. Vale.

Datis ex Aedibus meis Kal. Januarii anno Jubilaei CIƆIƆCCLXXV.

ERU-

Panormi in Muſeo D. Ignatii Paterno Biſcariae Principis

ERUDITISSIMIS ET CLARISSIMIS

A C A D E M I A E
ETRUSCAE CORTONENSIS
S O C I I S
JOHANNES CHRISTOPHORUS AMADUTIUS
S A L U T E M.

Uod jam ab anno CIↃIↃCCLXXI. prelo ſacrae Congregationis de Propaganda Fide, cujus Typographiae cura, ac regimen conlatum in me fuerat imperio, ac beneficio ſingulari Clementis XIV. Pontificis Maximi nuper nobis inopinato fato erepti, excuſum, & editum a me fuit veterum Etruſcorum Alphabetum, nunc ſecundis curis ornatius, & uberius exhibetur. Cur enim argumentum hoc tunc latius tractarem, qui idioma proponerem ſanctitati, & miniſterio loci aut parum congruum, aut minime utile, quique dumtaxat antiquae eruditionis inſtrumentum, quod noſtrae huic exoticorum characterum eximiae ſupellectili Cl. Praeſul Stephanus Borgia laudanda cuſtodiae, conſervationis, & adfinitatis cujuſdam ratione, tum ſpectanda ſimul munificentia adcenſuerat, pro Alphabetorum noſtrorum ſerie proſequenda, atque amplificanda quoquo modo inluſtrandum ſuſceperam? Quare eorumdem characterum ope, quos cunctis formis chalybeis, aeneis, & plumbeis abſolutos elaborandos curaverat eru-

ditiſſimus Philippus Bonarotius, & ex eo Cl. Gorius pro ſuis admirandis Etruſcae antiquitatis Monumentis exerendis adhibuerat, quique dein Praeſulis ſapientiſſimi providentia ab interitu vindicati ſecuritate loci aeternitatem ſibi augurantur, hanc nunc Etruſci Alphabeti editionem pluribus locupletatam additionibus inſtauramus, vobiſque, Socii Eruditiſſimi, qui jure hoc idiomate utamini, & quo quis etiam recte vos adloquatur, communicamus. Hac ſiquidem ratione tum meam in vos obſervantiam teſtabor, tum aliquam erga vos grati animi mei ſignificationem proferam, qui inglorium hominem veſtro hic celeberrimo caetui adnumerandum voluiſtis, ac demum etiam oſtendam, ſi non aequalibus viribus, & virtute, ut vos facitis, ſaltem voluntate adniti me ad eam Tyrrhenicam Spartam, quam veſtro beneficio nactus videor, ornandam. Id dum facio, gratum facio quinetiam Cl. Borgiae Socio noſtro benemerentiſſimo, cujus auſpiciis haec noſtra eduntur, tum etiam memorias, & laudes plurium inſtauro, qui eruditiſſimis operibus jampridem in lucem emiſſis & ſtudia haec amplificarunt, & Academiae veſtrae nomen, & famam immortalitati conjunxerunt.

II. Neque opus hoc ingratum ceteris erit, qui antiquitates amant, ſiquidem Etruſca Monumenta plurima ita perſpicua ſunt, ut eruditioni multum luminis, & adiumenti adtulerint; plurimum vero placeat neceſſe eſt univerſis Italiae incolis ab Alpibus ad Fretum Siculum, quo fama Etruſci nominis, quin et imperium pervenerat (1); gratiſſimum vero obveniat etiam Romanis, inter quos ſcribimus, quorum Tiberis ripa altera Tyrrhenico ritu, & legibus regeretur, multaque etiamnum inter Romulea Monumenta Etruſci operis cimelia adſerventur. Cur & non ceteris arrideat Pontificiae ditionis Civitatibus, quae olim Tuſcorum magiſtratibus ſuberant, quaeque etiamnum Etruſcae originis teſtimonia in Monumentis, quae ſuperſunt, quaeque ignorare prorſus ipſas pudeat, oſtendere poſſunt? Praetereo nunc Numiſmata Etruſcis litteris IOOЯꟻƎV *Velathri* inſtructa, quae primum edidit Cl. Praeſul Raphael Fabrettius Urbinas (2), quaeque ad Velitras in Volſcis vetuſtiſſimam Civitatem, cujus erudito caetui nos adſcriptos gloriamur, retulit laudatus nuper Cl. Gorius (3), eruditiſſimus Marchio Scipio Maffeius Veronenſis (4), doctiſſimus Janus Plancus Ariminenſis (5), laudatiſ-

(1) *Livius Lib. V.* (2) *Inſcript. Domeſt. Cap. VII. n.* 377., *&* 478. *pag.* 528. (3) *Muſ. Etruſc. To. I. pag.* 427. (4) *Oſſervazioni Letterarie To. IV. pag.* 35. (5) *Vid. Epiſtolam in Ephemerid. Florent. Cl. Joh. Lamii anni* 1751.

tiſſimus Eraſmus Froelichius Graecienſis Styrorum [1], ac tandem, ut ceteros mittam, Michael Timotheus Pfeifferius Ratisbonenſis [2]. Siquidem novum non eſt, Etruſcorum ritus, ac litteras in Campania etiam obtinuiſſe, cum Campanos Tuſcorum partem fuiſſe, eruditiſſimus vir, & de Tyrrhenorum idiomate, & Monumentis optime meritus Johannes Baptiſta Paſſerius Piſaurenſis [3] contendat, ut proinde Vaſa omnia, quae in Campania deteguntur (quid & de ceteris Monumentis, quae ibidem detegantur, idem vetat aſſerere ?) inter Etruſca adnumerare non dubitet, ac longe Romanae magnitudinis tempora excedere eadem quoque propugnet. Ceterum ipſe Paſſerius [4], tum etiam Cl. Praeſul Marius Guarnaccius Volaterranus Etruſcarum originum indagator ſolertiſſimus [5], qui Numiſmata hujuſmodi multa collegit, aeneiſque Tabulis inſculpſit, ad Volaterranam Civitatem ſpectare eadem maluerunt, quibus adverſari non audeam, praeſertim in tanta rerum incertitudine, & in tanta eorum nominis celebritate. Ceterum ut quid Velitris rependeret Guarnaccius ob tot adempta, Numiſmata, eidem Urbi alia adiudicavit Graeca prorſus, atque hac ſignata epigraphe ΥΕΛΗΤΩΝ [6], quibus forte Velienſes populi in agro Oenotriae, ut ait Herodotus [7], ſive in Lucania, veroſimilius deſignantur. Haec nuper etiam adduxit Vir Cl. Dominicus Magnanius [8], qui & Guarnaccii, ceterorumque, qui Veiis, & Veturiae genti tribuerant, opinionem refellit. Sed nos non ii ſumus, qui graviſſimo, atque eruditiſſimo Seni obloquamur; quare ſit de hac re aliorum potius judicium.

III. Inſuper vero ceterae etiam Pontificiae ditionis Civitates & Etruſcis litteris ſignata Numiſmata, & Etruſca alia, ut innuimus, Monumenta iiſdem commendata characteribus adhuc oſtendunt, ut Tyrrhenici Alphabeti curam gerere etiam e re noſtra ſit. Vetus namque, & nobilis Tudertina Civitas in Umbria hujuſmodi Numiſmatibus adprime abundat, quae nomen ЯƎΤVꟷ *Tutere* Etruſcis expreſſum elementis praeſeferunt, quaeque Fabrettius ipſe [9], Paſſerius [10], & Guar-

(1) *In Not. elemen. pag. 26. ex Arrigonio.* (2) *Catalogus Numiſmatum antiquorum Romanorum, Graecorum, gentiumque barbaricarum &c. Ratisbonae 1773. pag. 24.* (3) *Vid. Vindic. Etruſc. To. I. Pictur. Etruſc. in Vaſcul. pag. XXV., & XXVI.* (4) *Diſſertat. de re nummaria Etruſcor. Cap. VIII. pag. 181. in Paralipomen. ad Etrur. regal. Dempſterii. Lucae 1767.* (5) *Origini Italiche &c. Lucca 1767. To. II. Lib. VI. Cap. IV. pag. 280., & ſeqq. Tab. XX., XXI., & XXII.* (6) *Loc. cit. pag. 275. Tab. XIX. n. 2., 3., 4., & 5.* (7) *In Clio.* (8) *Lucania Numiſmatica. Romae 1775.* (9) *Loc. cit. num. 376. pag. 528.* (10) *Vid. Diſſert. de re nummar. Etruſc. loc. cit.*

& Guarnaccius [1] ediderunt. Hujusmodi Numismata ex aere habentur pleraque, sed & argenteum etiam adservat Aloysius Gyraldius Ferrariensis veterum Gyraldiorum gentilis merito, quod Jovis capite ex una parte insignitur, & Aquila cum solita Tusca epigraphe ex altera, & cujus typus nondum adparuit, ut hinc proinde confutandus veniat anonymus, ceteroquin eruditissimus, numismaticae institutionis scriptor recentissimus [2], qui nimis confidenter adseruit adhuc desiderari Etrusca Numismata argentea; cum tamen praeter Tudertinum viderim alterum ANVꟼVꟼ *Pupluna* inscriptum, Populoniae nempe [3], apud Julianum Genghinium Poetam, & ICtum Ariminensem, tertium ЯVИAꟻT *Tcanur*, ad Theanum nempe pertinens, & Herculis capite in antica, in postica vero parte quadriga instructum, quod idcirco anecdotum est, apud Matthiam Zarillium Neapolitanum, Herculanensis Academiae, & Cortonensis nostrae Socium eruditissimum, tum quartum ANIΟΓ, vel aliter ANIΟΓ *Hyrina*, nempe Hyriam praeferens, a Cl. Viro Alexio Symmacho Mazochio totius antiquitatis promo condo [4] describatur, quintum praeterea ƧIИVƧƧIƎ *Fissulis*, scilicet vel Faesularum, ut censuit Cl. Guarnaccius [5], vel Pistorii, ut suspicatus est celeberrimus Planeus apud Guarnaccium, vel Paesti, sive Posidoniae, ut Passerius [6]; & Mazochius [7] par nobile Virorum, atque eorum assecla sane eruditissimus Nicolaus Ignarra [8] existimarunt, vel tandem Plistiae in agro Calatino, ut indicavit Paschalis Magnonius non infimae notae Antiquarius [9], argenteum innuatur a Guarnaccio ipso, atque argenteum etiam prostet in Museo Vaticano Clementino ex dono Zarillii nostri, quem supra laudavimus.

Prae-

(1) *Vid. loc. cit. pag.* 268. *Tab. XVIII. num. I. ad* 9. (2) *Instituzione Antiquario-Numismatica &c. Roma* 1772. *Lib. I. Cap. III. §. III. pag.* 24. (3) *Simile apud Guarnaccium loc. cit. Tab. XVI. num.* 3., & 4. (4) *Tab. Heraclien. Part. II. adnot.* 86. *n. II. pag.* 534. Haec Etruscae Urbis Moneta haud recensetur a Guarnaccio nostro. Huic etiam adcensendum alterum Numisma aeneum, quod IDИO, hoc est IRiNOrum fortasse in vicinia Larini in Frentanis, inscribitur, & de quo consulendus Cl. Nicolaus Ignarra in Dissertatione *de Bathysiae agone Puteolano pag.* 256. Calatiae etiam Monetam Etruscam desideres apud Guarnaccium, cujus Numisma ITAЈAↃ *Calati* inscriptum habes apud Mazochium in Dissertatione de Tyrrhenorum origine in To. III. Actor. Academ. Cortonen. num. III., & de quo ipse rursus in *Tab. Heraclien. Part. II. adnot.* 86. *pag.* 534. Tandem addenda altera inscripta KAVA, aut ꟼVAꓘ, quam laud. Mazochius ibid. pag. 527. ad Cauloniam refert, quae fuit urbs Magnae Graeciae prope Locros inter Sagram amnem, & Cocintum Promontorium, quaeque jam inde a Dionysii Siculorum Tyranni tempore excisa dicitur. (5) *Loc. cit. pag.* 227. *Tab. X. n.* 8. (6) *Dissert. de Nummis Etruscis Paestanorum* in Symbolis Gorianis *To. II. pag.* 17. *Tab. aenea n. II.*, & *III.* Adstipulatur eidem Franc. Antonius Zaccherius in *Catal. Episcopor. Pistor.* ad calcem *Anecdotorum medii aevi collect. pag.* 432. (7) *Tabul. Heraclien. Part. II. Tab. aenea num. III. inter addenda pag.* 554. (8) *De Bathysiae agone Dissertatio pag.* 262., & *seqq.* (9) *De veteris Posidoniae, & Paesti originibus Dissertat. pag. XXVII.*, & *seqq. Tab. I. num. VII.*

Praeſtat nunc ergo celebris adeo Numiſmatis, quod etiam ex Auguſtinio, & Pellerinio innotuerat, typum, qui forte fortuna apud nos adſervatur, heic exhibere, quique ex Muſeo Academiae veſtrae exceptus eſt.

Ceterum nos nihil de hac opinionum diſſenſione ſtatuemus, contenti ad Numiſma hoc, ac cetera etiam provocaſſe, ut argentea etiam inter Etruſcos populos evinceremus. Curſim tamen innuemus, temere ab Ignarra vitio verti Guarnaccio noſtro ampliſſimo Praeſuli, & Cl. Planco quinetiam ad Faeſulas, ac Piſtorium hoc Numiſma ipſos amandaſſe, quod montanae Civitatis, qualis utraque Etruſca, quam diximus, ſymbolum eſſe repugnet delphinum, & aplustre, ſive ſummam partem puppis, quae, medio hordei pleni, turgidique acino, ibidem cernuntur; quandoquidem ex Etruſcis Tuderti Nummis apud Paſſerium (1), qui ſignantur anchora, & tridente, diſcere poterat Ignarra, etiam montanis Civitatibus, ac Tuderto praeſertim, aliiſque etiam mediterraneis ea ſymbola obtingere potuiſſe, quae ex mari petita ſint. Addimus poſtremo tandem tria ex argento Samnitum Numiſmata, Tyrrhenicis exarata elementis, quorum epigraphes etſi non omnino ſimiles, omnia tamen ad laudatorum populorum Oſce loquentium, & Etruſcis συμφύλων Imperatorem pertinent, qui ᴙVTAᴙꟼMƎ . ⅃ITVM . Ɔ, *C. Mutil. Empratur*, ideſt *Cajus Mutilus Imperator* ſalutatur; eaque poſt Cl. Hannibalem Oliverium (2) a Guarnaccio ipſo allata ſunt (3). Verum e diverticulo in viam. Sua Numiſmata Etruſce loquentia habuit & Nuceria (neſcio an Alfaterna inter Picentinos, an Camellaria noſtra in Umbria), ſi Thomam Dempſterium (4), & Ant. Franc. Gorium (5), tum & Guarnaccium (6) audiamus, in quibus & compendioſe ИVꓘ, nempe ИVꓘkria, & MVИIᴙꓘƎꓘVИ *Nuſcrinum* legitur, etſi Paſſerius (7) Numiſma decurtata epigraphe inſtructum ad Populoniam pertinere ſuſpicetur. Peruſiae inſuper ſua adſcivit Numiſmata Maffeius (8), in quibus ejuſdem nominis veſtigium invenire ſit in mutilis litteris VᴙƎ ERV; quamquam de eodem Numiſmate addubitet Guarnaccius (9), ut & de altero Sellariano

(1) *De re nummaria Etruſcor. pag.* 176. (2) *Diſſert. II. nel Tomo II. de' Saggi di Diſſert. Accadem. di Cortona.* (3) *Loc. cit. pag.* 211. *Tab. IX. num.* 12., 13., & 16. (4) *Etrur. Regal. Tab. LXI. n.* 1. (5) *Muſ. Etruſc. To. II. pag.* 423. *Tab. CXCVII.* (6) *Loc. cit. pag.* 243. & *ſeqq. Tab. XIV.* (7) *Loc. cit. pag.* 175. (8) *Oſſervaz. Letter. Tom. V. pag.* 307. *Tab. IV.* (9) *Loc. cit. pag.* 251.

no addubitavit Passerius [1]. Etrusce quoque inscripta Numismata fuerunt olim Eugubio, in quibus ИIИVVKI *Ikuvini* legendum venit, quaeque laudatus Bonarotius [2], & Vir Cl. Hannibal Oliverius Pisaurensis [3], tum etiam saepe citati Passerius [4], & Guarnaccius [5], ac postremus omnium tandem Rinaldus Reposatius Eugubinus [6] ediderunt. Pisauro quinetiam Numismata tribuuntur, in quibus Etruscis litteris signatur ƧI1 *Pis*, quae post Goltzium, & Augustinium [7] ediderunt Spanhemius [8], Gorius [9], Oliverius [10], ac tandem Guarnaccius [11]. Ravennae praeterea Numismata adscripsit Oliverius [12], & Guarnaccius [13], quae ab Arrigonio [14] proferuntur, & in quibus Etruscis characteribus exstat Epigraphe VƎЯ◁ *Raeu*, quae quidem pro ƎVЯ◁ *Rave* fit, ob commutationis E in V apud Etruscos facilitatem; quod si haud improbetur, jam Hebraicae origini, quam super laudatus Mazochius [15] Ravennati Urbi adtribuit, dum illius nomen a רוה *Raveh* διάῤῥυτον *irriguum*, quod nempe in lacunis olim sita esset, derivavit. Tandem Etruscorum Numismatum in ditione Pontificia agmen claudet, quod Ariminensi Civitati tribuit Guarnaccius [16], quodque in Museo Cl. Planci nostri Arimini adservatur, cum ex litteris ᴁ simul junctis sive Graecis, sive etiam Etruscis, quibus R Latinum quoque convenit, ut utriusque fert opinio, Ariminum non aegre se prodat; Quamquam & viderim apud popularem meum Petrum Burghesium Sabinianensem, magnum, & excultum antiquitatis amatorem, & Auximi in Museo Leopardio exstare etiam intelligam multae conservationis nummum alterum, Martis caput altera parte praeseferentem, & clypeo armatum militem altera, cum Latino lemmate ARIMN, quod certe Ariminum ostendit.

IV. Praeter Numismata alia etiam sunt Etrusca Monumenta, quae adservantur, quaeque etiam persaepe eruuntur in ipsis ditionis Pontificiae locis quampluribus. Quid enim celebrius, ut a potioribus initium facia-

(1) *Loc. cit. pag.* 187. *Tab. V. num.* 12. (2) *Ad Monumenta Etrusca operi Dempsteriano addita explicationes, & conjecturae Phil. Bonarotae; Florentiae ex typographia Michaelis Nestenus Tab. LIX. num.* 4. (3) *Spiegazione di alcuni Monumenti degli antichi Pelasghi &c. In Pesaro* 1735., *e nel Tom. II. de' Saggi di Disser. Accademiche di Cortona.* (4) *Loc. cit. p.* 179. *Tab. IV. num.* 2., & 3. (5) *Loc. cit. pag.* 231. *Tab. XI. num.* 2., & 3. (6) *Della Zecca di Gubbio &c. To. I. In Bologna* 1772. *pag.* 6., 7., 8., 9., *e* 11. (7) *Dialog. V. pag.* 174. (8) *De usu, & praest. numis. Dissert. V.* §. 7. (9) *Difesa dell'Alfabeto degli antichi Toscani.* (10) *Dissert. della fondazione di Pesaro pag.* 25. (11) *Loc. cit. Tab. XV. num.* 3., & 4. (12) *Cit. Dissert. pag.* 45. (13) *Loc. cit. pag.* 259. (14) *Num. antiquiss. Tab. XVIII. num.* 67. (15) *Dissertaz. sull' origine degli antichi Tirreni, Diatriba III. pag.* 34. *Tom. III. de' Saggi di Dissertaz. Academ. di Cortona.* (16) *Loc. cit. pag.* 260. *Tab. XVI. num.* 8.

ciamus, Eugubinis aeneis Tabulis, quae ſeptem numero habentur, & quarum quinque duplici latere ſcriptae ſunt, reliquae duae uno dumtaxat, ut omnes ſimul XII. paginas conſtituant? Earum ſiquidem partem aliquam Etruſcis exaratam litteris edidit omnium primus Henricus Smetius [1], tum Janus Gruterius [2], ac dein (ut pleres alios ſuperioris ſaeculi ſcriptores praetereamus) communibus elementis expreſſam, & explanatione donatam partem eamdem denuo vulgavit Vir Cl. Ludovicus Bourguetius [3], & laudatus Oliverius [4]; quemadmodum integras, & Etruſce loquentes ſingulas has Tabulas protulerat Dempſterius [5], & poſt eum iterum etiam edidit Paſſerius [6], at ea tamen varietate ordinis, ut quae nempe prima eſt Paſſerio, VI. a tergo Dempſterio ſit, ut de ceteris nunc ſileamus. Tandem & alteram ex Tabulis hiſce vulgaverat Gorius [7] Etruſce exaratam, quae apud Dempſterium ſecunda eſt, XI. apud Paſſerium. Hujus ectypum, qui forte fortuna in manus noſtras devenit, dabimus inter Monumenta veterum Etruſcorum ad calcem hujus Diſſertationis una cum Paſſeriana analyſi ex Paralipomenis ad Dempſterianum opus petita. Hanc Tabulam quinetiam, quam Gorius Orthium Carmen lamentabile Etruſcorum antiquorum cenſuit, verſibus Italicis reddere auſus eſt juxta Gorianam interpretationem Vir Cl. Xaverius Matthaejus Neapolitanus [8], ut Etruſcae poeſeos ſpecimen exhiberet. Praetereo cerebroſam quarumdam ex hiſce Tabulis interpretationem, quam ſeptentrionalium etymologiarum ope exhibuit Stanislaus Bardettius [9] in poſtumo ejus opere inferius etiam citando; cum audacia hujuſmodi tentamina riſu potius excipienda ſint, quam ſeria cenſura expungenda. Tandem Eugubinarum Tabul. deſcriptionem, quae minimas etiam partes earumdem complectitur, habemus a Joh. Hieronymo Carlio Senenſe in Romanis Ephemeridibus [10]. Magni quinetiam facienda venit bilinguis Inſcriptio, Latina nimirum, & Etruſca, Piſauri in Porticu publici palatii exſiſtens,

E & ab

(1) *Inſcript. antiq. ann.* 1588. (2) *Inſcript. antiq. pag. CXLII., & ſeqq.* (3) *Biblioteque Italique, ou Hiſtoire Letteraire de l'Italie &c. a Geneve* 1728. *To. III. art. VIII.* (4) *Cit. opere*: Spiegaz. di alcuni Monum. *&c.* (5) *Etrur. Regal. To. I. pag.* 91. (6) *Paralipom. ad Etr. Regal. Dempſterii ad calcem.* (7) *Muſ. Etruſc. Vol. I. poſt Prolegomen. ad eamd. Tabul. pag. LV.* (8) *Dei Libri Poetici della Bibbia tradotti dall' Ebraico originale, e addattati al guſto della Poeſia Italiana &c. To. IV. In Napoli* 1771. *in* 4. *Diſſert. della Salmodia degli Ebrei pag.* 19. (9) *Della lingua de' primi abitatori dell' Italia &c. Modena* 1772. *in* 4. *Cap. VII. art. IV., V., e VI. pag.* 264., *e ſegg.* (10) *Efemeridi Letterarie di Roma per l' anno* 1772. *num. X. pag.* 76., *e num. XII. pag.* 90.

& ab Oliverio [1] edita, quam & nos proferemus inferius. Nota est insuper Inscriptio Etrusca, quae in prospectu Cryptae sepulcralis apud antiquam Falarim, quae nunc Civitas Castellana dicitur, legenda occurrit, quamque Bonarotius [2] publica luce donavit. Tum laudatus Auctor inter loca Etruriae, in quibus Etruscae Inscriptiones reperiuntur [3], enumerat Cornetum, Perusiam, Plebis civitatem, Sutrium, Viterbium, ut nunc praeteream Sepulcra Etruscorum apud Perusinos, Iguinos, & Tarquinienses a Passerio inlustrata apud Gorium [4], de quorum uno inferius sermo recurret, ceteraque Tuderti, & Corneti Monumenta, quae in singulis fere Etruscorum Monumentorum Voluminibus, quae hucusque prodierunt, occurrunt. Addam nunc inter Perusina Etrusca Monumenta Inscriptionem, quae exstat in Museo Oddio in S. Herminii Suburbano, ubi linea quarta *Peruse* nomen perspicue legitur, quam a me descriptam autumnali otio anni CIƆIƆCCLXXI. heic referam, etsi temporis iniuria pene detritam:

. . . . IOVƧAЯ	*fasuphi*
HJƎƧAITIT . . . Ǝ . ƎƎMA	*ameu. e . . . sitiaselci*
AƎƧIA ƎMAITƧƎꟼ	*restiame aisea*
ƎƧVꟼƎ7 AƎJƧOAꟼ	*raphslea Peruse*
VMƎƆ . . . . . OAƆ : N	*n. caph . . . chemu*
M . . . . . AƎTꟼƎƎƧV	*usfurtua . . . . m*
ƧƎꟼA . . . . ƎNA	*anu . . . . arus*
. . . . Ǝ . . . ƧO . . . AƆ	*ca . . . . phs . . . . e*

Longus essem, si cetera Monumenta Etrusca adhuc anecdota, quae in veteri sepulcreto detecta sunt ad suburbia Perusiae in Paraecia S. Christophori de Piscilla ann. CIƆIƆCCLXVI. referre vellem. Quid si etiam Passerio [5], & Guarnaccio [6], assentiamur, Arimnum Tuscorum Regem, de quo Pausanias [7] tum Arimniae gentis, cuius in hac Cortonensi inscriptione mentio:

RAVNTV. ARMNI. VIL. LXXV

Rantis Arimni, qui vixit annis LXXV, tum & Ariminensis civitatis originem primam exstitisse? Neque nunc inter Pontificias civitates Etruscorum praetereunda Urbs vetus, ubi Decembre mense anni CIƆIƆCCLXXII. in Crypta sepulcrali columella Acherontica, quam primum habeamus vetus Etruscorum Monumentum ibi detectum, inventa est hisce insculpta characteribus:

Heic

(1) *Marmor. Pisauren. pag.* 11. *num. XXVII.* (2) *Loc. cit. Tab. LXXXII. num.* 1. (3) *Loc. cit.* §. *XLIV. pag.* 93., *& seqq.* (4) *Mus. Etrusc. To. III. pag.* 99. (5) *Cit. Paralipom. &c. de Nominib., Praenominib., Cognominib., & metronymicis Etruscor. pag.* 218. (6) *Loc. cit. pag.* 262. (7) *Eliacor. I.*

Heic forte habetur defuncti Etrusci hominis nomen, qui ANI. VENELVS. VINVCENAS salutari potuit, nempe *Anius Venelius*, sive *Venilius* (Venilia enim Turni mater dicta est), *Vinucenae* filius; quandoquidem Etrusci metronymicis potius, quam patronymicis gaudebant, ut inferius etiam dicemus. Verum haec hactenus.

V. Habetis, opinor, Socii eruditissimi, caussas, ob quas in Latio degens non importunus censear, si Etruscorum Alphabetum etiam iterato protulerim. Nunc id reliquum est, ut de Alphabeto ipso aliqua proloquar. Postea quam detectae, & in apricum prolatae sunt celebres Iguinorum Tabulae, insignia nempe illa Ritualia Monumenta, seu Divûm preces, & litaniae, quod contigit anno CIↃCCCCXLIV., plures scriptores, quorum aliquos supra laudavimus, in id deinde suam ipsorum curam conlocarunt, ut aliquid saltem de litteris, quibus eaedem Tabulae scriptae sunt, statuerent. Quare pluria diversis temporibus Etruscarum litterarum, quibus scilicet Iguina Monumenta instructa sunt, Alphabeta concinnari coeperunt, quae duplici Tabula, veluti uno obtutu, a Cl. Viro Antonio Francisco Gorio (1) expressa sunt, ut videre est in Praefatione ad ejus Alphabeti defensionem, quam Florentiae anno CIↃIↃCCXLII. publici juris fecit, & cuius inferius etiam a nobis mentio fiet. Horum Alphabetorum primas ducunt duo Alphabeta, quae omnium primus edidit Theseus Ambrosius anno CIↃIↃXXXIX., quibus succedit tertium a Petro Francisco Gambullario cusum anno CIↃIↃXLIX., tum quartum a Sancte Marmocchinio Ord. Praedicatorum vulgatum anno CIↃIↃL., deinde quintum a Paullo Merula proditum anno CIↃIↃCV., ac dein a Gruterio etiam adscitum, & denuo editum; quod sexto loco subsequitur aliud a Gabriele Gabrielio Eugubino propositum; hinc septimum habetur, quod auctorem agnoscit Cosmum de Rena anni CIↃIↃCXC., octavum insuper, quod est Philippi Bonarotii anni CIↃIↃCCXXVI., nonum praeterea, quod ex Edmundo Chishullio agnoscimus anni CIↃIↃCCXXVIII., quodque ex eo dein rursus anno CIↃIↃCCLIX. in amplissima Tabula Cl. Vir Carolus Mortonius Medicinae Doctor, & Societatis Regiae Lon-

(1) *Cit. Opere, cui titulus:* Difesa dell'Alfabeto degli Antichi Toscani &c. Tav. IX. n. I., e II. pag. CXXXIX.

dinensis a secretis; decimum quinetiam, quod a Ludovico Bourguetio concinnatum est anno CIↃIↃCCXXXIII., ac tandem undecimum, quod Gorii est anni CIↃIↃCCXXXVII., & duodecimum, quod Maffeii est anni CIↃIↃCCXXXIX., quorum utrumque omnium postremum prodiit, & multis animorum dissentionibus originem praebuit. Verum nos de huiusmodi contentionibus parum solliciti Alphabetum Etruscum nunc exhibemus eo prorsus modo, quo Cl. Gorius primum edidit in Tomo I. Musei Etrusci inter Prolegomena [1], ac denuo iterum proposuit in laudata ipsius Alphabeti defensione adversus Maffeium [2]. Quamquam nos modo non ita animo comparati simus, ut in tanta rerum obscuritate, & incertitudine judicium proferre, aut unius opinionem alterius sententiae proponere nos posse censeamus, tamen cum Gorio nostro multis in partibus Bonarotius [3], magnus ipse eruditionis, & doctrinae promuscondus, praeluxerit, tum Gorio Passerius, Oliverius, Mazochius, Lamius, Plancus, Guarnaccius, Cultellinius, Venutii, ceterique Etruriae Mystae celeberrimi dein adcesserint, cumque tandem luculentissima illa adversus Maffeium defensa Alphabetum suum non modo sat feliciter, verosimiliterque Gorius propugnaverit, verum etiam Maffeiana discrimina, & additamenta strenue excusserit, & improbaverit, satius propterea esse duximus cum Gorio, aliisque stare, quam aliter cum uno Maffeio sentire. Etruscum vero Alphabetum, quod eodem anno CIↃIↃCCXXXVII. edidit Andreas Adamius Vulsiniensis [4], adeo cerebrosum, ac pene monstrosum est, ut inter varia Etruscarum litterarum Alphabeta, quae collegit Gorius, haud recenseri meruerit. Verum nunc nequaquam inficiabimur, Cl. Monachos Benedictinos Congregationis Sancti Mauri aliquid nobis scrupuli, & difficultatis iniecisse, cum in egregio eorumdem novo rei diplomaticae Tractatu non semel [5] Etruscum Alphabetum proponere, ac tueri ipsos animadvertimus, quod XXV. constat litteris, quas ipsos [6] ex Dempsterii, Gorii, & Cortonensium Sociorum exemplaribus, tum potissimum ex Bourguetii systemate conlegisse profitentur. Huiusmodi Alphabetum laudati Monachi Bourguetium sequuti cum Samaritano, Graeco, Arcadico, & Pelas-

(1) *Pag. XLVIIII.* (2) *Tab. II. pag. 33.* (3) *Loc. cit. §. XLI. pag. 85.* (4) *Storia di Volseno antica Metropoli della Toscana &c. In Roma 1737. To. I. Lib. I. pag. 31.* (5) *Nouveau Traitè de Diplomatique &c. To. I. Par. II. Sect. II. Cap. XII. pag. 654. Tab. VII. num. II., & Tom. II. Part. II. Sect. III. Cap. II. §. II. pag. 71.* (6) *Ibid. Tom. I. Part. I. Sect. II. Cap. XII. §. V. pag. 661.*

lasgico pariter comparant, quibus omnibus idem quoque respondere contendunt. Quare Bourguetiano Alphabeto, quod XXIV. litteris constat, ut videre est apud Acta Academiae vestrae Etruscae (1), & cui iisdem inhaerere fere religio est, litteram C addiderunt, atque O brevem, ac longam statuerunt, ut & apud Graecos usuvenit; etsi tamen Maffejus (2) cum Prisciano Etruscos littera O Hebraeorum instar caruisse contenderit, & Gorius cum eo unanimis (3). Ceterum cum coniecturis niti eosdem etiam nobis visum fuerit, quarum nonnullas in dubium quoque revocare facile esset, hinc haud a proposito nostro amoveri passi sumus; quamquam tamen nec Gorianum ipsum Alphabetum, cui nos inhaeremus, omni exceptione immune esse existimemus.

VI. Verum nunc de litteris, scriptione, & lingua Tyrrhenorum pauca addenda erunt, ut Lectori nostro hujus emortuae, & incognitae jam fere penitus linguae notio aliqua constet. Quare Alphabetum Gorianum ex XVI. coalescit litteris, quot scilicet Cadmum primum ex Phoenicia in Graeciam adtulisse perhibent. Duodecim simplices sunt, scilicet A E I K L M N P R S T V, duplices vero quatuor Ξ Θ Φ X, quibus adcedit H, adspirata nempe, auxiliaria, ac superaddita littera, quae nisi sola sit, tribus posterioribus duplicibus comprehenditur. Hujus autem formam aliqua tantum ex parte immutatam ab Etruscis Graecos, & Latinos fuisse mutuatos, contendit Guarnaccius (4). Videri tamen poterit, si libeat, Cl. Mazochii de δασείας litterae H tam apud Graecos, quam apud Latinos antiquitate judicium (5), ubi inusitatam formam ex Tabulis Heracliensibus etiam adducit. Quamquam vero Goriano Alphabeto omnino adhaerere nobis propositum sit, tamen variis litterae A formis alteram sic expressam ᴎ, ut & litterae R variis item formis alteram modo hoc singnatam ᴙ nos modo addemus, quarum utraque in Junonali sacra Mensa Herculanensium ad calcem adducenda inter Monumenta veterum Etruscorum, & in recitato superius Theani Etrusco Numismate usurpata reperitur; quemadmodum prior etiam bis occurrit in praecitato Calatiae Nummo. Nova etiam litterae E forma adcedet sic expressa ⊦, & ex

(1) *Saggi di Differt. Accadem. di Cortona Tom. I. pag. 1.* (2) *Della Lingua, e delle Iscrizioni Etrusche, e Pelasghe, Tom. VI. Osservaz. Letterar. pag. 169.* (3) *Difesa dell'Alfabeto degli antichi Toscani pag. 142.* (4) *Origini Italiche To. II. Lib. VI. Cap. IV. pag. 223.* (5) *Tabul. Heraclien. Part. I. Diatrib. III. Cap. II. pag. 116. adnot. 12.*

& ex eodem Theani Nummo petita. Hujuſmodi formam apud Graecos Italienſes quinetiam additae a Simonide litterae H, ſcilicet E longae, vices geſſiſſe, uſurpata dumtaxat laeva parte media ⊦, oſtendit Mazochius [1]. Hanc formam tamen Gorius tamquam T exprimentem propoſuit, neſcio, quonam fretus monumento. Nova inſuper litterae K forma a nobis nunc additur, quae ſic conficitur ↑, ejuſque ſpecimen nobis exhibet Nummus aeneus rariſſimus ad Herculanum pertinens, quem ex Muſeo Montemellinio Peruſiae omnium primus protulit Cl. Gorius [2], ac dein eruditiſſimus Guarnaccius [3]. Ejuſdem ſchema, quod apud nos adſervatur, heic nunc ſtatuere praeſtat.

Tum de littera Q, quae in hoc noſtro Alphabeto deſideratur, aliqua dicemus, monentes nimirum Etruſcum elementum ϙ, quod bis invenitur in Etruſca columella, de quo Paſſerius in Diſſertatione *de Etruſcorum funere* [4], quodque raro in aliis Monumentis occurrit, adhuc non conſtare, num referat CH, ut Bourguetius, vel K, ut Gorius cenſuit, vel ϙ, ut aliis viſum eſt, potius ad ϙ Graecorum pertineat. Ceterum facile ſuſpicatur Paſſerius, hinc apud Latinos ortam litteram Q, quae ut formam, ita etiam poteſtatem retineat. Etruſcos vero C pro Q uſurpaſſe, alibi [5] cenſuit, ut in epigraphe ᴎᴉɘɔ, CVIL, ſive *Tinmcuil*, quae mutila habetur in celebri Chimaerae ſigno Mediceo, integra vero in altero Coratiano Cortonenſi, uſuveniſſe oſtendit. Litteras vero B, & F abeſſe paſſi ſumus ab Alphabeto noſtro, quamquam Maffejus [6] hanc formam 8, ſive 8, in Nummis Samniticis, quos habes apud Guarnaccium [7], & quorum unum ſuperius citavimus, reſpondere putet litterae B, ut proinde ᴍɪᴎɪᴦᴀƧ non aliter, quam *Sabinim* legendum contendat, & ᴀᴠᴛᴙᴀᴎᴍƎ quoque legi *Embratur* ipſe velit. Sed nos ad litteram P, quae & pro PH, & pro Φ uſurparetur, antiqua ſimplicitate, & inopia ſic monente, antequam adſpiratae novam, diverſamque formam nanciſcerentur, cum Gorio, aliiſque facile amandandas cenſemus. Litterae F quinetiam adfinis

(1) *Loc. cit. pag.* 117. (2) *Difeſa dell' Alfabeto degli antichi Toſcani pag.* 166. (3) *Origini Italiche Tom. II. pag.* 222. *Tav. X. Num.* 3. (4) *Muſ. Etruſc. Tom. III. pag.* 100. (5) *In Dempſteri Lib. de Etr. Regal. Paralipomen. Tab. XXII. pag.* 60. (6) *Oſſervazioni Letterarie To. V. pag.* 341. (7) *Loc. cit. To. II. Tab. IX. num.* 12., & 13.

finis littera V fuit, ut ejus vices gerere potuerit; quod quidem, si opus nunc esset, possemus ostendere; quemadmodum & PH, & φ, tum & 8 dein vices etiam gessit juxta Graecae linguae, quin & Hebraicae indolem, ad quam Etruscum idioma propius adcedere nonnulli censuerunt, quod & nos inferius innuemus. Una tamen ex litterae V fomis, quae in Tyrrhenicis Monumentis sic pingitur ɔ, habetur etiam inverso modo efficta, sive dextrorsum hians sic c in Tabulis Heracleensibus apud Cl. Mazochium, qui eidem nomen ו *Vau* Hebraeorum adseruit; quamquam & loco densae adspirationis ejus, quam spiritus densi nota Graeci designant, Latini vero sibilante littera exprimunt, adhibitam interdum observaverit [1]. Illud postremo adnotabimus, in Tabula Eugubina I. apud Passerium, quae Latina est, S obelo superius notari sic S̄, ut proinde ipsam litterae Hebraeorum צ *Tzade* similem reddat, & ex Tyrrhenico ipso Alphabeto petita adpareat [2]. Supervacaneum vero sit monere, litteram S apud Pelasgos in eisdem Eugubinis Tabulis pro F in pluralibus vocibus exprimendis adhibitam fuisse, ut BVF pro *Bus*, aliaque id genus occurrant [3], quod & Oscis etiam familiare fuit, qui cum Etruscis una gens, & populus exstiterunt. Familiaris etiam fuit Pelasgis, & Eugubinis, quos eosdem cum Etruscis diximus, adspirationis usus inter vocales litteras, quas iidem geminare saepe solebant, quod Passerius non semel in eorum celeberrimis Tabulis animadvertit [4]. Hinc ipsos vocem in gurgulione crispasse, & cum anhelitu pronuntiasse existimat, quod & Florentinis, ceterisque Etruscae ditionis populis etiamnum in usu est, quos proinde ab Hebraeae gentis populis, quibus etiam adspirationes valde frequentes erant, dimanasse antiquitus, facile quis censeat. Antequam de litterarum Etruscarum forma observationes abrumpamus, adnotare juvabit, diphthongos quinetiam, AE nempe, & EI praesertim fuisse Etruscis, quarum prima in E resolvebatur, & in Inscriptione *Aeliae* habetur, altera vero, ut I pronuntiabatur, & in laudata Junonali sacra Mensa Herculanensium occurrit, quae, ut & superior Inscriptio, inferius adducta a nobis nunc est. Si cui vero libeat Etruscarum litterarum comparationem cum Latinis, & Graecis adcurate institutam animadvertere, consulat Vi-

(1) *Tab. Haracleen. Part. I. Diatr. III. Cap. II. §. III. pag.* 128., *& seqq.* (2) *Passeri Lettera Roncagliese XIV. pag.* 345., *&* 346. *To. XXVI. della I. Raccolta Calogeriana.* (3) *Passeri Lettera Roncagliese XVII. pag.*326. *Tom. XXVII. della medesima Raccolta.* (4) *Lettera Roncagliese XVI. ivi pag.* 274., *e seg.*

Virum Cl. Marium Guarnaccium (1), ad quem digitum intendisse contenti erimus. Haec vero de litterarum Etruscarum forma, & potestate dixisse etiam sufficiat; quamquam tamen non aegre fateamur, aliquam ex varia pictorum, & scalptorum effingendi ratione, & populorum usu occurrere litterae formam, quae non facile ad certum litterae sonum amandari possit; quod quidem saepe crucem figit Etruscae palaeographiae interpretibus (2).

VII. Praestat nunc de Etruscorum scriptione aliqua etiam adtingere. Eorum antiquissimos usos forte eo scribendi more, quem βουστροφηδὸν Graeci dixerunt ab inflexione versuum boum arationem imitantium, nobis innotuit tum ex aliis Monumentis, tum praecipue ex Inscriptione, quae in Agro Cortonensi reperta est anno CIↃIↃCCLXXI. mense Augusto eo loci, qui *Montanara* dicitur, quaeque nunc in Aedibus Nobilium Serniniorum Equitum adservatur, ubi nos eamdem exscripsimus otio autumnali ejusdem anni, dum inter vos erudite, & libenter hospitaremur. Ibi nempe quarta, & postrema ejusdem linea hac ratione exarata deprehenditur, ut ex apographo, quod nunc exhibemus, dignoscere quisque poterit:

И 1 V И V 1 Ɉ E Ǝ
I O Я V Ɋ V Y M
Я Ł I Ɉ Я
I Я Λ V . . . . Ɔ I И E

Videtis heic ultimam lineam retrograda inflexione exaratam, quod sane etiam vel sculptorum ignorantia, vel sequioris sculpturae, quae dein sinistrorsum formabatur, invalescente consuetudine fieri potuit. Quamquam enim βουστροφηδὸν scribendi genus antiquissimum apud Graecos fuerit, & rarissimum, nec praeter celebrem Sigeam Inscriptionem, & praeter alteram, quae una Pausaniae (3) innotuit, in ara Periandri Cypselidae inscriptam, tum praeter Solonis, qui Periandri aequalis, & socius fuit, leges hoc etiam modo conscriptas nullum aliud Monumentum husquedum emerserit, tamen non ita fortasse vetus, neque ita rarum apud Etruscos fuit. Siquidem Gorius (4) habet votivam Inscriptionem lateri Etrusci juvenis armati insculptam, quae hujusmodi scriptionem exhibet. Hac etiam ratione efformata videri possunt in celebri Gemma Ansideana (5), nunc Borussensis Musei, duo

(1) *Origini Italiche To. II. Lib. V. Cap. I. pag. 29., e seg.* (2) *Tasseri Lettera Roncagliese XII. To. XXIII. della cit. Raccolta pag. 376., e 380.* (3) *Lib. V. cap. 17.* (4) *Mus. Etrusc. Tab. CVIII. Vide Tasserium* Lettera Roncagliese X. *pag. 315. To. XXIII.* Raccolta d' Opuscoli del P. Calogerà. (5) *Vid. Gorium* Difesa dell' Alfabeto Etrusco *pag. CXXIX., ubi Gemmae ectypus habetur. Cl. Guarnaccius quinetiam suam de Originibus Italicis III. Voluminum frontem hac ipsa Gemma ornavit.*

duo Thebanorum Heroum nomina ATPESOE *Adrasti*, & ΓAPOENVT *Parthenopaei*, quae aliter a tribus aliis (quinque enim dumtaxat ibidem ex septem adducuntur) exarata habentur, ut observavit Praesul eruditissimus Guarnaccius [1]. Ceterum Etrusci ut plurimum a dextera ad laevam scriptitabant, ut & Bonarotius [2] praesertim ostendit. Verumtamen Romanis omnia occupantibus, Etruscorum litterae veterem formam amiserunt, ut dein non a dextera ad sinistram eorum more, sed a sinistra ad dexteram more Romano scriptio fieret. Hujusmodi autem postremae scriptionis exemplum unicum habetur ex Bonarotii [3] fide, quod scilicet exstat in altero ex operculis ollarum fictilium, quae inter oppida Podii Bonitii, & Castellinae repertae fuerunt; Quamquam dein plura alia post Bonarotium emerserint, quae apud Gorium praesertim in Musei Etrusci voluminibus videri possunt; quaeque sane inclinantis gentis, & linguae Etruscae jam signa censeri debent, ut & ipsae Epigraphes Etrusca simul lingua, & latinis characteribus elaboratae idem produnt. Indicium enim est gentis vel victoriis, vel potentia praestantis, si linguae, qua ipsa utitur, usus apud exteros invalescat, ut etiam ex ejus desuetudine de ipsa gente jam prolabente recte argumentum fiat. Quare nil mirum, si praepotente jam Romana Republica, quae Italiam fere totam moribus suis conformavit, ipsa scripturae Etruscae in Latinam mutatio contigit, quam nimirum Passerius [4] statuit circa annum V. C. CCCCLXIV., ut ex Eugubinis Tabulis latine scriptis eidem arguere facile licuit. Adscita insuper ab Etruscis fuisse tum Graeca elementa, tum Graeca vocabula, patet ex nonullis eorum Monumentis, quae Graecis Inscriptionibus donantur, quaeque reperta sunt praesertim inter Campanos, qui olim Etruscis adnumerabantur, quiqui postea Graecis finitimi, qui eam Italiae partem dein incoluerunt, quae a Taranto usque ad Cumas, vel, ut Plinio [5] placet, a Locris Italiae fronte ad Tarentum usque protenditur, eorum litteras, & idioma facile arripuerunt. Testis Vas fictile, quod est Napoli in Museo Vallettiano, quodque habet Cl. Maffeius inter inscriptiones varias post Museum Veronense [6]. Ipsum enim multis figuris conspicuum exhibet Pictoris nomen Graece exaratum sic:

(1) *Origini Italiche Tom. II. Lib. V. Cap. I. pag.* 39. (2) *Loc. cit. §. XLII. pag.* 90. (3) *Loc. cit. §. XLV. pag.* 100. *Tab. LXXXIV. num.* 4. (4) *Paralipom. in Thom. Dempsterii Libros de Etrur. regal. pag.* 246. (5) *Histor. Natur. Lib. III.* (6) *Mus. Veron. pag.* 318. *num.* 2.

ΜΑΞΙΜΟΣ . ΕΓΡΑΨΕ

Maximus Pinxit.

Exſtat etiam in Bibliotheca Vaticana Vas aliud hujuſmodi ex Campania advectum, & a Cl. Winckelmannio [1] relatum, in quo pariter Graecis elementis legitur:

ΑΛΣΙΜΟΣ . ΕΓΡΑΨΕ

Alſimus Pinxit.

Huc pertinet etiam Vas Maſtrilliani Muſei Neapoli, Graecis ΗΡΑΣ, ΕΝΕΥΑΛΙΟΥ, & ΔΑΙΔΑΛΙΟΥ cujuſdam nominibus, tum & figuris inſigne, quod apud Cl. Mazochium [2] cernitur. Copulandae inſuper huic Vaſi dyotae tres [3] Etruſco artificio conformatae, & variis Graecis nominibus inſcriptae, quibus deſignandis ſuperſedeo, cum eadem ex Mazochio cuique petere facile liceat. His adde Vaſa alia, quae in III. ipſo Volumine *Picturarum Etruſcorum in Vaſculis* [4] a Cl. Paſſerio noſtro adducta ſunt, quae hujuſmodi Graecis Inſcriptionibus, obſcuris licet, donantur, quas quidem facile erit conſulere. Quare nil mirum, ſi Feſtus in verbo *Bilinguis* de Brutiis, ceteriſque Magnae Graeciae populis dicat: *Oſce* (quod eſt fere Etruſce) *& Graece loquebantur*. Verum haec hactenus, quae quidem a nobis latius tractabuntur in Diſſertatione, quam paramus, *de Graecitate extra Graeciam variis temporibus uſurpata, & exculta*. Etruſci quinetiam, ut ex omnibus eorum uſquedum notis Monumentis patet, non alio ſcripturae genere uſi ſunt, quam eo, quod majuſculum audit, numquam adſcito altero, quod minuſculum dicitur. Tandem circa Etruſcorum ſcriptionem illud animadvertendum eſt, monente Paſſerio [5], voces truncare eoſdem conſueviſſe, ut reliquam earum partem, ideſt ſyllabas, quas praecedens linea non caperet, in ſequentem transferrent, quod quidem Hebraeos ſemper refugiſſe patet.

VIII. Quid autem de lingua ipſa Etruſca cenſendum ſit, utrum ſcilicet ab Hebraica, ut laudati Mazochius [6], & Maffejus [7], tum etiam Paſchalis Amatius popularis meus [8], an a Graeca, ut Bourguetius, & Gorius [9], vel ab utraque, ac vetere Latina ſimul, ut Paſſerius [10] exiſtimavit, derivanda ſit, non ego is ſum, qui inter tot praeclaros Scriptores in diverſa abeuntes ju-

(1) *Monumenti antichi inediti &c. Tom. I. num.* 143. (2) *Tabul. Heralien. Par. I. pag.* 138. *Tab. aen. num.* 1. (3) *Ibid. n. II., III., & IV.* (4) *Tab. CCL., & CCLI., pag.* 38., *& Tab. CCLV. pag.* 40. (5) *Lettera Roncaglieſe XVII. pag.* 323. *Tom. XXVII. della citata Raccolta*. (6) *Diſſertaz. ſull'origine de' Tirreni Tom. III. num.* 1. *degli Atti dell'Accad. di Cortona*. (7) *Della lingua, e delle Iſcrizioni Etruſche, e Pelaſghe Tom. V. delle Oſſervaz. Letterar. §. XVIII. pag.* 161., *e ſegg.* (8) *Diſſertazione II. ſopra il Rubicone degli antichi, Append. XIV. ſopra il §. XXV. pag.* 189., *e ſegg.* (9) *In Muſeo Etruſco paſſim*. (10) *In Epiſtolis Roncalienſibus, in Paralipomenis ad Dempſterium, & alibi*.

judex assideam, aut a me definiri posse confidam, praesertim cum multi emunctae naris viri omnes hujusmodi conatus, tamquam inanes ut plurimum traducendos judicaverint. Ceterum si quod verosimilius est, consectari velimus, ad Hebraicum potius Etruscum idioma adeedere facile adfirmarem, quod etiam Cl. Guarnaccio [1] visum est. Docet id praesertim elenchus vocum sive Etruscarum, sive Latinarum (Latinum enim idioma multa ex Etrusco sit mutuatum oportet), quem ex J. Beatonio Anglo, qui Graecas plures, & Latinas, quin & Britannicas ex Hebraeo fonte petitas contendit, tum ex Mazochii, Passerii, Maffeii, aliorumque operibus efformandum succeffivis horis curavi, quemque ad calcem exhibere non inutile erit. Verum inter ipsas Cimmerias tenebras, quibus hac in re circumcingimur, non aegre ad ridendum adducimur Stanislai Bardettii conatus, qui Socii sui Joh. Harduinii *παραδόξοις* delectatus omnia Etrusca Monumenta, quin & Tabulas ipsas Eugubinas ope septentrionalium idiomatum, nempe Gallico-Germanici, Armorici, Wallici, Gothici, Anglo-Saxonici, Francici, & Alamannici interpretari magna sane confidentia ausus est [2]. Neque hoc eruditionis monstrum novum omnino est, quandoquidem Hadrianus Scriekius etiam in suis *de Originibus* libris ostendere tentavit, *linguam Etruscam eamdem esse cum Tuetonica*, qui nimirum etiam unam ex Eugubinis Tabulis *auxilio Teutonicae linguae* explanavit [3]. Alios etiam Septentrionales scriptores, qui hoc tentarunt, a Maurinis Monachis novi Tractatus Diplomatici conditoribus, quos supra laudavimus, adductos offendere licet [4]. Nemo tamen melius hujusmodi cerebrosa tentamina ridenda suscepit (quis enim serio haec confutanda adgrediatur?) quam anonymus quidam scriptor (qui Hieronymus Zannettius Venetus a quibusdam habitus est), qui nempe anno CIↃIↃCCLI. Opusculum [5] edidit lepidum, & festivum satis, in quo prope Ravennam in Theodericum Ostrogothorum Regem, & in Cassiodorum eidem a secretis incidisse fingit, ac cum ipsis de Etruscis Monumentis conserto sermone, litteras, quibus eadem instructa sunt, Geticas, ac Runicas potius, quam Etruscas statuendas comminiscitur, ut proinde ex barbarorum inruptione

(1) *Origin. Italiche Tom. I. pag. 218.* (2) *Della lingua de' primi Abitatori dell' Italia: Opera postuma del P. Stanislao Bardetti della C. di G. In Modena. 1772.* (3) *Vid. Maffeium loc. supr. cit. §. X. pag. 99.* (4) *Tom: II. Par. II. Sect. III. Cap. II. §. II. pag. 72. adnot.* (1). (5) *Nuova trasfigurazione delle lettere Etrusche. MDCCLI. in 4. di pag. XXVII.*

ne in Italiam Gothici etiam characteres pervaserint, quibus signata fuerint vasa, tegulae, marmora, numismata, aliaque hujusmodi, quique dein pro Etruscis habiti fuerint. Id etiam nonnullis Runicis, sive Geticis adductis Monumentis, & cum iis, quae Etrusca censentur, facta comparatione, evincere nititur. Verum ipse joci caussa tamquam somnium narrans, non serio, nec vigilans, ut ceteri ipso dormiente somniculosiores commenti sunt, id Litteratorum meditationi, vel potius oblectamento proposuit. Ceterum Passerius id aegre ferens, quod quaslibet Etruscorum Monumentorum interpretationes, quarum pleraeque eidem adceptae referri debent, ludicra censura traductas cerneret, in Vindiciis Etruscis [1] adseruit, hujusmodi difficultatem contentionis studio magis, quam veritatis obiectare eos, qui vere in his studiis peregrini laudem sibi aliquam ex cavillatione aucupantur.

IX. Quare semper incertum summopere erit, quid Etruscae scriptiones obvolvant; etsi eisdem magnorum Virorum interpretationes adcesserint. Ex Eugubinarum Tabularum comparatione, Etruscarum nimirum cum Latinis Passerius aliquid luminis ad hujus idiomatis intelligentiam derivari posse confisit, postquam ad examen jam cetera minora Monumenta revocaverat, tum mutua eorum conlatione aliquas voces explanasse sibi visus est. An ipsi res bene cesserit, quamquam ad id eruditionum omnium opes adsciverit, multaque ingeniose detexerit, aliorum sit omnino judicium. Ceterum multum lucis quinctiam sperandum videtur ex ceteris bilinguibus Monumentis, Latinis scilicet, & Etruscis simul junctis, quorum nonnulla designabimus. Cl. Oliverius [2] Caii Fatii Haruspicis Inscriptionem latine, & etrusce loquentem unum, idemque protendere existimavit, ut Etrusca nimirum Latinae omnino respondeat; quamquam hanc ipsam Epigraphem Passerius [3] sacra Deorum lingua, quae quidem a vulgari Etrusca, in ceteris nimirum usurpata Monumentis insigniter differat, concinnatam velit, quod Dempsterius [4] ipse, & Passerius [5] quin etiam de Eugubinis Tabulis censuerunt. Verum ut hujus adsertionis testimonium, ac specimen quodammodo quilibet in promptu, ac sub oculis habeat, heic nunc ipsam Epigraphem subjicimus, Etruscam lineam ob colu-

mnae

(1) *Pag. XXI. Tom. I. Pictur. Etrusc. in Vasculis.* (2) *Marmor. Pisaur. pag. 11. num. XXVII.* (3) *Lettera I. Roncagliese pag. 367. Tom. XXII. della Raccolta I. d'Opuscoli del P. Calogerà.* (4) *Loc. cit. §. XLVI.* (5) *Ibid.*

mnae exiguitatem in duas redigentes:

...TATIVS. L. F. STE. HARVSPE...
FVLGVRIATOR

𐌂𐌀𐌚𐌀𐌕𐌄𐌔 . 𐌋𐌓 . 𐌋𐌓 . 𐌍𐌄𐌕𐌌𐌖𐌉𐌔 . 𐌕𐌓𐌖𐌕𐌍𐌖𐌕
𐌚𐌓𐌏𐌍𐌕𐌀𐌂

Hanc ſic legunt, qui Goriano Alphabeto inſiſtunt, & ipſe Oliverius praeſertim:

Ca. Fates. Lr. Lr. Netmuis. Trutnut Frontac.

Quare *Ca. Fates* eſt Oliverio *Cajus Fatius*, cum non T initio mutilae Inſcriptionis, ſed F haberi exiſtimet, ubi & C., decurtatum nempe praenomen evanuit. *Lr. Lr.* eidem ſignificare videtur *Lartis Filius*, quod *Lar* Etruſcorum in τὸ *Lucius* a Romanis converſus fuerit. *Netmuis* reſpondet Stellatinae Tribui, in qua Urbinum praeſertim Piſauro proximum cenſebatur, ut poſt Gruterii (1) Inſcriptionem Fabrettius (2) obſervavit, & cujus nomen, etſi ex Feſto Tuſcorum redoleat originem, cum nempe Stellatinus ager in Etruria ſitus eſſet, tamen ab Haruſpice forte reprobatum eſt, quod vulgaris eſſet idiomatis, ut idem Paſſerius ſuſpicatur (3). Ceterum quoad Etruſci vocabuli ſignificationem, & quoad ejus cum Latino rationem Oliverio haeret aqua. Paſſerius vero aliquid tentavit (4), dum Ναύσταθμον *Navale*, aliaque Graeca vocabula huic ſimilia cum *Netmuis* comparavit, ut vox haec etiam Stellatinae Tribui, quam a Graeco verbo στέλλομαι *navigo* ipſe derivat, reſponderet; cum ſcilicet alter Stellatinus ager, ab eo, qui in Campania erat, diverſus, ultra Capenam mare verſus protenderetur, & Feroniae lucum comprehenderet. Verum quis adeo incerta mercetur? *Trutnut* vero eidem Oliverio eſt a *trutinor*, quaſi *trutinatores* eſſent *Haruſpices*. Tandem *Frontac* (non *Frqntac*, ut legit Bourguetius) a βροντάω *tono* petendum putat, commutato B in F, ut ſaepe uſuvenit, ut proinde *Frontac* idem ſit, ac *Fulgurator*, quemadmodum apud Pindarum Juppiter Dorice ἀιολοβρόντας *velocia tonitrua excitans* compellatur. Aſt Maffejus (5) potius ab Hebraea radice ברק *barak fulguravit*, quam a recitato Graeco themate, quod non fulgur, ſed tonitru innuit, hujus Etruſcae vocis etymon petendum putat. Cetera, quae ipſe vel ingerit, vel reprobat (6) quoad hujus Inſcriptionis, quam etiam adducit, interpretationem, conſectari non juvat. Urna quinetiam marmorea Arretii reperta

(1) *Inſcript. antiq. pag.* 485. *num.* 8. (2) *Inſcript. Domeſt. Cap.* IX. *num.* 514., & *ſeqq. pag.* 664. (3) *Ibid. pag.* 368. (4) *Lettera VI. Roncaglieſe ivi pag.* 439., *e* 440. (5) *Della lingua, e delle Inſcrizioni Etruſche, e Pelaſghe pag.* 173. *Tom. VI. delle Oſſervazioni Letterarie.* (6) *Loc. cit. pag.* 118., *e ſegg.*

ta ex Museo Strozziano profertur a Bonarotio [1], & a Gorio [2], quae duplici quoque Inscriptione, Etrusca nimirum, & Latina instructa est; verum ex sententia Bonarotii [3] nil una cum altera commune habet, quandoquidem Latinam Inscriptionem post Etruscam additam viri fuisse putat, qui cineres suos recondi voluerit vel cum ossiculis uxoris, vel patris, vel alterius consanguinei Etrusci; nam eidem haud verosimile videtur, Romanum virum, ejectis cineribus defuncti Etrusci, suos in eadem Urna, ut sumptui parceret, reponi voluisse, cum id & universa gentium religio, & praecipue Romanorum in mortuorum Manes refugeret. Tum aliud Etruscam, ac aliud Latinam Epigraphem protendere, patet etiam ex Passerio [4], qui hoc ipsum Monumentum litteris tantum communibus refert, quod tamen ita in prototypo cubat:

ƧꟼV⅃ƎA IИ⅃V8 ƎV⅃ƎA

AƧI⅃A IOꟼAIƆ

Q. FOLNIVS . A. F. POM

FVSCVS

Etruscam Epigraphem sic legit Passerius:

Aelye . Fulni . Aelyes

Ciarti . Alisa,

ut sensus sit: *Aelia Folnii Aeliae Ciartii aeternae memoriae*; *Alisa* enim eidem est ab α, & λήσω, id est *non obliviscor*. Maffejus [5] vero hoc vocabulum, quod superius etiam offendetis in adlata Serniniana Epigraphe, quodque non rarum in Etruscis Monumentis, quorum nonnulla ipse adducit, ab Hebraico fonte derivat, ut nempe idem sit, ac אשה *isa*, *mulier*, *uxor*. Quare nihil utrique commune praeter *Folniae* gentis nomen, ad quam sepulcrum pertinuit. Verum si Bourguetius [6] audiatur, legendum: *Aelsbe Fulni Aelsbes Kiarthi alisa*; ac latine vertendum: *Equitis*, vel *Aurigae Folni Equitis Cymba*. Maffejus vero [7] sic habet communibus usus elementis:

Aelpse Fulni Aelpse

Ciarthi Alisa,

tum in Latina legit Q. F., non A. F., ut apud ceteros. Ast postremam hanc interpretationem idem ridet, & merito. Adfiniorem tamen inter se utramque Inscriptionem, Latinam nempe, & Etruscam habemus in Urna fictili Musei Buccelliani Montis Politiani, quam refert Maffejus [8], ac latine primum:

C. LI.

(1) *Loc. cit. Tab. LXXXIII. num.* 6. (2) *Difesa dell'Alfabeto Etrusco, Prefaz. pag. CV.* (3) *Loc. cit. §. LXV. pag.* 101. (4) *Lettera VI. Roncagliese num.* 71. *pag.* 430. (5) *Loc. cit. pag.* 174. (6) *Dissertaz. sopra l'Alfabeto Etrusco pag.* 15. *Tom. I. de' Saggi di Dissertaz. Accademiche di Cortona.* (7) *Loc. cit. pag.* 120. (8) *Loc. cit. pag.* 13.

C. LICINI . C. F. NIGRI

Tum sequitur altera Etruscis litteris, quas Maffejus in Latinas commutatas dumtaxat expressit:

F. LECNE . F. THAPIRNAL

Siglas duas ea forma donatas ait, qua V, vel F designari consuevit, licet heic pro G, vel C usurpatas suspicetur, ut *Caium* referant. Verum ob diversam Alphabeti rationem, quam Maffejus proposuit, haec certa designatione adumbrari non possunt. Ceterum ultima Inscriptionis vox, cujus primam litteram nobis objecit, forte sic exarata JAИЯIПAΘ *Thapirnal*, *niger* sonare videtur; ut inferius etiam in Lexico vocum Etruscarum patebit. Adducenda heic videretur altera bilinguis Perusina Inscriptio, quae a Gorio (1) relata est; verum haec, monente Maffejo (2), ex duabus diversis partibus male coaluit, cum saepe usuveniat, ut opercula Urnis non respondeant. Bonarotius vero Urnas tam Latinas, quam Etruscas in Crypta Clusii ex fide incolarum detectas adfirmat, quas cum nemo adhuc, quod sciamus, adduxerit, quid de ipsis proinde statui possit, ignoramus. Postremo tandem idem ad Etruscae linguae intelligentiam praesidium peti posset ex Etruscis illis Inscriptionibus, quae Latinis litteris exaratae inventae sunt proximae aliis, quae & litteris, & vocibus Latinae omnino sunt, quaeque inter se adprime conveniunt. Eas nunc nobis consectari omnes haud licet; quamquam hujusmodi exemplum inferius haberi possit ex Tegulis Buccellianis, quarum testimonium adducemus, ubi de Etrusco puero Tarquiniensi res erit.

X. Difficile quapropter esset ex Etruscorum Monumentorum comparatione, & interpretatione Lexicon Etruscarum vocum cum earum explanatione conficere. Ceterum illud inchoavit Maffejus, qui non solum ex certioribus hujusmodi Monumentorum vocibus, sed etiam ex ceteris, quae tamquam Etruscae originis a variis antiquis Scriptoribus adducuntur, concinnavit. Prostat hoc inter ejus Litterarias Observationes (3), ex quibus illud latine redditum nos exscripsimus, & aliis insuper ditavimus vocibus, quas ipse praetermiserat. Cl. Praesul Guarnaccius multo plura vocabula, quibus hujusmodi Lexicon excresceret, se conlegisse testatur (4) ex fragmentis carminum Saliorum, & ex fragmentis Juris X. viralis, & Papiriani, tum ex operibus Nonnii Marcel-

(1) *Mus. Etrusc. Tab. CXXXVII. num.* 2. (2) *Loc. cit. pag.* 120. (3) *Loc. cit. a pag.* 5. *ad pag.* 22.
(4) *Origini Italiche Tom. II. Lib. VI. Cap. I. pag.* 115.

celli, Festi Pompeii, Macrobii, & Auli Gellii, quae tamen non omnia pura puta Etrusca habenda sunt, cum ipse nec Sabinas voces, nec Pelasgas, nec Samniticas praetermiserit, quas ab Etruscis nonnisi dialecto differre contendit. Sed cum id non exigui laboris opus instaurari a nobis nunc non possit, cumque non forte gratum futurum esset omnibus iis, qui peculiares veteris Italiae linguas simul commixtas nollent, ac vere Etruscas dumtaxat aucupantur, ab hoc onere facile nos terga subducimus. Quare potius Lexicon alterum recudemus vocum omnium, quas nobis Eugubinae Tabulae servarunt, quod nimirum confecit Passerius noster, quodque ipse primum inter Roncalienses Epistolas publici juris fecit [1], ac dein rursus exhibuit in suis ad Dempsterium Paralipomenis [2], unde nos illud petivimus. Licet enim Tabulae istae exaratae sint vocibus, quas Iguvini idiomatis censet Passerius [3], tum etiam adcedant Pelasgae, quibus duae ex hisce Tabulis elaboratae sunt, tamen cum & Iguvinam, & Pelasgam linguam ex Etrusca profectam, vel eidem adfinem fateatur quisque necesse sit, multum juvaminis ex hoc etiam Lexico Etrusco idiomati derivaturum manifesto patet. Tum hoc quoquo modo illud supplere poterit, quod, a Guarnaccio designatum, confici a nobis non potuit. Quare cum hoc Passerianum Lexicon adeo diligens, & adcuratum sit, ut themati ipsi cetera omnia subsequantur vocabula, quorum nullum praetermisit, quod iis in Tabulis prostet, facile ejusdem vocis mutationes, quae inflexiones, conjugationes, casus, numeros, tempora, personas, aliaque grammaticalia accidentia praeseferre possint, deprehendere facile erit; quod etiam ad Etruscae linguae, earum nempe matris, indolem dignoscendam conferre plurimum poterit. Constat hoc Lexicon MCCCC. plus minus vocabulis, cum, Maffejo monente [4], horum dimidium habeatur in Pelasgis, alterum in Etruscis Tabulis contineatur [5]. Etruscae linguae Lexicon Gorius [6] etiam pollicitus est, quod tamen numquam emisit, ut proinde nobiscum praeclare actum sit, qui eo careamus, postquam posse se vocum omnium interpretationem, quam nonnisi cerebrosam haberemus, simul exhibere sibi persuaserat. Quare recte sentire Maffejum [7] nobis videtur, qui, detractis propriis numinum, virorum,

(1) *Lettera Roncagliese XIII. dalla pag. 289. alla pag. 344. del Tomo XXVI. della 1. Raccolta Calogeriana.*
(2) *A pag. 323. ad 331.* (3) *Cit. Epist. pag. 245.* (4) *Loc. cit. pag. 64.* (5) *Loc. cit. pag. 70.*
(6) *Mns. Etrusc. To. I. pag. XXVI., & To. II. pag. XXXV., & pag. 195.* (7) *Loc. cit. pag. 168.*

rum, & urbium nominibus, vix triginta vocabula ad Etrufcum Lexicon conficiendum conferri poffe putavit.

XI. Aliqua etiam de hujus linguae fyntaxi a nobis nunc dicenda fupereffent. Verum adeo exilia funt, quae huc ufque & de nominum cafibus, & de verborum temporibus, ceterifque proprietatibus ad rem grammaticam pertinentibus innotuerunt, ut nihil certi ftatui poffit. Pafferius quidem animofior omnium primus mafculina [1] nomina in *e*, & feminina [2] in *a* definentia fibi detegere vifus eft. Aliquot etiam nomina propria mafculini generis, ex Etrufcorum genio in *a* terminantia defignavit Maffejus [3], quod Hebraicae indolis effe etiam cenfuit [4]. Nomina adjectiva a fubftantivis diftincta indicavit laudatus Pafferius [5], & participia infuper innuit [6]. Pluralem vero numerum in *f* loco *s* (quam litterarum commutationem fuperius etiam produximus) perfaepe definentem advertit Pafferius ipfe [7], & in *im* etiam terminantem oftendit Guarnaccius; quod & Hebraicum morem olere contendit [8]. Aliquos cafus quinetiam notavit Pafferius, qui vocativum in *u* finientem obfervavit [9]. Tum id frequenter occurrere animadvertit Pafferius ipfe [10], gignendi cafum in *al*, & *i* ut plurimum definere. Utriufque rei fimul exemplum inftar omnium fit Infcriptio in Urna fictili, litteris ex atramento pictis in interiori operculi parte, quae olim erat Florentiae in Mufeo Cerretanio, nunc apud Cl. Virum Joh. Ludovicum Blanconium Bononienfem Saxoniae Electoris a confiliis, & Romae Oratorem adfervatur, quamque Pafferius bis, & tertio [11], Gorius etiam non femel [12], & ex eo Maffejus [13] adduxerunt:

JAITAHITEI . INƎꟼƎB . IA>

Cai . Herent . Petinatial (Petinatia nati).

Putavit etiam deinde Pafferius ipfe [14] terminationem in *al* fextum cafum indicare, quem Grammatici ablativum vocant; fed multa in aliam

(1) *Lettera Roncagliefe IX. Tom. XXIII. della Raccolta I. Calogeriana pag.* 299. (2) *Paralipom. in Libros de Etrur. regal., ubi de Nominib. Etrufcor. pag.* 237. (3) *Loc. cit. pag.* 130. (4) *Ibid. pag.* 164. (5) *Lettera Roncagliefe XIV. Tom. XXVI. della cit. Raccolta pag.* 391. (6) *Lettera Roncagliefe XVI. Tom. XXVII. della cit. Raccolta pag.* 272., *e pag.* 285. (7) *Cit. Lettera XIV. pag.* 371. (8) *Origini Ital. Tom. II. Lib. VI. Cap. IV. pag.* 213. (9) *Lettera Roncagliefe XII. Tom. XXIII. della cit. Raccolta pag.* 381. (10) *Lettera Roncagliefe III., ed VIII. Tom. XXII. pag.* 391., *e* 476., *De Etrufcorum Sepulcris &c. Diatriba* §. *IX. pag.* 108. *Tom. II. Muf. Etrufci.* (11) *Lettera Roncagliefe VIII. num.* 110. *pag.* 476., *Acheronticus, five de Ara fepulcrali pag.* 75. *Tom. III. Muf. Etrufc.*, *&* *Paralipomena ad Etrur. regal. de Nominibus &c. Etrufcor. pag.* 222., *&* 236. (12) *Muf. Etrufc. Tom. II. pag.* 413. *&* *Difefa dell'Alfabeto Etrufco pag.* 92. (13) *Loc. cit. pag.* 147. (14) *Cit. Paralipomen., ubi de Metronymicis Etrufcor. pag.* 235.

liam

liam abire sententiam ipsum facile suaserunt. Quare tandem eidem in mentem venit suspicari, nomina illa ex substantivis facta adjectiva, ut derivationem filiorum a matre exprimerent. Siquidem metronymicis gaudebant Etrusci, & quae desinentiam in *al* patiuntur, non alia, quam metronymica sunt, ut ex adductis a Passerio (1) exemplis, aliisque insuper adducendis, si opus esset, manifeste constat. At unum, quod anecdotum est, nunc insuper habere non pigeat. Exstat nimirum Arimini in Museo Cl. Viri Jani Planci Etrusca Inscriptio ex Etruria advecta, quae sic legitur:

[illegible]

Larthi. Svence. Caupnal (Caupnia nati).

Maffejus tamen per hanc terminationem ethnica nomina proferri, quae nempe gentem, & patriam significarent, dubitanter censuit (2); at ea tamen Hebraicam originem portendere, facile asseruit (3): nec ab eo dissentit hac in re Guarnaccius ipse (4).

XII. Verum quid plura commemorem? Adeat, si plura quis velit, laudata hucusque opera, & Roncalienses praesertim Passerii nostri Litteras, tum & Paralipomena in Etruriam regalem Dempsterii, atque etiam Italicam Dissertationem Josephi M. Riccobaldi de Bava, quae est de antiqua origine, statu, lingua, & characteribus Etruscorum, quaeque Florentiae prodiit anno CIƆIƆCCLVIII. Praestabit interim specimen aliquod hujus linguae nunc addere, quo recitatae hucusque syntaxeos regulae quoquo modo se prodant. Quare primo loco proferemus Tabulam, quae inter Eugubinas apud Dempsterium II. est, XI. apud Passerium, quamque Cl. Gorius dein recudit (5), addito schemate ad archetypi fidem elaborato, quod ipsum nos modo in manus nostras delatum iterum exhibemus. Gorius quidem Tabulam hanc *Carmen Orthium lamentabile* esse putavit, quo Pelasgi de illis infortuniis dolerent, quae a Dionysio Halicarnassensi referuntur; sed Passerius contra nulla vestigia hujusmodi deprehendens Ritualia potius pacatissima ad scientiam fulguralem pertinentia dijudicavit, ut ex ejus analysi, quam Monumento subjungimus, clarius patebit. Maffejus vero hanc ipsam Gorianam interpretationem risu potius, ac censura quin etiam facile traduxit (6). At Cl.

(1) *Loc. cit. a pag.* 219. *ad* 227., *& rursus a pag.* 230. *ad* 233., *ac tandem a pag.* 235. *ad* 238.
(2) *Loc. cit. pag.* 134. (3) *Ibid. pag.* 164. (4) *Origin. Italich. Tom. II. Lib. V. cap. I. pag.* 61.
(5) *Mus. Etrusc. Vol. I. post Prolegom. ad eamd. Tabul. LXXXII. n. LV.* (6) *Osservaz. Letterarie &c. Tom. VI. pag.* 89.

Cl. Xaverius Matthaejus J. C. Neapolitanus [1], ut Etruscae Poeseos specimen aliquod exhiberet, eamdem Italico metro donare minime dubitavit. Passerius [2] quidem in Eugubina Tabula V. potius ob linearum diversam longitudinem metrum aliquod latere suspicatus est, quod tamen si lineae computentur, nullum deprehendatur; adpareat tamen in hymno, licet non aliter esse videatur, quam periodos tenus ad brevitatem, & harmoniam compositas. Gorius [3] quidem hexametris versibus has Eugubinas Tabulas una cum Hadriano Scriekio concinnatas censuit, quod more suo improbavit, risitque Maffejus [4]. Post hanc Eugubinam Tabulam (ex qua argumentum defluxit non inopportunum, neque a re nostra alienum nonnulla nunc de Etrusca Poesi adtingendi) subsequetur Etrusca Epigraphe, quae insculpta est in marmorea Junonali sacra Mensa Herculanensium, quamque edidit, legit, & interpretatus est laudatus Passerius [5], qui eam in Curia Herculanensis Civitatis positam fuisse existimat, ut proinde Curialem adpellare non dubitet, in qua rerum gerendarum curam praevia libatione Patres auspicarentur. Ex characterum forma, & litterarum consonantium geminatione conjicit Passerius, Inscriptionem hanc, quae duplex est, una scilicet in fronte, alia in altero laterum, ex antiquissimis non esse, sed iis concinnatam temporibus, quibus Latinus sermo cum Romanorum Imperio late per gentes pervadens cetera idiomata exturbabat. Occurret tertio loco Etrusca alia Epigraphe, quae omnium longissima est, & quam ex Hypogaeo Perusino edidit Passerius ipse [6], atque etiam Maffejus non semel, qui primum aere archetypon expressit [7], ac dein communibus elementis dumtaxat exhibuit [8]. Hypogaeum hoc milliario uno cum dimidio a Perusia dissitum ingressus sum, & diligenter perlustravi una cum Cl. Praesule Stephano Borgia Octobre mense anni CIↃIↃCCLXXI., cum nimirum ad vetustissimam hanc vestram Dardanicam patriam contenderem, ejusque ectypon accuratissimum dein ad

(1) *Della Salmodia degli Ebrei Dissertaz. Tom. IV. dei Libri Poetici della Bibbia tradotti dall'Ebraico originale, e addattati al gusto della Poesia Italiana. In Napoli* 1771. *in* 4. *pag.* 19. (2) *Dissertaz. della Poesia degli Ebrei Tom. XIII. della Nuova Raccolta Calogeriana pag. XLII., Paralipomen. ad Etrur. regal. Dempsterii pag.* 300. Vid. etiam Epistolam XVII. Roncaliensem *pag.* 318. *Tom. XXVII.* Collectionis I. Calogerianae, ubi haec ipsa disputantur. (3) *Mus. Etrusc. Tom. I. pag.* 387. (4) *Loc. cit. pag.* 99.
(5) *Junonalis sacra Mensa Herculanensium Dissertatione illustrata, Vol. I. Symbolar. Litterar. Florentiae* 1748. *pag.* 193. *Tab. aenea ad pag.* 207. (6) *Mus. Etrusc. Gorii Tom. III. Dissert. de Etruscor. Sepulcr. &c. §. IX. pag.* 107. *Tab. V. Class. II.* (7) *Osservaz. Letterar. Tom. V. Tab. II. num.* 1. (8) *Ivi Tom. VI. pag.* 107.

ad me misit Josephus Belfortius Civis Perusinus, antiquitatum solertissimus cultor, ex quo adcuratiorem Inscriptionem ipsam nunc proferemus. In Etrusca hac Inscriptione, si Passerium audiamus, Duumvirorum quorumdam mentio habetur in casu obliquo, ut terminationes in *al*, & *i*, de quibus supra diximus, ostendunt. Voces duae *precum*, & *cerurumein* (*cere* enim idem, ac *sanctum*) facile Passerio suadent, heic sacrum aliquod, vel dedicationem indicari, aut quid aliud ad sacros ritus pertinens, cum praesertim haud a consueta Manium invocatione initium ducatur. Maffejus [1] vero ex Hebraicis propriis nominibus coaluisse putat voces *Precuthurami*, & *Clenarami*, nempe ab אמי *Ami*, & נחמני *Nachamani* apud Esdram [2], neque aliter habendas putat voces reliquas *Aulem*, *Larthial*, *Larthialisvle*, *Cesnal*. Dicet forte nunc aliquis, cur haec Inscriptio latine reddita non est? Jam eo venimus, ubi mures ferrum rodunt. Verum quis ego sum, qui obloquar, silente Passerio, qui unus mihi tamquam

Κάλχας Θεστορίδης οἰωνοπόλων ὄχ' ἄριστος,

Calchas Thestorides hariolorum longe optimus [3],

atque unus tandem, qui vel divinans obscuras quascumque res & perspicuas, & verosimiles reddere videatur? Certe de hujusmodi rebus vel hiscere dumtaxat Marte proprio me puderet summopere. Tandem quarto loco adseremus Etruscam Inscriptionem, quae quatuor lineis distincta insculpta cernitur in sinistro brachio Pueri aenei, intonsi, sedentis, bullam ad collum gestantis, & protendentis dextram manum, qui in Agro Tarquiniensi prope Cornetum, vetus Etruscorum Oppidum, anno CIƆIƆCCLXX. detectus est, quemque Praesul consultissimus Franciscus Carrarius Bergomas, alter in Curia Innocentiana Judex comparavit, ac dein dono dedit pientissimo Pontifici Clementi XIV., qui eumdem inter alia Vaticana Cimelia pro sua abstinentia, ac liberalitate recondi voluit. Cum hoc aeneum Signum dein Praesul eruditissimus aere incidi, atque de eo & confici, & edi Dissertionem a Cl. Passerio nostro curasset [4], ex ea nos modo nonnulla degustabimus, quae huic Monumento, & Epigraphi praesertim aliquid lucis adfundant. Putat ipse quapropter, hujusmodi Puerorum simulacra votiva Diis fuisse ob eorum reparatam salutem, quam aut Jovi puero,

(1) *Osservaz. Letterar. Tom. VI. pag.* 165. (2) *Esdr. Lib. I. Cap. II. vers.* 57. (3) *Homer. Iliad.* 1. *vers.* 69. (4) *Joh. Bapt. Passerii de Pueri Etrusci aeneo simulacro a Clemente XIIII. P. O. M. in Museum Vaticanum inlato Dissertatio. Romae* 1771. *ex typographio Palladis*.

ro, aut etiam Tageti vel a cunis admirando adceptam referebant; inter quae praeſtantiora ſunt, poſt noſtrum, Peruſinum Muſei Gratiani, quod iniquo furto ſubreptum fuit tribus ab heinc annis, & Cortonenſe Muſei Coratiani, quorum utrumque oculata manu tractavimus otio autumnali anni CIↃIↃCCLXXI., tum & utrumque Etruſca Inſcriptione diſtinguitur a Paſſerio praeſertim relata (1). Epigraphes vero cenſet dedicationes praeſeferre, ut proinde & nomen donantis, & donarii cauſſam exprimerent. Cum ergo ſiniſtrum brachium Pueri Tarquinienſis, ut ex ectypo aeneo, quem nunc damus, & quem humaniſſime nobis laudatus Cl. Praeſul communicavit, cognoſcere licet, aliqua ſui parte truncatum ſit, manca proinde ipſa quoque Inſcriptio facta eſt, nec ejus ſenſus plane omnino a Paſſerio adtingi potuit. Ceterum *Veluma* in primis deprehendit, quod ex gentilitio nomine *Velia* derivatum dicit, ex quo dein Velumia gens proceſſerit. Dein *Selvansl* nomen familiare eſſe arbitratur, quod *Salvius* latine audiret, quodque in aliis etiam Etruſcis Monumentis occurrit. At prius in ea fuerat ſententia, ut *Celvans*, ſicut revera legendum eſt, in *Selvans*, ob facilem commutationem ɜ in ɔ, convertens ſalutem hac voce indicari contenderet. Tum voce altera *Cuer*, quam a Graeco vocabulo κόρ-ος ducit, Puerum ſignificari adfirmat. Quemadmodum poſtremo vocabulo *Clan* filium innui docet, qui tamen ad matrem, ut Etruſcorum mos erat, referatur; quod jam ipſe in Diſſertatione *de Tegulis Buccellianis* (2) prodiderat, ubi duas ex Spedoniae gentis ſepulcro tegulas, Etruſca nimirum, & Latina Inſcriptione ſignatas protulit, in quarum una, quae Etruſca eſt, licet Latinis exarata elementis, ſic legitur:

Æ. SPEDO
THOCERNA
CLAN,

in altera vero, quae Latina prorſus eſt, haec habentur:

VEL. SPEDO
THOCERONIA
NATVS,

ubi ſane *Clan* τῷ *Natus* reſpondere citra omne dubium patet, ut in Paralipomenis ad Etruriam regalem Dempſterii (3) idem Cl. Auctor jam antea adnotaverat. Ceterum Maffejus (4), qui laudatam adducit Etruſcam Cluſinam Epigraphem, licet paullulum variantem, *Clan* gentile no-

(1) *Cit. Diſſert. §. V., & VI. pag. XX., & ſeq.* (2) *Tom. III. Muſ. Etruſc. pag. 138. n. X., & XI. Tab. XXVIII.* (3) *De Nominib., Praenominibus, Cognominib., & Metronymicis Etruſcorum pag. 234.*
(4) *Oſſerv. Letterar. Tom. VI. pag. 149., e ſeg.*

nomen putat, quod ex Clani fluvio, prope quem ipsa detecta est Inscriptio, adjacenti regioni adhaeserit. Passerio tamen, qui forte nuno verosimiliora consectatur, adsentiri nos praestat.

XIII. En infelix linguae conditio, quae licet a populo late dominante usurpata, tantisque consignata Monumentis in eam tamen devenit sive temporum injuria, sive rerum vicissitudinibus tum oblivionem, tum obscuritatem, ut plurima incomperta, pleraque incerta, paucissima verosimilia, quae de ea statui possint, nunc habeantur. Certe quidem, Claudio imperante, linguam hanc calluisse Romanos existimandum est, cum ipse Imperator, teste Tacito [1], in Senatu verba fecerit *super collegio haruspicum, ne vetustissima Italiae disciplina per desidiam exsolesceret*, quam tamen primores Etruriae adhuc retinebant, & in familias propagabant. At facile ex hoc colligere est, jam Etruscum idioma in desuetudinem abire coepisse, Latino sermone una cum Imperio omnia jam loca longe, lateque obtinente. Verum studio supplente, haruspicum scientia una cum ipsorum libris Etrusce loquentibus servata est usque ad dimidium quarti Ecclesiae saeculi; siquidem ex Ammiano Macellino [2] discimus, haruspices consilio juvisse Julianum Aug. *prolatis libris* auguralis disciplinae, quae in Etruria nata Etruscis etiam concredita erat litteris, & vocibus. An vero hujus scientiae, & linguae studium diutius excultum fuerit, ignoro. Facile tamen in hanc adducor sententiam, ut, tacentibus historicis, linguam saltem omnino extinctam ubique existimem. Quis ergo post XIII. fere saeculorum intervallum intermortuam prorsus linguam redivivam facere posse confidat? Coniecturis tamen haud obstruenda via, ac nos etiam iis, quae tum modestiores, tum verosimiliores adferuntur, plaudere non dubitamus. Animus certe longe audentior ei sit oportet, qui in tanta rerum incertitudine Etruscas lucubrationes condere non vereatur. Vidimus nempe paucis ab heinc annis Cl. Virum Ludovicum Cutellinium Cortonensem Socium nostrum doctissimo Viro Philippo Venutio altero Municipi vestro *carminibus*, sive naeniis quibusdam Etrusco, ac ligato simul idiomate *audacter*, ut ipse ait, *exaratis*, *atque latine redditis*, tamquam redivivo patrio lessu parentantem [3]. Simile quid tentavit soluta tamen oratione, & pe-

(1) *Annal. Lib. XI.* (2) *Lib. XXII. cap. V.* (3) *Viro genere, & dignitate insigni, moribus, & doctrina praestantiori, post obitum quoque nobilitando Philippo Venutio Cortonensi Laudatio funebris.* (*Anno* 1768.)

& petitis ex Eugubinis Tabulis vocibus Vir Cl. Joh. Bernardus Rubeus, qui ut lustralem regenerationis diem Ludovici Borbonii Parmae nati celebraret una cum Joh. Baptista Bodonio Typographiae Parmensis Praeside meritissimo, varias breves elaboravit Inscriptiones ex peregrinis linguis contextas, atque ex iis quinetiam, quae fere inter nos incognitae prorsus nunc sunt. Inter has linguas Etrusca ipsa numeratur, qua mutuatis ex Eugubinorum pontificalibus Indigitamentis votorum, & precum formulis Juventutis Princeps solemniter ab eo salutatur (1).

XIV. Absolvimus tandem ea omnia, quae de Alphabeto, imo de tota re Grammatica Etruscorum husquedum innotuerunt, vel etiam commenta sunt. An quid nobis imprudenter exciderit, vos, Socii eruditissimi, facile cognoscetis, vosque etiam supplere, tum & emendare facile poteritis. Illud quidem per nos cautum est quammaxime, ne, dum haec obscura Etruscae litteraturae μυςήρια tractabamus, quidquam, etsi tot viris suffragantibus, adsereremus; cum eorum sententiis nullus vel certitudinis, vel firmitatis calculus per nos, qui exigui ingenii, & ingloriae famae sumus, accedere umquam posset. Praeterquamquod veniet forte tempus, quod veluti in antecessum reveremur, & quo cordatiores posteri haec nostrae aetatis miracula, veluti aegri somnia ridebunt. Sic nos etiam patrum nostrorum placita minus probata traduximus, hasque nobis vices rependent nepotes. Ceterum nemo negaverit, aliqua, eaque haud quidem exigua laude dignos esse hujusmodi praeclaros tantorum virorum conatus, quibus & nonnulla incognita pridem omnino comperta nunc sunt; quemadmodum eorum ope ad majora deinceps detegenda vel impedimenta minuentur, vel etiam adcrescent praesidia. Scilicet paullatim ad culmen adscenditur, & priorum tentamina, ac lapsus sunt fulcra, & documenta posteriorum. Quare absit, ut nos doctrinae, ac eruditioni eorum, quorum supra meminimus, quidquam detractum voluerimus. Quid enim citra eorum diligentiam obloqui nobis nunc contigisset? Caruissem ipse quinetiam opportuna hac occasione, qua mihi nunc liceret eruditum, & vestris studiis convenientem sermonem vobiscum conferere, & hoc meae in vos observantiae, gratique animi monumentum relinquere.

AL-

(1) *Pel solenne Battesimo di S. A. R. Ludovico Primogenito di Parma &c. Iscrizioni Esotiche a caratteri novellamente incisi, e fusi. 1774. in 4. pag. 44.*

ALPHABETUM
VETERUM ETRUSCORUM
JUXTA
CL. ANTONIUM FRANC. GORIUM.

Figurae variae Litterarum.	*Potestas.*
1.	A
2.	B
3.	I
4.	K
5.	L
6.	M
7.	N
8.	P
9.	R
10.	S
11.	T
12.	V
13. *addita duplex.*	TH
14. *addita, duplex, seu composita, Graecis est* Ξ.	XS
15. *addita, composita, Graecis est* Φ.	PH. F
16. *addita, duplex, seu composita Graecis est* X.	CH
Aspirata, auxiliaria, superaddita.	H

MO-

MONUMENTA
VETERUM ETRUSCORUM.

H TA-

I.

TABULA ETRUSCA
EUGUBINA

II. apud Thomam Dempsterium, & XI. apud Johannem Baptistam Passerium, Latinis elementis expressa.

ESVNV : FVIA : HERTER : SVME :
VSTITE : SESTENTASIARV :
VRNASIARV : HVNTAK : VVKE : PRVMV : PEHATV :
INVK : VHTVRV : VRTESVVNTIS
FRATER : VSTENTVTA : PVRE :
FRATRV : MERSVS : FVST :
KVMNAKLE : INVK : VHTVR : VAPERE :
KVMNAKLE : SISTV : SAKRE : VVEM : VHTVR :
TEITV : PVNTES : TERKANTVR : INVMEK : SAKRE :
VVEM : VRTAS : PVNTES : FRATRVM : VPETVTA :
INVMEK : VIA : MERSVVA : ARVAMEN : ETVTA :
ERAK : PIR : PERSKLV : VRETV : SAKRE : VVEM
KLETRA : FERTVTA : AITVTA : ARVEN : KLETRAM
AMPARITV : ERVK : ESVNV : FVTV : KLETRE : TVPLAK :
PRVMVM : ANTENTV : INVK : BIHBERA : ENTENTV :
INVK : KAXI : PERIME : ANTENTV : ISVNT : FEREHTRV :
ANTENTV : ISVNT : SV : FERAKLV : ANTENTV : SEPLES :
AHESNES : TRIS : KAXI : ASTINTV : FEREHTRV : ETRES : TRIS :
AHESNES : ASTINTV : SVFERAKLV : TVVES : AHESNES :
ANSTINTV : INENEK : VVKVMEN : ESVNVMEN : ETV : AP
VVKV : KVKEHES : IEPI : PERSKLVMAR : KAPITV : VVKE : PIR
ASE : ANTENTV : SAKRE : SEVAKNE : VPETV : IVVEPATRE :
PRVMV : AMPENTV : TESTRV : SESEASA : FRATRVSPER :
ATIIERIES : AHTISPER : EIKVASATIS : TVTAPER : IIVVINA :
TREFIPER : IIVVINA : TIBLV : SEVAKNI : TEITV :
INVMEK : VVEM : SEVAKNI : VPETV : PVEMVNE :
PVPRIKE : APENTV : TIBLV : SEVAKNI : NARATV
IVKA : MERSVVA : VVIKVM : HABETV : FRATRVSPE
ATIIERIE : AHTISPER : EIKVASATIS : TVTAPER
IIVVINA : TREFIPER : IIVVINA : SAKRE
VATRA : FERINE : FEITV : ERVKV : ARVVIA : FEITV : VVEM
PERAEM : PELSANV : FEITV : ERER EK : TVA : TEFRA
SPANTIMAR : PRVSEKATV : EREK : PERVME : PVRTVVITV :
STRVBLA : ARVEITV : INVMEK : ETRAMA : SPANTI : TVVATEFRA :
PRVSEKATV : EREK : EREBLVMA : PVEMVNE : PVPRIKE :

ANA-

ANALYSIS HUJUS TABULAE

P E R

JOH. BAPTISTAM PASSERIUM.

HAec Tabula (*) praecedit aliam ſubſequentem ; nam in iſta praeſcribuntur duo Sacra ad procuranda fulgura, tertium vero ordinatur in Tab. ſubſequente. Hic in lin. 23. demandatur primum *Ampentum*. PRVMVM. AMPENTV., infra in lin. 34. alterum *Sacrum* ETRAMA, SPANTI :, demum in Tab. ſubſeq. lin, 2. TERTIAMA. SPANTI. In ſecunda caeremonia. ETRAMA. SPANTI. procurantur *duo fulmina*, ſive *ſecundum fulmen*, in tertia vero *tria fulmina*, ſive *tertium fulmen*: ex quo colligimus Tabulam hanc praemittendam fuiſſe. His praecognitis, nemo non videt, me longe abire a ſententia Cl. Gorii, qui ex hac Tabula eruendum eſſe putavit *Carmen Orthium lamentabile*, cujus nulla veſtigia hic invenio, ſed tantummodo pacatiſſima Ritualia ad ſcientiam fulguralem pertinentia.

Lin. 1. ESVNV. FVIA. HERTER. SVME. VSTITE. *Eſoni Jovi fiat ſacrum ſumine hoſtito*, ſive ex *hoſtia ſuminis*.

Lin 2. SESTENTASIARV. VRNASIARV. Genus, ut puto, frugis *hornae*, ſed in numero plurali. *Seſtentaſiaru* puto, nomen eſſe alicujus menſurae dictae a *Sextante*; nam in ſacrificiis menſurae quaedam frugum praeſcriptae erant. Cato de R. R. cap. 38: *Votum pro bubus ſic facito, Farris adoreis libras tres, & lardi pondo IV., pulpe pondo IV. S., vini ſextarios III. S. id in urnas liceto conjicere, & vinum idem in unum vas liceto conjicere.*

Lin. 3. HVNTAK. VVKE. Prima vox mihi idem ſonat, ac *Onſe* in Tab. lat. ſcriptis, nempe *coxa*. VVKE. *Vacce*. PRVMV. PEHRTV., quia hic agitur de fulminum triplicis generis procuratione. Primum *pertum*, puto indicare *primum fulmen* a Πέρθω *Vaſto*, *Deſtruo*; nam lingua Pontificalis, ut obſervavimus, de victimis ſynonyma plurima habebat, quae in illorum ſenſu differentias quaſdam nobis obſcuras importabant.

Lin. 4. INVK. VHTVRV *Unum Taurum*.

Lin. 5. FRATER. VSTENTVTA. PVRE. *Frater Sacerdos jugulet pure, & religioſe*.

Lin. 7. KVMNAKLE. INVK. VHTVR. VAPERE. *Clunaclo*, ſive *cultro unum taurum*.

Lin. 8. KVMNAKLE. SISTV. SAKRE. VVEM. VHTVR. *Cultro Siſtito*. Vox *ſacra* relativa ad victimas. Subſequuntur SAKRE. VVEM. VHTVR. fortaſſe *porcum*, *ovem*, & *taurum*; nam quandoque SAKRE adjectivum eſt conveniens rebus Deo dicatis. Quandoque porcum ſignificat, ut alibi expoſuimus. Hinc ſuſpicari licet procurationes has fulminum diverſa piamina admiſiſſe pro varia Populorum religione, atque inter haec etiam *Suovetaurilia*.

Lin. 10. 11. SAKRE. VVEM. VRTAS. VIA. MERSVVA. ARVAMEN. Inter formulas oblationis in Tab. I., & II. ſaepe obſervavimus formulas. PIRORTOEST. MERSEST., & eamdem vim hic habere puto eaſdem voces, licet in diverſa dialecto. ARVAMEN derivativum eſt ab *Arvina*, ſive ab *Arvio* Ariete.

Lin. 11. 12. 13. ETVTA. ab *eundo*, ſive *circumeundo*. PIR. PERSCLV. *Per Perſclum*, ſive *ſacrificium canis*. VPETV. a Sacerdote, qui OPETER alibi vocatur. SAKRE. VVEM. TLETRA. *porcum*, & *ovem*

(*) *Etruſce ſcripta ab una tantum parte, cujus poſtica omnino pura eſt; long. ped. 1. unc.* $\frac{2}{3}$, *lat. unc. 10.* $\frac{2}{3}$.

ovem altilem, five *clathratam*, & in *clathris pastam*. FERTVTA. AITVTA. ARVEN. KLETRAM. *Adferatur, detur aries pariter altilis*.

Lin. 14. ESVNV. FVTV. KLETRE. KVPLAK. PRVMVM. ANTENTV. *Aesoni fiat eu Cletra duplici*, nempe ex *ove*, & *ariete altili*, idque fit *primum*. ANTENTVM. *Intentare* verbum erat augurale, & importabat *vaticinari*, & *praedire*. Hinc Virgilius linguae Pontificalis obfervantiffimus ex praecedentibus fignis conclufit:

...... *Intentant omnia mortem*.

Paullò diftabant ab hac fignificatione *oftentare*, & *portendere*, licet diverfos gradus praefentionis indicarent. Quio etiam in ipfo ANTENTV. diverfitates quafdam obfervabant antiqui, ut conftat ex fubiecto exemplo, ubi in brevi orationis fpatio legimus ANTENTV. ENTENTV., & ASTINTV. Has vero differentias vix nobis obferre datum eft, minime vero intelligere.

Lin. 15. Hic nobis fefe offerunt fex Ritualia diverfa, fed tam concife expreffa, ut ad differentiam difcernendam ea nobis praefixis numeris fegregare opus fuerit.

I. PRVMVM. ANTENTV.
II. INVK. BIHBERA. ENTENTV.
III. INVK. KAXI. FERIME. ANTENTV.
IV. ISVNT. FEREHTRV. ANTENTV.
V. ISVNT. SVFERAKLV. ANTENTV.
VI. SEPLES. AHESNES.
TRIS. KAXI. ASTINTV. FEREHTRV.
ETRES. TRIS. AHESNES. ASTINTV. SVFERAKLV.
TVVES. AHESNES. ANSTINTV. INENEK.
VVCVMEN. ESVNVMEN.

Primo loco praemittuntur tres ANTENTVS., five *praefentiones, auguria, aufpicia, facrificia, expiationes*, aut quodcumque aliud fuerint. Primus ANTENTV. fimpliciffimus eft, fuccedit INVK, five *unus alter* cum adjuncto BIHBERA. fortaffe *viftima*, & tertio unus alter cum adjuncto KAXI. FERIME. Prima vox derivari poteft per fyncopen a Καθάρσιος, quafi *Catarxi* expiator, fecunda a *feriendo*, five a *feritate*, & fumi poffunt pro adtributis *Jovis Feretrii*, five pro victima, quae ab hac caeremonia *Jovis Feretrii* nomen adciperet. En primi tres ANTENTV. Adtingamus tres pofteriores. IV. ISVNT. FEREHTRV. ANTENTV., nempe *antentus Jovis Feretrii*. V. ISVNT. SVFERAKLV. ANTENTV., nempe in honorem *Jovis Superferetrei*, quemadmodum alio loco vidimus *Jovem* HOSTATIR., & ANOSTATIR., hoc eft *fulminantem*, & *iterum fulminantem*, ad exemplum *Martis Ultoris*, & *Bifultoris*. VI. fequitur SEPLES. AHESNES. *Sexcum* fortaffe Αἴσιος, hoc eft *fauftus, fatalis*, & *deciforius*.

Defcriptis fex hifce ritibus, fit eorum recapitulatio, & diftinguuntur in duas claffes. TRIS. KAXI. ASTINTV. FEREHTRV., primi tres pertinent ad *Feretrium*. ETRES. TRIS. AHESNES. ASTINTV. SVFERAKLV., pofteriores tres pertinent ad *Superferetrium*, five *iterum feretrium*. Rurfus fit alia diftinctio de duobus ultimis. TVVES. AHESNES. ANSTINTV. INENEK. VVCVMEN. ESVNVMEN. Duo poftremi, nempe V., & VI. alio referuntur, fed illorum adplicatio omnino imperfpicua eft, utique tamen prioribus relativi.

Lin. 21. PERSKLVMAR. KARITV. Hic fubeft aliqua praefcriptio PERSCLI., hoc eft *facrificii* faciendi de *catulo*.

Lin. 22. ANTENTV. SAKRE. SEVAKNE. VPETV. IVV^E^PATRE. Hic agitur de ANTENTV. faciendo ex porco illius aoni per VPETV. *primum Paftorem Jovi Patri*. Et revera magna effe debuit Paftorum auctoritas in templo *Jovis Apennini*, ad quod pertinebant hae Tabulae, cum etiam Claudianus id facrarium defcribens dixerit:

Apen-

Apenulaleolis cultus Pastoribus aras.

Lin. 23. PRVMV. AMPENTV. TESTRV. SESEASA. FRATVSPER. ATIIERIES. Exponitur latius caeremonia primi AMPENTVS. dexteri, unde conligimus hos AMPENTVS fuisse *observationes* augurioram dexterorum, & finistrorum; sed quia dextera infausta erant, ideo procurari debebant per *Fratres Atierios*.

Lin. 25. TIBLV. SEVAKNI. TEITV. INVMEK. VVEM. SEVAKNI. VPETV. PVEMVNE. PVPRIKE. Haec autem procuratio facienda erat ex *Tiblo* illius anni, fortasse *vitulo*, & *ove* pariter illius anni per VPETVM, hoc est, *Pastorem*, PVEMVNE. a Ποιμανὺς *Rex*, idque a Ποιμαίνω *pasco*, seu *pastorum* more guberno, qua voce saepissime utitur Homerus, qui Heroas passim vocat *Pastores Populorum*. Epitheton *publici* in suspicionem nos inducit *Puemunem* hunc *publicum* eumdem fuisse, ac *dictatorem* cum regia potestate ex his, quos abusive vocamus *Reges Etruscos*; nam vix inducor, ut credam, ea aetate Italiam cognovisse dispotismum, quem tandem induxit discordia Civium, & Populorum.

Lin. 27. APENTV. TIBLV. SEVAKNI. NARATV. PVKA. MERSVVA. VVICVM. HABETV. FRATRVSPER. ATIIERIE. En *alterum sacrum faciendum ex alio* TIBLO. SEVAKNI *cum juvenca mersuva simul cum ove* VVICVM., Idque faciendum *per Fratres Atierios*.

Lin. 30. TREFIPER. IIVVINA. Hic, & supra in lin. 25. tota Natio *Iguvina* nuncupatur nomine sacro IIVVINA a *Jove Custode*, sed amplius in hoc duplici tractu additur nomini adtributum *Jovis Tefrei*, fulminantis. TVTAPER. IIVVINA. TREFIPER. IIVVINA. ad conciliandam pro illorum temporum caecitate eidem populo protectionem *Jovis Fulminatoris*, quod nos magis confirmat in suspicione, hanc, & sequentem Tabulam pertinere ad fulgurum disciplinam.

Lin. 31. SAKRE. VATRA. FERINE. FEITV. ERVKV. ARVVIA. FEITV. VVEM. PERAEM. PELSANV. FEITV. EREREK. TVVA. TEFRA. En alterum sacrificium novum ad procurationem secundi fulguris TVVA. quasi *duo*, vel *secundum*, ut quemadmodum ex numero *unus* fit unicus, ex *tres* fit *tertius*, ex *quatuor* fit *quartus*, ita minime dubito etiam ex duo processisse DVVIVS., quemadmodum ab ea radice processit *duplex*, *duplicarius*, & *duplio*.

Lin. 33. SPANTIMAR. PRVSEKATV. *Profectu*, pro hujus secundi fulguris procuratione.

Lin. 34. STRVBLA. ARVEITV. INVMEK. ETRAMA. SPANTI. TVVA. TEFRA. PRVSEKATV. Reiteratur sacrificium secundum. ETRAMA. SPANTI, pro *secundo Fulgure* TVVA. TEFRA. idque *iterum faciendum* per *Puemunem Publicum*, quem latine diceremus *Poemonem*, quae vox magnam habet consonantiam cum *Lucumone*, qui in singulis XII. Etruriae urbibus imperabat. Officium *Lucumonis* est Αυκάβας *annus*, quia in annum conferebatur ea dignitas. *Poemon* vero *Iguvinorum* a regimine dictus erat, sed desinentia consimili. Hic observandum est dignitatem hanc ignotam esse in antecedentibus Tabulis, in quibus pro supremo Magistratu nobis occurrunt *Duumviri*, & nos in suspicionem inducunt inter utrumque tempus, quo illae, & haec praesens cum sequenti inscriptae sunt, mutatum fuisse statum Reipublicae nostrae. Concurrit etiam diversitas characteris, nam posteriores istae duo Tabulae litteras aliquas habent ad Latinum accedentes, ut d pro B, & q pro R, quas in superioribus Etruscis Tabulis minime invenies.

EX

I I.

EX JUNONALI SACRA MENSA HERCULANENSIUM.

MVƧ ƧꟻTЯTИƎDƎ8

ЯꟼꟼVDꟼ . ꟻЯИIKVꟼ . . . ꟻH ƎTIЯTИƎDƎ8 . ƧKꟻTƆVT . ƧƧꟻЯЯƎИM . ⅃ꟻKVЯ ⅃ . IIЯ⅃Ƨ ⅃

Hoc eſt :

HERENTATIS . SVM

L. SLABIIS . L. AVCHIL . MERRISS · TVCTIKS . HERENTATE . . . PRVKINAI . PRVFFER

Junonalis . Sum

L. Slabius . L. Aukilius . Mediaſtutici . Iunonali . Praepoſiti . Cuſtodes . Proferunt

I I I.

EX HYPOGAEO PERUSINO.

·MAꟼVOVƆƎꟼꟼ· ⅃AIOꟼA⅃·MƎ⅃VA ·IЯƧƎꟼЯAƆ· Ǝ⅃ƆИAHTVA⅃· ƎꟼVAO·ƎꟻꟻƎ·MИAIƧ·MƎVO·VIOИIH·IOVƧ·ИƎHƎƆ

·ИIƎMVꟼVꟼƎƆAVꟼVM · IꟼA · MVƆƎꟼꟼ · ИꟻVA⅃ · VИAꟻ · OƎ · IMAЯAИƎ⅃Ɔ · ⅃AИꟻƧƎƆ · ƎꟼƧI⅃AIOꟼA⅃

ꟼ ::::::::::::::: I⅃ƎX · AꟻITVƆ · ꟼVИVT · IЯXƆƎH

Hoc eſt : (TVRAMI.

CEHEN.SVTHI.HINTHIV.THVEM.SIANM.ETVE.THAVRE.LAVTNANCLE.CARESRI.AVLEM. LARTHIAL. PRECV-
LARTHIALISVLE . CESTNAL . CLENARAMI . ETH . FANV . LAVTN . PRECVM . API . MVRXVA . CERVRVMEIN.
HECXRI . TVNVR . CVTIVA . XELI . . . . R

SI-

MONUMENTA

I V.

SIGNUM AENEUM PUERI REPERTUM IN AGRO TARQUINIENSI ANNO CIↃIↃCCLXX.

: AMVꞀƎꟻ : ƧAV . . . . . .

: ꞀƧИAꟻꞀƎↃ : ƧI . . . . . .

IꞀOƎꟻO : ᗡƎꟻↃ : ƧC . . . . . .

HAꞀↃ : . . . . . .

Hoc est:

. . . . . . VAS : VELVMA :

. . . . . . IS : CELVANSL :

. . . . . . ES : CVER : THVETHLI

. . . . . . : CLAN.

ELEN-

E L E N C H U S

VOCUM HEBRAICARUM EX QUIBUS ETRUSCA ET EX HIS LATINA VERBA PROFECTA SUNT (*).

א

אבה *Abba* aveo.
אביון *Ebbion* egenus.
ארן *Edben* aedos; * Sed potius hinc eſt ἡδονὴ voluptas. *
אהלות *Ahaloth* aloe.
* אויר *Aor* aer, ἀήρ.
אור *Or* ortus, oriens.
אזן *Ozen* auris, οὖς. * Alexius Symmachus Mazochius *Tabul. Heraclien.* Par. II. pag. 527. etiam *audio* hinc derivat, quod *o* Hebr. in *au* a Syris, Phoenicibus, & Tyrrhenis verteretur. *
* אכר *Hacar* arator, ager, ἀγρός. Vid. Joh. Baptiſtam Paſſerium Epiſt. Roncalien. XIV. To. XXVI. Collect. I. Calogerianae opuſcul. pag. 377.
אנם *Anas* onus.
אצר *Atzar* agger.
אציל *Atzil* axilla.
ארג *Eregb* aranea.
ארי *Ari* aries.
* ארן *Aran* (excelſus, elevatus, &c.) ara, Paſſer. Epiſt. Roncalien. X. To. XXIII. Collect. ejuſdem pag. 330.
ארן *Oren* ornus.
אש *Es* aeſtus.

ב

בום *Bus* bos, βοῦς.
בוץ *Butz* byſſus, βύσσος.
בוק *Buk* buccs.
* בלה *Vala* (atteri, quod & depauperari ſignificat) vilis. Mazoch. *Tabul. Heracl.* Par. I. pag. 238.
בלע *Balangb* (abſorpſit, deglutivit, &c.) balaena.
* בעל. *Bagnal* (dominus), Belam, Beleous, Belus, Abellio; oomina idolorum.
בעלים *Bagnalim* Tutelares dii; Jud. 2. 11.
* בער *Bagnar* baro, bardus.
בקרים *Bikarim* pecora.

ג

גבן *Gibben* gibboſus.
גבר *Gabbar* guberno.
* גדר *Gader* (ſeptum) Gadira inſula Hiſpaniae Boeoticae.
גמל *Gamal* camelus.
גרש ירחים *Geres iorachim* (extruſum lunarum, ideſt fructus, quos quaeque luna producit; Deuter. 33. 14.) Ceres.

ד

דור *Dor* duro.
דוי *Debai* debilis.
דרכמון *Darchmon* drachma.

ה

* הין *Hin* hemina, menſura liquidorum.
הילל *Helil* ululo.
הון *Hon* honor. Hinc Owenus Epigramm. Lib. 1. Epig. 16:

Divitias, & opes hon *lingua Hebraea vocavit:*
Gallica gens auram or, *indeque venit* Hon-or.

הושב *Hoſceb* hoſpitium.
* הרוכל *Harokel* (negotiator) Hercules. Alii ab
* הרך *Harac* (ardere) quod Herculem habeant pro Sole, quo ſenſu a Nonno *Dionyſiac.* Lib. XI. ἄναξ πυρὸς ren *Ignis* dicitur. Hoc etiam adnotavimus in Tomo I. *Monumentor. Matthaejorum* Claſs. IV. Tab. XLII. pag. 42. Ceterum a Viro Cl. Simone Magiſtrio Oratorii Romani Presbytero in *Apolog. de* LXX. *virali verſione* Diſſert. V. §. LV. pag. 599. Hercules tamquam ארך ליש

(*) Voces hae ab elencho J. Beaton deſumptae ſunt, omiſſis iis, quae reſpondent puris Graecis, & Britannicis. Aſteriſco notatae additae a nobis ſunt.

Ἡρακλῆς, nempe *vetus leo*, nomine ad robur adcomodato, proponitur. Rident ii porro hujusmodi conatus, quibus frigent cerebrosa commenta, quosque piget nimis incertas consectari conjecturas.

* הרס *Haras* (diruit) Ἄρης Mars, addita a Latinis initiali littera *M*. Vid. Passerium *Paralipom. in Etrur. regal. Dempsterii* pag. 279.

ז

זרע *Zarangh* ferere.

ח

* חוה *Hhavva* Eva, ave, bene vivendi augurium; Eva enim ab חוה vixit, quia mater omnium viventium.

* חצר *Chaster* castrum. Passer. Epist. Roncal. XIV. To. XXVI. Collect. I. Caloger. pag. 379.

* חרים, vel חורים *Chorim*, vel *Curim* κουρῆτες, principes, potentes; & hinc Curetes sacerdotes Cybelis, & Curis, seu Curitis Juno ipsa, sic dicta a ferenda hasta, quae lingua Sabinorum *curis* dicitur. Vid. Passer. Epist. Roncalien. XV. To. XXVII. ejusdem Collect. pag. 242.

ט

טמא *Tama* Tamino, a quo contamino.

י

יום *Jom* (dies) iam.

כ

כברה *Cebbara* cribrum.

כד *Cadh* cadus.

כלם *Calam* calumniari.

כמון *Camman* cyminum.

כרכום *Carcas* crocum.

כרפס *Carpas* carbasus.

ל

לביא *Lebi* leo.

* לוג *Lag* lagena.

* לחם *Lacham* (pugnavit), לוחמו *Lachuma* Lucumo, dux, vir praecipuus inter Etruscos. Vid. Scipion. Maffeium Observat. Litterar. To. VI. pag. 172. At laudatus Simon Magistrius in *Apolog. de* LXX. *virali versione* Dissert. V. §. LXV. pag. 620. non dubitavit Lucumonis etymon a voce الحكم *Elucam judex* derivare, quae etiam num in Oriente apud Arabas, Turcas, & Persas usurpatur, ut Lucumo idem officium esse, ac *Suffetum*, dici possit.

לוט *Lut* latere, unde Latium.

לט *Lat* latebrae.

לקק *Lakak* lingere.

מ

מוט *Mut* motus.

מות *Muth* mors.

מחנה *Machane* machina.

מטה *Meta* meta.

מטיל *Metil* metallum.

* מכר *Macar* (mercari, vendere) Mercurius mercatorum praeses.

* מכלה *Micla* caula.

* מנחה *Minchah* minca.

מעל *Magnal* malum.

מרר *Marar* amarum esse.

* משורה *Mesura* mensura.

נ

נבל *Nabbal* nebulo.

* נהג *Naag* ago, ἄγω, idest duco.

נוט *Nut* nutare.

נכה *Naca* neco, noceo.

נרד *Nerd* nardus.

ס

* סאה *Seah* fatum, σάτον, mensura aridorum.

סבכא *Sabbecha* sambuca,

סדין *Sadhin* sindon.

* סלה *Salah* sileo, quiescere facio. Vid. Mazochium *Spicileg. Biblic.* To. II. pag. 176.

סמל *Semel* simulacrum, similitudo.

סנדל *Sandal* sandalum.

סתר *Sathar* (latere) Saturnus. * At laudatus Passerius in *Lexico Aegyptio* apud Ant. Franc. Gorium in *Symbol. Litterar.* To. IV. derivat vocem Saturnus a שטר *Sather* dominus, vel זרע *Zarangh* ferere, quod sit omnium Deorum

rum

rum fator. At Jac. Martorellius vir Cl. io *Thec. Calamar.* pag. 354. Saturnum deducit a שמר נה *Soter noah* dominus lamentationis, qui dolores nempe infert, & calamitates, unde *ἀνολήτης graviter perdens*, *ἀμείλικτος qui mulceri nequit*, *ὠμηστὴς crudelis*, *στύγιος invisus*, *κακόποιος mala inferens*, & fexcenta, quae ex Oppiaoo potiffimum, & Nonno collegit Martorellius. Apud Graecos *δυσάντατος χαλεπός*, & apud Latinos *gravis*, & *maleficus* audit, ut binc apud Macrobium in *Somn. Scipion.* Lib. I. cap. 19. ex Ptolemaeo, & aliis Saturni ftella prae aliis *malefica* exiftimetur. Ceterum laudatus Mazochius *Tabul. Heraclien.* Par. I. pag. 88., & *Spicil. Bibl.* To. I. pag. 256. ait.effe a סתור *Satur*, idem ac occultatus, delitefcens; licet Xaverius Mattbaeius in *Exercit. de voce Tityrus* pag. 36. Mazochium impugnare conetur; nequicquam. Noo hoc tamen eruditiffimi viri, tunc ephebi, exiftimationi, vel laudibus quidquam detractum volumus. *

ע

עברו *Gnibbri* Hebraeus.

עולם *Gnolam* (faeculum) olim.

* עורב *Gnoreb* corvus.

* עורף *Gnoreph* cervix, *e* praepofito, ut ab *αὐλὴ* caula. Vid. infer. v. *Cervical.*

* עטרת *Hetroth*, vel *Gnotroth* civitas, cujus mentio in Libro Numerorum, & a qua Etrufcos derivat laudatus Maffejus Obferv. Litterar. To. VI. pag. 166.

עצל *Gnatzel* afellus.

ערבון *Gnarabon* arrhabo, *ἀῤῥαβὼν*, pars folutiouis, quae fidem facit totius fummae, vulgo *caparra*. Vide, quae nos adnotavimus ad Tit. XXVII. *Legis Romanae*, five *Refponfi Papiani* pag. 227.

* ערבי *Gnarabi* Arabs.

* עשת *Gnafat* (oitidum effe) Aftarte, vel Aftarot, fcilicet Lunae nomen in Scripturis.

פ

פגר *Piger* piger.

פוך *Puch* fucus, *φυκέω*.

* פות *Pot* potes, pudendum muliebre.

* פיל *Phil* elephas, *ἐλέφας*, litteris tranfpofitis pro *ἐφέλας*, vel *ἀφέλας*.

פילגש *Pillegefc* pellex, *παλλάκις*.

* פנה *Pina* (fummitas) pinna, pinnaculum. Vid. laudatum Pafferium Epift. Roncal. XIV. To. XXVI. laud. Collect. pag. 373.

פסח *Pefach* paffus, *πάσχα*.

פסנטרין *Pefanterin* Pfalteria.

פער *Pagnar* operio.

פרא *Pere* fera.

פרד *Parad* pars.

פרדס *Pardes* Paradifus. * Vid. laud. Mazochium *Spicil. Bibl.* To. I. pag. 30., & feq. adnot. (1) *

* פרוים *Parvaiim* Peru.

פרק *Parak* parco.

צ

צפור *Tzippor* paffer.

ק

קקל *Kabal* collegium.

קילסוס *Kolemos* calamus.

קלה *Kala* calere.

קנה *Kane* caona.

קנמון *Cinnamon* cinamomum.

קרן *Keren* cornu, *κέρας*.

קתרוס *Kathros* cythara.

ר

* ראש *Rofs* (caput) Rafena apud Dionyfium Halicarnafs., caput nempe, & dux Etrufcorum. Vid. laud. Maffejum Obferv. Letterar. To. VI. pag. 166.

* רבא *Rava* (princeps, praefes) Rabinus.

רבה *Rabba* (augeri, multiplicari) rabula.

רנה *Rana* (caotus) rana.

* רקם *Rakam ricamare* italice, fcilicet acu pingere.

רקק *Rakak* ructare.

ש

שבט *Scebet* fceptrum.

שדה *Sade* fatum.

שוט *Scot* fcutica.

שנע *Scaangn* sonus.

שור, vel כור *Sur* sura.

* שכר *Scecar* (inebriativum) sicera, σίκερα, & italice *ficcera*.

שמן *Scemen* (oleum) lumen.

* שפט *Scopheth* (judex) Suffes, magistratus Carthaginensium.

* שק *Sak* saccus, σάκκος. Haec vox ex confusione linguarum in omnibus linguis permansit, mutata tamen terminatione pro diversitate linguarum. Vide Joh Leusdenium in suis notis philologici: ad Jonam pag. 166.

שרקות *Serikuth* serica.

ת

תובל קין *Tubal cain* Vulcanus.

תור *Tor* Chaldaice (bos) taurus. * Vid. Vossium in Etymolog. *

תור *Tor* termious.

תחש *Tabhas* taxus.

LEXICON
VOCUM ETRUSCARUM

Quae vel ex antiquis Scriptoribus, vel ex Monumentis supersunt (1).

A

* A*Chele*, vel *Achle*, Achilles. In Patera Etrusci operis apud Thomam Jenkinsium Anglum Romae commorantem, quae exprimit Achillis & Hectoris fatum lance a Jove, ut fert Homeri narratio (Iliad. X', v. 210.), vel a Mercurio, ut artifex heic prodidit, pensitatum, ad alterum πλάςιγιν, in qua Achilles ponderatus adparet sub humana imaguncula, animae instar, legitur 𐌄𐌋𐌙𐌀 *Achle*. Vid. apud Cl. Joh. Winckelmannium (*Monument. antichi inediti*) Vol. I. num. 133., & Vol. II. Part. II. cap. XIV. pag. 174. In Gemma vero Etrusca apud Gorium (*Mus. Etrusc.*) Tab. CXCVIII. n. 4. 𐌄𐌋𐌄𐌙𐌀 *Achele* inscribitur; quam citat etiam ex Maffeio Simon Magistrius πολυγλόττος praestantissimus (*Apolog. de LXX. virali versione*) Disser. V. pag. 599., ubi Hebraicum etymon adducere non dubitat.

Adbarnabam, * nomen Urbis in medio Etruriae. Refert Titus Livius Lib. X., Cos. Q. Fabium anno V. C. CCCCLIX. bello contra Etruscos exercitum *ad oppidum Adbarnabam* duxisse. Ita nempe Sigonius io pluribus Codicibus se invenisse adfirmat. Gorius tamen (*Mus. Etrusc.*) pag. 70. legendum contendit *ad Arnam*, quod solide improbat Maffejus.

Aesar, vel *Esar*, Deus, Θεός. Svetonius io Aug. cap. 97., & Dion Lib. XXXVI. pag. 589. *Eson* in Tabula I. Eugubina apud Passerium lin. 57. Juppiter, sive Mars dicitur. Vid. sequens Lexicon hac voce.

Aesi, Dii. Hesychius: Αἰσοὶ, Θεοὶ ὑπὸ Τυῤῥηνῶν.

Agalletor, Puer, παῖς. Hesychius: Ἀγαλλήτορα, παῖδα. Τυῤῥηνοί.

Abala, cognomen gentis Serviliae, quod sapit Etruscae potius, quam Latinae linguae genium. Ex Albae oppido Etruriae proximo ea gens Romam venit, ut proinde Etruscae originis forte esse potuerit. *Casca* fuit quinetiam Serviliorum cognomeo alterum, quod anti-

(1) Ex Cl. Marchione Scipione Maffeio To. VI. Observation. Litterar. pag. 5., & seqq. exceptum & Latinum factum est hoc Lexicon a nobis, additis & iis vocabulis, quae ipse veluti extra chorum inter dubia retulerat, aliisque, quae nobis inter scribendum occurrerunt, quaeque asterisco * notavimus. Horum nonnulla petivimus praesertim ex Thomae Dempsterii *Etruria regali* To. I. Lib. I. Cap. XX. pag. 88., & seqq., omissis iis, quae ad libationes, vel ad haruspicinam artem pertinentia, tamquam incerta proponit, ibid. pag. 90., & quae forte vetus Romanorum idioma referre possunt.

antiquus sonabat veteri Latiali idiomate, quodque Varro *de L. L.* Lib. VI. censuit Sabinam vocem fuisse, ex ea nempe lingua, *quae usque radices in Oscam linguam egit*.

* *Amphtiare*, Amphiaraus. In Carneola Stoschiana scarabei formam gerente (quae olim erat Musei Ansideii Perusiae, nunc Berolisensis) cernuntur quinque Heroes ex septem ab bellum Thebanum profectis, quorum nomina Etrusce exarantur, & inter hos legitur ЯAITΦMA *Amphtiare*. Haec Gemma celebris est scriptis clarorum virorum Gorii, Guarnaccii, Antoniolii, aliorumque.

Aadas, Boreas. Hesychius: Ἄνδας: Βορέας ὑπὸ Τυῤῥηνῶν. In eodem Lexico legitur Ἄνται, ἄνεμοι, *venti*, quae vox Etrusca pariter haberi debet.

Anien, Fluvius celebris, & vetustissimus ex Prisciani sententia, vulgo *Teverone*.

Antar, Aquila. Hesychius: Ἄνταρ: ἀετὸς ὑπὸ Τυῤῥηνῶν.

Antemna, Urbs Etruriae. Haec juxta Catonem in Originibus apud Priscianum Lib. VI. *veterior est, quam Roma*.

Anxur. *Anxur fuit, quae nunc Terracinae sunt*, inquit Livius in fine Libri IV. *Terracina, oppidum lingua Volscorum Anxur dictum*, teste Plinio Lib. III. cap. 5. Servius Volscos inter Etruscos recensuit.

* *Apla*, vel *Apul*, vel *Apulu*, Apollo. In laudata Gemma Jenkinsiana, & in altera Musei Kircheriani apud Dempsterium Tab. III., & IV.

* *Apluda*, Panis furfurens. A. Gellius (*Noct. Attic.*) Lib. XI. cap. 7: *Hic*, inquit, *Eques Romanus apludam edit, & flocces bibit .... Post deinde, quasi nescio quid Tusce, aut Gallice dixisset, universi riserunt*. Vid. Nonium Marcellum hac voce.

* *Aquilex*, Aquam colligens. Varro in voc. *Quinquatribus*: *At hoc putto atilier te Tuscus aquilex*. Vid. Non. Marcellum hac voce.

Aracos, Accipiter. Hesychius: Ἄρακος· ἱέραξ. Τυῤῥηνοί.

Arimnes, nomen antiqui Etruriae regis, de quo Pausanias *Eliacon.* I., & nos superius in Alphabeto §. IV.

Arimoi, Simiae, πιθήκοι. Strabo Lib. XIII. pag. 929., ubi de populis Arimis, ait simias hoc nomine ab Etruscis adpellatas fuisse.

Arnus, celebris Etruscorum fluvius, qui forte primigenia voce *Arn* dictus fuit.

Arse verse, averte ignem, teste Verrio Flacco apud Festum. Has voces inter dubias Maffeius enumerat, quod Dacierius Afranii auctoritate fultus id improbaverit, & quod Latini idiomatis indolem sapere videantur, fuerintque potius idiotismus popularis Romanorum.

Artena, Urbs Volscorum, cujus Livius meminit in fine Lib. IV., ubi homonymam alteram in medio Etruriae positam memorat, dum nempe ait: *ejusdem nominis urbs inter Caere, atque Veios fuit*. Hoc vocem Etruscae originis prodit, & apud Volscos Etruscam linguam obtinuisse ostendit.

Arnes, nomen inter Etruscos celebris, uti *Ufens* videtur, aliaque hujusmodi.

* *Axia*, vel *Assium*, Civitas Etruriae, nunc *Castel d'Asso*. Stephanus *de Urbibus* vocat Ἀξίαν πόλιν Τυῤῥηνίας.

Atesoa, Arbustivum, arboreum, ἀναδενδράς. Hesychius: Ἀτεσόν, ἀναδενδράς. Τυῤῥηνοί.

* *Athvertir Vipiaal*, nomen Figuli in Figulina Etrusca, in Museo Veronensi adservata, quae a Gorio adducta fuerat (*Mus. Etrusc.*) To. II. Tab. CXXXVII., & in qua legitur: ⅃AAIΠIꟼ ЯITЯƎVꟼƎA *Athvertir Vipiaal*. Maffeius To. VI. Observat. Litterar. pag. 135.. ita censet. Nos etiam adducemus in Appendice, quam paramus, ad Catalogum veterum Artificum Francisci Junii.

* *Atresthe*, Adrastus, unus ex VII. Thebanis Heroibus. In laudata Gemma Stoschiana, ubi hoc nomen βουςροφηδὸν exa-

ra-

ratum est ΑΤΡΕΣΘΕ *Atresthe*, ut notavimus etiam superius in Alphabeto §. VII.

Atrus, Dies forte erat. Varro ait, a Tusculanis quosdam dies dictos *quinquatrus*, *sexatrus*, *septimatrus*. Maffeius habet inter voces incertas, quod Tusculum in Latio esset, quamquam Dionysius Halicarnass. Lib. X. pag. 646. hujusmodi vocabula τοῦ Λατίνων ἔθνος *Latinorum gentis*, ac potissimum Tusculanorum, & Phaliscorum esse dicat.

Aukelos, Aurora. Hesychius: Αὐκήλως, ἕως ὑπὸ Τυῤῥηνῶν.

Ausur, vel, ut alii scribunt, *Auser* flumen Lucensium, quod vulgo *Serchio* audit.

B

* *Bacchetides*, Tagetis discipulus. Vid. Dempsterium (*Etrur. regal.*) III. 2., & Gorium (*Mus. Etrus.*) To I. Tab XV.

Baltea. Charisius refert, scripsisse Varronem Lib. XVIII. Rerum humanar., hanc vocem ab Etruria profectam. Maffeius habet inter incertas.

* *Bidental*, Locus, in quo ex Augurum Etruscorum ritu condebantur reliquiae fulminum cum sacrificio, & bimae ovis capite, ut fulmina, quae in pollutis, tactisque de caelo locis fieri arbitrabantur, averterentur. Terminatio *al*, quam Etruscorum propriam in Alphabeto §. XI, & XII. ostendimus, & ritus expiationis hujusmodi apud Etruscos celebris vocem hanc Etruscae originis esse demonstrat. Hisce Bidentalibus e terra erutis inscriptum saepe occurrit FVLGVR. DIVM. Vid. Differt. V. Tom. V. Actuum Academiae Cortonensis. Vid. A. Gellium Lib. XVI. cap. 6., qui & suem, & ovem, & animal quodcumque caedendum, & immolandum Bidentem vocasse veteres adfirmat.

* *Bygois*, Nympha, quae artem fulguralem Etruscos docuit. Servius Lib. VI. Vid. Dempster. (*Etrur. regal.*) III. 3., & Gorium (*Mus. Etrus.*) Tom. I. Tab. XV.

Byrros, Crater. Hesychius: Βυῤῥὸς, κάνθαρος. Τυῤῥηνοί. Vox plane diversa *Birrus* fuit, quae vestis genus significat. Nulla utriusque vocis mentio apud Lazarum Baysium, qui de re vestiaria, & de vasculorum materiis, ac varietate tractatus edidit,

C

Cadoli. Ministri Deorum. Vid. infer. voc. *Camillus*.

Caere, Urbs Etrusca, quae, teste Dionysio Halicarnass. Lib. III. pag. 153., *Agilla* dicta est, dum a Pelasgis obtinebatur. Forte utriusque vocis, ex qua linguarum diversitas innotescit, sensus unus esse potuit.

M. Calumtia, nomen artificis, qui aeneum quadrupedis sigillum conflavit, quod habet Tablinum Mediceum, quodque apud Dempsterium occurrit in *Etruria regali* To. I. pag. 91. Tab. XXIII. Etruscis elementis nomen hoc exprimitur sic: AИTMVᒧAƆ : M *M. Calumtia*. De eo nos rursus agemus in Appendice ad Catalogum veterum omnium Artificum, a Francisco Junio elaboratum, quae prelum exspectat.

Camars, *Clusium*, *quod Camars olim appellabant*, teste Livio circa dimidium Lib. X.

Camillus, Mercurius, & Minister Deorum. Macrobius Saturn. Lib. III. cap. 8: *Statius Tullianus de vocabulis rerum lib. I. ait, dixisse Callimachum, Tuscos Camillum appellare Mercurium, quo vocabulo significant praeministrum Deorum*. Idem etiam habetur apud Servium ad Lib. XI. Aeneid. pag. 543. Maffejus tamen hanc vocem Latinam factam censet, quae, teste Plutarcho, & Varrone, etiam apud Graecos invaluerit. In mysteriis Samotracum quidam Deus minister *Casmillus* dicitur. Ceterum Dionysius Halicarnass. Lib. II. pag. 93. hujusmodi ministros etrusce *Cadolos*, non Camillos vocatos tradit.

* *Capital*, poena capitis. Terminatio *al*

Etru-

Etrufcae linguae propria, ut fupra monuimus. In XII. Tabulis frequens vox eft, quae apud veteres Romanos ex confuetudine cum Etrufcis ufum forte obtinuit. Hanc vocem adnotavit etiam Cl. Guarnaccius (*Orig. Italich.*) To. II. Lib. V. Cap. I. pag. 61.

Capra. Hefychius : Κάπρα, αἴξ. Τυῤῥηνοί. Maffejus ponit inter dubias voces, quod Feftus capram a *carpendo* dictam velit, ac *crepa* idcirco etiam a veteribus Latinis vocata fuerit. Tum Tyrrhenorum nomine forte Italos, vel Latinos ab Hefychio heic intellectos conjicit.

Capuae, Falcones, ideft qui pedum pollices, tefte Fefto, incurvatos habent, & *quos*, auctore Servio loco fupra citato, *Tufci Capuas vocarunt*.

Capus, vel *Capys*, Falco, ἱέραξ. Servius ad Lib. X. Aeneid. v. 145. de Capuae origine verba faciens ait : *Vifo Falconis augurio, qui Tufca lingua Capys dicitur*. Verum haec incerta. Plinius contra Lib. III. cap. 7. ait : *Capua ab campo dicta*, & Livius Lib. IV. *a campeftri agro* verofimilius vocatum cenfet.

Cafca, cognomen gentis Serviliae. Vid. voc. *Abala*.

Cafnar, *Senex Ofcorum linguae* (quae homolonga cum Etrufca) ex Fefti fide.

Caffis, Galea. Ifidoro Etrufca vox eft. Maffejus habet inter dubias.

Caftula, Urbs Etruriae fuperioris, cujus meminit Diodorus Lib. XX. pag. 773.

* *Caftur*, Caftor. Ita nempe ꓤVꓕƧAꓘ *Caftur* legitur fupra Caftoris figuram in Tabula VII. apud Dempfterium.

Celer, fi Tzetzi fides praebeatur, vox Latina fuit ex Etrufco nomine ufque a Romuli aetate.

* *Cervical* Προσκεφάλαιον. Forte Etrufcae originis ex terminatione in *al*. Vid. fuper. voc. עורף.

* *Clan*, Natus, Filius. Id ex Tegulis Buccellianis fuperius oftendimus in Alph. §. XII.

**Compital*, Ludus Compitalitius. Compitalitia fiquidem ab Etrufcis in Larum honorem folemni ritu celebrata in Romanos migrarunt. Terminatio *al* ad Etrufcos pertinet. Hanc vocem Cl. Guarnaccius adnotavit loc. cit. Vol. II. Lib. V. Cap. I. pag. 61.

Contenebra, five *Cor-Eenebra*, five *Corenebra*, Urbs Tarquiniorum, cujus meminit Livius Lib. VI.

Cortufa, five *Cort-noffa*, five *Corenofta* Urbs altera Tarquinienfium apud Livium loc. cit. Vid. utrumque nomen aliter exaratum apud Marianium de *Etruria Metropoli* Cap. VII. pag. 45., & apud Cl. Guarnaccium loc. cit. pag. 62.

Cremera, Fluvius celebris apud veteres Hiftoricos.

* *Croton*, Urbs Tyrrhenica apud Dionyf. Halicarnafs. Lib. I. pag. 22. Ex Dempfterio.

* *Cuer*, Puer, κόρΘ. Id ex Signi aenei puerilis Tarquinienfis Epigraphe fuperius adducta adnotavimus §. XII. Vid. Monumentum IV.

Cupra, Juno. Strabo auctor eft Lib. V. pag. 369. prope Firmum in Piceno fuiffe Templum Deae Cuprae, quod conftruxerant, & obtinuerant Etrufci, qui τὴν Ἥραν... κύπραν καλοῦσιν, *Junonem... Cupram vocant*. Vid. infer. voc. *Eris*, *Laran*, & *Thanr*.

Curis, & *Quiris*, Hafta. Voces Sabinae ex Fefti fide. In Urna Guarnacciana (*Orig. Ital.*) To. II. Lib. V. Cap. I. pag. 60. Tab. VI. legitur ꓡAIꓤVƆ *Curial*, haftatus. Vid. fuper. Elench. voc. Hebr. v. חרוב.

Curniata, vox apud Hefychium fine fignificatione. Quare Maffejus legendum putat κυρνία ἄτη, vel κυρνὶ ἄνη, *mala Corfica*, vetus proverbium.

D

Damnos, Equus. Hefychius : ΔάμνΘ, ἵππος. Τυῤῥηνοί.

Debebris, Regulus Veientium, quo nomine

mine ab Etruria petito Tiberim quinetiam adpellatum fuisse, quidam censuit, teste Varrone de L. L. Lib. IV. Vid. infer. voc. *Tibris*.

Druna, Principatus, vel principium. Hesychius: Δροῦνα, ἀρχὴ ὑπὸ Τυῤῥηνῶν.

E

* *Embratur*, Imperator. In tribus argenteis Samnitum Numismatibus ad Caium Mutilum pertinentibus, quae superius in Alphabeto §. III. citavimus, hoc nomen ꟻꓕꓤꓯꓭꟽꓱ *Embratur*, vel *Empratur* legitur.

Eris, Juno, Ἥρα. Ita nempe legitur supra figuram muliebrem, insculptam Paterae secundae apud Dempsterium in *Etruria regali*, quam Junonem censent nonnulli. Sed cum ea *Cupra*, ut superius innuimus, dicta fuerit, cum heic juncta sit Herculi, cum quo nihil umquam commune habuit, cumque nuda citra ipsius digoitatem adpareat, Maffeius idcirco de hac voce multum addubitat. Ceterum Cl. Passerius ita eidem adhaesit, ut ꓱꟻꓤꓱꓠꓕꓯꓢꓲꓢ *Herentatis* quinetiam, quod legitur in Sacra Mensa Herculanensium superius adducta Monumento II., *Junonalis* reddiderit. Vid. infer. voc. *Laran*, & *Thanr*, & super. voc. *Cupra*.

Esar, Deus. Vid. superius in voc. *Aesar*.

Ethis. In laudata mox Patera Dempsteriana haec vox occurrit, inscripta figurae muliebri adloquenti Herculem, quam alii Nemesim, alii Victoriam, alii Aeternitatem censuerunt. Maffeius licet Victoriae faveat, tamen vocem hanc inter incertas locavit.

Etruscus. Servius ad Aeneid. Lib. II. v. 164., *Etruria dicenda est ab Etrusco Principe*.

* *Evas*, Hector. Hoc nomen etrusce ꓢꓯꓱ inscribitur Hectori in laudata Jenkinsiana Patera, ubi Achillis, & Hectoris fatum lance a Jove pensitatur. Vid. voc. *Achele*, & *Aplu*.

F

* *Fagutal*, Sacrificium, quod olim fiebat Romae in Colle Viminali, ut memoriae prodidit Antistius Labeo. Terminatio in *al* Etruscorum propria.

Falando, Caelum, οὐρανός. Festus lib. VI. *Falae* (turres nempe militares excelsae) *a falando, quod apud Etruscos significat Caelum*.

Farfarus, Fluvius Sabinorum Etruscis adiacentium, qui antequam ab Ovidio Latinus fieret, *Farfar* fortasse dictus est, ut fluvius alter Damasci Lib. IV. Regum hoc nomine adpellabatur. Forte Farfarus idem, ac *Fabaris Sabinorum* a Vibio Sequestro citatus.

Felsina, Bononia, quam ita etrusce dictam testatur Plinius.

* *Fissulis*, Urbs Etrusca, cujus nomen in Nummo argenteo sic exprimitur ꓢꓲꓶꓵꓢꓢꓲꟻ *Fissulis*, quaeque ab aliis Faesulae, ab aliis Pistorium, ab aliis Paestum, vel Posidonia, ac ab aliis tandem Plistiae in agro Calatino censetur, ut supra in Alphabeto §. III. adnotavimus.

* *Floces*, Vinum eructum, & foetidum. A. Gellius (*Noct. Attic.*) Lib. XI. cap. 7. Vid. superius in voce *Apluda*.

Frontac, Fulguriator. Ita nempe legitur in bilingui Pisaurensi Inscriptione, Etrusca nempe, & Latina, quam in Alphabeto adduximus §. IX.

G

Gapos, Currus, vehiculum. Hesychius: Γάπος, ὄχημα. Τυῤῥηνοί.

H

* *Helvacea*, genus Lydii ornamenti apud Festum Lib. VIII. Adduxit Dempsterius.

* *Herkle*, Hercules. Ejus nomen ꓱꓶꓘꓤꓱꓧ *Herkle* Etruscis elementis expressum cerni-

nitur apud Dempsterium Tab. II., & VI.

* *Herme*, Mercurius, Ἑρμῆς. In Tab. V. apud Dempsterium legitur ƎMЯƎH *Herme*. Gorius in Praefatione ad Alphab. Etrusc. defensionem pag. CLXXVIII. hoc nomen Perseo tribuit.

Hirpus, Lupus. Strabo Lib. V. pag. 383. Ἵρπον γὰρ καλοῦσιν οἱ Σαυνῖται τὸν λύκον. *Hirpum enim vocant Samnites lupum*. Sabinos habet Servius, quibus forte haec vox communis fuit, & a quibus Samnites profecti sunt, quorum regiones diu Etrusci tenuerunt.

Hister, Comoedus, Ludio, ὑποκριτὴς, vel τεχνίτης. Livius initio Lib. VII: *Vernaculis artificibus, quia Hister Tusco verbo ludio vocabatur, nomen histrionibus inditum*.

* *Hyrina*, Hyria Urbs, quae pertinet ad Ὑρίαν Herodoti, quae Straboni, & aliis Οὐρία, & hodiedum *Oria* vocatur, Episcopali sede gaudens, ex feudis Principis Francavillae in Regno Neapolitano. Campaniam Etrusci tenuerunt, ac proinde in argenteo nummo, cujus supra meminimus in Alphabeto §. III., legitur ᗅИIЯY, vel aliter ᗅИIЯY *Hyrina*.

I

* *Icuvini*, Eugubini. Notissima sunt Etrusca Numismata signata IИIVVꓘI *Ikuvini*, de quibus in Alphabeto nostro §. III.

Idis, vel *Itis*, vel etiam *Itus*, Dies Iduum. Macrobius *Saturn.* Lib. 1. cap. 15: *Iduum porro nomen a Tuscis, apud quos is dies Itis vocatur, sumptum est. Item autem illi interpretabantur Jovis fiduciam*. At Varro: *Eidus ab eo, quod Tusci itus, vel potius, quod Sabini eidus dicunt*.

Iduare, partiri, μερίζαν. Macrobius ibid: *Iduare Etrusca lingua dividere est*.

Idulis, Ovis. Macrobius ibid: *Sunt, qui existiment, Idus ab ove iduli dictas, quam hoc nomine vocant Tusci, & omnibus Idibus ovis immolatur a Flamine*. Vide etiam Festum.

* *Italus*, Taurus. Apollodorus Lib. II. *Bibliothec*: Τυῤῥηνοὶ γὰρ Ἰταλὸν τὸν ταῦρον ἐκάλεσαν. *Tyrrheni enim, quem Latini taurum vocant, ἰταλὸν dixerant*. Varro de L. L. Lib. IV. veteris Graecae linguae reliquum dixit hanc vocem: *Vitulus, quem Graeci antiqui* Ἰταλὸς. Columella Lib. VI. censuit per prothesin ex voce Ἰταλὸς factum τὸ *Vitulus*, addita nempe littera V.

L

* *Laena*, Vestis, χλαῖνα. Nonio est militaris. Vid. Festum Lib. X. Adduxit Dempsterius.

Lanista, Carnifex. Ita Isidoro placet hanc vocem apud Etruscos sonuisse. Maffeio dubia est. Ceterum Nicolaus Damascenus de Gladiatoribus Isidoro adhaerere videtur cum ait: Οἱ Ῥωμαῖοι παρὰ τυῤῥηνῶν παρέλαβον τὸ ἔθος. *Romani ab Etruscis hunc morem acceperunt*; Nam unde res, inde & rei nomen venerit oportet. Fieri tamen potuit, ut non sono Tuscum hoc vocabulum fuerit, sed solo significatu, utpote ex Tyrrhenica lingua interpretando traductum. Vid. Alexium Symmachum Mazochium (*Tabul. Heraclien.*) Par. II. pag. 443., qui ex Digesto Legum Municipalium penes aeneum Monumentum Neapolitanum, quod est Britannici fragmenti complementum, vocem Lexicis ignotam *Lanistatura* proponit, idest ars *Lanistitia*, quae vox pariter a *Lanista* derivata ex Petronii fragmento Traguriano primum innotuit.

Lar, Nomen, & praenomen Etruscorum, quod a Latinis *Lucium* redditum fuisse superius innuimus in Alphabeto §. IX. Lar Herminius Aquilinus fuit Romae Consul anno V. C. 306., ut ex Livio patet III. 65., & ex Dionys. Halic. XI. 56. Vid. To. IV. Observat. Litterar. Maffeii pag. 53.

Laran, Jano est Gorio (*Mus. Etrusc.*) To. I. pag. 313. Figura, cui hoc nomen Etrusce inscribitur, in Tab. IV. *Etrur. regal.* apud Dempsterium, mascula visa est Maffeio; hanc vocem tamen inter dubias statuit, & Martem ipse potius comminiscitur. Vid. inferius voc. *Capra*, *Eris*, & *Thaur*.

* *Latial*, Solemnitas feriarum Latinarum, & concilium in Albano monte, sive in Luco Ferentino. Ex Sigonio (*de antiquo Jur. Ital.*) Lib. I. pag. 10. Clarifs. Guarnaccius (*Orig. Ital.*) To. II. Lib. V. Cap. I. pag. 61.

Lucar, Pecunia in spectacula theatralia erogata. Etymon, quod ex τῷ *lucus* a veteribus nonnullis derivatur, parum verosimile videtur. Si *Hister* Etrusca vox est, forte & *Lucar*, histrionica nempe pecunia, ejusdem etiam fuit originis. Vid. Maffeium voc. *Hister*.

* *Luceres*, Nomen tribus Romanae. Festus Lib. XVII. voce *Sex Vestae*: *Civitas Romana in sex est distributa partes, in primos, secundosque Tatienses, Rhamnes, Luceres*. Ex Dempsterio.

Lucumo, Nomen proprium frequens inter Etruscos. Vid. To. IV. Observ. Litter. Maffeii pag. 54. Fuit & nomen dignitatis, quod vide in superiori Elencho vocum Hebraicarum in לחם.

* *Lupercal*, Locus Romae Ludis in Panis honorem dicatus, spelunca nempe sub monte Palatino, cui forte nomen ex Etruscae linguae genio inditum fuit; etenim terminatio in *al* familiaris fuit Etruscis, ut saepe innuimus. Ex Guarnaccio loc. cit.

M

Mamers, Mars, Μαμέρτος apud Licophronem vers. 938. Festus Oscam vocem ait, Varro Sabinam; Maffejus vero inter dubias ponit. Ex hac *Mamertini*, Campani nempe, qui occupata Messana, hoc nomen sibi indidere, quod etiam habetur in eorum nummis apud Havercampium (*Sicil. Numismat.*) Tab. XXII. Vid. infer. in *Meddix* Inscriptionem Messanensem.

Mantisa, vel *Mantissa*, *additamentum dicitur lingua Tusca*, ait Festus Lib. XI. C. Caecilius in Satyris habet. Scaligero Latina omnino visa est; hinc Maffejo dubia.

Mantus, Dis Pater, Πλοῦτος, Ἅδης. Servius ad Lib. X. *Aeneid. v.* 198: *Etrusca lingua Mantum Ditem Patrem appellant*.

* *Mapalial*, Casa campestris. Hoc nomen legitur in Monumento Guarnacciano apud Gorium (*Mus. Etrusc.*) To. III. Tab. XIII., qui tamen male legit *Papalial*, cum ibidem clare insculptum habeatur ꓘAIꓘꓤAꓤꓘ, ut Cl. Guarnaccius ipse prodidit (*Origin. Ital.*) To. II. Lib. V. Cap. I. pag. 60.

* *Marta*, Fluvius, & Oppidum apud veteres Etruscos.

Mastarna, Nomen proprium VI. Regis Romanorum, qui Romae in aliud Servii Tulli nomen hoc commutavit, ut ex Claudii Imperatoris concione in Senatu habita, quae adhuc Lugduni aere insculpta servatur, discere est. Eam refert Gruterius pag. 502., ubi nimirum haec leguntur: MONTEM. CAELIVM. OCCVPAVIT. ET. DVCE. SVO CAELIO. ITA. APPELLITATVS. MVTATOQVE. NOMINE. NAM. TVSCE. MASTARNA. EI. NOMEN. ERAT. ITA APPELLATVS EST. Dempsterio visus est hoc nomine Caelius ipse mons indicatus (*Etrur. regal.*) To. I. pag. 89.

Meddix, *apud Oscos nomen Magistratus est*, ex Festi fide. Hanc vocem habet etiam Lapis Messanensis, quem ex Gualterio numer. 7., & ex Dominici Gallii Annalibus Messanen. Vol. I. pag. 16. refert Vir. Cl. Gabriel Castellius Princeps Turris Muti in *Siciliae*, & *objacentium Insularum veterum Inscriptionum nova Collectione* Clas. V. num. XLV. pag. 55., atque ve-

te-

teri Campano idiomate fcriptum effe, retentis tamen Graecorum litteris, quibus paffim & Meffanenfes, & Siculorum reliqui utebantur, facile exiftimat. Quoniam & vox fuperius adducta, & alia inferius citanda in hac Infcriptione continetur, heic ipfam adducere nunc praeftat, quam etiam ufurpandam fepofuimus pro Differtatione, quam paramus, *de Graecitate extra Graeciam variis temporibus ufurpata, & exculta*. Haec ita fe habet:

ΣΤΕΝΙΣ ΚΑΛΑΙΝΙΣ ΣΤΑΤΤΙ ΗΙΣΑ
ΜΑΡΑΣ ΠΟΜΠΙΔΑ ΤΙ ΕΣ ΙΥΜΩΖΙΗ ΚΕ
ΜΕΔΔΕΙΞ ΟΥΦΕΝΣ
ΕΙΝΕ ΙΜΑ ΤΩΣ ΤΟ ΜΑΜΕΡΤΙΝΟΝ
ΑΠΠΕΛΛΟΥΝ Η ΙΣΑ ΚΟΡΟΝ

Ennius etiam hanc vocem adhibet, cum ait:
Africa terribili tremuit horrida terra tumultu,
Summus ibi capitur Meddix, occiditur alter.

Hinc apud Livium Lib. III., ubi de bello Punico, fic legitur in quodam exemplari MS., tefte Marco Antonio Flaminio in prima *Annotationum Silva* (quae, ut & altera adhuc anecdota eft) Cap. VIII: *Nec procul inde in occulto Marius Alphius* Medixtuticus, *qui fummus magiftratus erat Campanis*. In editis exemplaribus hoc loco legitur: *Nec procul inde Marius Alphius, qui fummus magiftratus erat Campanis*; atque in aliis etiam paullo aliter: *Nec procul inde in occulto Marius Alphius edixit, uti cui fummus magiftratus erat Campanis*.

* *Melakre*, Meleager. Hoc nomen Etrufce exaratum ƎЯKA⅃ƎM *Melakre* habes apud Gorium (*Muf. Etruf.*) To. I. Tab. VII.

* *Menrua*, vel *Menerva*, Minerva. Scilicet AVЯИƎM, vel AVЯƎИƎM legitur in Tab. II., IV., V., & VI. *Mufei Etrufci* apud Gorium.

* *Minerval*, Praemium magiftro artium dari folitum, ut explicat Waferius Lib. II. pag. 39., & 51. Vid. Cl. Guarnaccium loc. cit. pag. 61. Nota terminatio in *al* Etrufcorum propria.

* *Moefius*, Menfis Maius. Feftus Lib. XI: *Moefius lingua Ofca menfis Maius*.

N

Nanos, Vagans, errans, πλανήτης. Tzetzes ad Lycophronis Caffandram pag. 185. ubi verfum hunc inluftrat.

Νάνος πλαναῖσι πάντ' ἐξερευνήσας μυχόν.

Nanus, qui oberrans, omne vidit angulum, ait ita a fuis erroribus Ulyffem vocatum fuiffe a Tyrrhenis. Vid. infer. voc. *Uluxe*.

Nar, Fluvius, qui Narniam adluit.

* *Natinari*, Factiones effe. Feftus Lib. XII. Ex Dempfterio.

Nepos, Proiector, abliguritor. Feftus Lib. XIV. Hoc fenfu etiam a Romanis adhibita haec vox. Cicero Catilinar. II: *Quis ganeo, quis nepos &c.*

* *Neptunus*, Deus maris. Scaliger ad M. Varronem. Ex Dempfterio.

Nortia, *Dea Etrufca*, ut a Tito Livio Dec. I. Lib. VI. dicitur, cui templum erat Volfinii, cujus veftigia aere incifa adducit Andreas Adamius (*Storia di Volfeno*) Vol. I. Lib. I. art. VII. pag. 78. Tertulliano eft peculiare Vulfinienfium Numen. In veteri Infcriptione apud Adamium ipfum loc. cit. pag. 77., apud Sponium (*Mifcell. erud. antiq.*) pag. 99., & apud Fabrettium Cap. X. pag. 742., unde migravit inter Carmina a Bonada conlecta, & in Anthologiam Pafchalis Amatii (*Collect. Pifaur. omnium Poemat.*) Tom. IV. Epig. LXVI. pag. 435., legitur hic verfus;

NORTIA. TE. VENEROR. LARE.
CRETVS. VVLSINIENSI

Martianus Capella in *Nuptiis Philologiae*, & Juvenalis Scholiaftes hanc Fortunam fuiffe cenfent. Scilicet Juvenalis Sat. X. v. 73. ait: *Si Nurfia Tufco faviffet*, Seiano nempe Claudii Imp. amico.

K 2 *Ole-*

O

Olenus, Nomen vatis Etrusci. Plin. Lib. XXVIII. Cap. 2: *Olenus Calenus Etruriae celeberrimus vates*.

Osa, Fluvii nomen, in Telamonem influentis apud Etruscos; tum nomen etiam Rivi in agro Romano influentis in Anienem. Vid. Maffeium in *Cremera*.

P

* *Parthanup*, Parthenopeus, unus ex VII. Thebanis Heroibus. In laudata saepius Gemma Stoschiana hoc nomen βουςροφηδὸν exaratum est ΓΑΡΘΕΝVΡ, ut habet Guarnaccius, sive ΓΑΘΑΝΑΡΑΕ, ut Winckelmannius. Vid. quod superius adnotavimus in Alphabeto §. VII.

* *Pele*, Peleus. In Gemma scarabaei formam gerente apud Christianum Dehnium cernitur Peleus capillos tondens suos (licet vovisset eos tondere Achilli ejus filio, si incolumis ab Ilio reverteretur) cum epigraphe etrusce expressa ΓΕLΕ *Pele*. Adfert Winckelmannius (*Monum. antichi inediti*) Vol. I. num.125., inlustrat vero Vol. II. Cap. VII. pag. 167. Similem habet Julianus Genghinius Ariminensis, Ictus, & a cognitionibus amplissimi Praesulis Emerici Bologninii. Aliam etiam sic expressam, & exaratam videre licet apud Caylusium (*Recueil d'antiquites &c.*) Tom. VII. Tab. XXIII., qui in ea Peleum capillos levantem haberi adserit.

* *Perse*, Perseus. In Gemma Baronis Stoschii cernitur Perseus gestans caput Medusae truncatum, sed formosum, non horridum, una cum falce, & Etrusca epigraphe ΡΕΡΖΕ *Perse*, litteris parum abludentibus ab iis, quae in ceteris monumentis reperiuntur. Refert Winckelmannius loc. cit. num. 84., inlustrat vero loc. cit. Cap. III. pag. 112. Reginaldus Sellarius, Cortonensis Etruscae Academiae a secretis, in domestica Dactylotheca Scarabaeum adservat ex Sarda, in quo exprimitur Perseus in expeditione ad caedem Gorgonis, hac ipsa adposita epigraphe ΘΕΡΖΕ. Repertum est Cortonae in agro Pecciano XVIII. Kal. Decemb. ann. CIƆIƆCCLXVIII., & aere incisum est cura possessoris. Typus, & epigraphes litterae paullulum diversae in utraque Gemma.

* *Perufe*, Perusia. In Inscriptione, quam supra adduximus in Alphabeto §. IV. Maffeius provocat heic ad Numisma mutila epigraphe instructum, quod & nos superius citavimus, tamquam dubium, §. III.

* *Pipare*, eiulabunde conqueri. Verbum ab Oscis usurpatum, ex quo forte *pipulum* venit, idest *convicium*, a pipatu pullorum, quod habetur in Legibus XII. Tabularum. Hinc *pipulo differre*, idest afficere iniuria. Vid. Gravinam *de Jur. natur., gent., & XII. Tab.* Cap. LV.

* *Plikamnam*, forte Vascularii nomen. In Vase Etrusco argenteo inaurato, Clusii reperto, ex Museo Strozzio in Mediceum translato, cujus schema habetur apud Dempsterium (*Etrur. regal.*) Tab. LXXVII., haec insculpta leguntur in inferiori fundi parte: ΜΑΝΜΑΧΙΛΙ *Plikamnam*. Gorius in Praefatione ad defensionem Alphabeti Etrusci pag. CCXVI. una cum Passerio nostro hanc vocem a Graeco vocabulo πλίγμα *saltatio*, quae nimirum opere ibidem exprimitur, derivandam putavit. Quid si Artificis nomen, ut *M. Calamtla*, & *Tinmcuil* Flaturarii Sigillarii, *Atbvertir Viplaal* Figulus, & *Pulkerna* Cassidarius, quos vide heic suis locis, quosque in Appendice nostra ad Junianum Catalogum iterum proferemus.

* *Polusca*, Oppidum Volscorum, teste Dionysio Halicarn. Lib. VI. *Polustiam* vocat Livius Lib. II., sed Livii locus mendosus est ex Petri Marcellini Corradinii judicio (*Vet. Lat. profan.*) Vol. II. Lib. II. Cap. XII. pag. 91.

* Po-

* *Pomonal*, Lucus, vel Templum Pomonae. Ex Bergerio Guarnaccius Vir Cl. (*Orig. Ital.*) To. II. Lib. V. Cap. I. pag. 61. Nota Etruſcorum propria haec toties laudata terminatio.

Populonium, Civitas Etruriae. Bochartius Lib. I. cap. 33. ex male intellecto Ariſtotelis in ſuppoſitio opere *de Mirabilibus* Graeco textu *ferrum*, aut *aes* hoc nomine Tyrrhenos intellexiſſe prodidit. Vid. Maffeium pag. 36., qui idcirco inter dubias voces adducit. Vid. & inferius *Pupluna*.

* *Pulkerna*, Caſſidarii nomen. Aeneam Caſſidem, Etruſca Inſcriptione inſignem apud antiquos Cannas, nunc Canoſa in Apulia repertam, & nunc adſervatam in Muſeo Mediceo Florentiae adtulit Gorius (*Muſ. Etruſ.*) To. I. Tab. CLXXVII., explicavit vero To. II. Claſs. IV. pag: 363. Ibidem haec leguntur Etruſcis characteribus ᴀᴦ ⅂Ǝꓘ⅄1↑, nempe *Pul-kerna*, hoc eſt πολεῶν κεραυνὸς, *Urbium fulmen*, miles nimirum, qui eam geſtabat, ut ſibi fingit Gorius. Quid ſi Caſſidarium, vel Caſſidum fabricatorem heic exprimi arbitremur? Alia Artificum Etruſcorum nomina ſuperius adduximus, atque hunc cum duobus aliis Caſſidariis ex Muratorio denuo proferemus in Appendice noſtra ad Junianum Catalogum.

* *Pulnices*, Polynices, unus ex VII. Thebania Heroibus. In laudata ſaepius Gemma Stoſchiana, ubi etruſce legitur ΦVΛΝΙΚΕΣ *Pulnices*.

* *Pultuke*, Pollux. Apud Dempſterium Tab. VII., ubi etruſce ſcribitur ƎΧVΤΛVꟼ *Pultuke*.

* *Pupluna*, Populonia, una ex XII. Etruriae Civitatibus, in quam Volaterranorum deducta colonia. Ejus nomen legitur in Etruſcis ejuſdem Numiſmatibus, ΑΝVΛꟼVꟼ *Pupluna* ſignatis, quorum unum argenteum citavimus ſuperius in Alphabeto §. III., aliaque adducit Cl. Guarnaccius (*Orig. Ital.*) To. II. Lib. VI. Cap. IV. pag. 257. Tab. XVI. num. 2. ad 6.

* *Puteal*, Ara, βωμὸς ſecundum nonnullos; tribunal, vel ſedes praetoria ſecundum alios. Duplex Romae fuit, unum in Comitio, ſub quo Naevii Auguris cos, & novacula defoſſa fuit, teſte Tullio Lib. I. *de Divinat.*, alterum, quod in Porticu Julia prope atrium Minervae Scribonius Libo, mandante Senatu, ſerius conſtruendum curavit. Auguralia ſcientia, & terminatio in *al*, Etruſcorum peculiaris, nomen hoc Tyrrhenicum prodit.

Q

Quiris. Vid. *Curis*.

R

* *Rhamnes*, Nomen Tribus Romanae. Vid. ſuperius voc. *Luceres*.

Raſeni, Etruſci ita ſe adpellabant, teſte Dionyſio Halicarnaſs. Lib. I. pap. 24. Αὐτοὶ μέντοι σφᾶς αὐτοὺς ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων τινὸς Ρασέννα, κ. τ. λ. *Ipſi quidem ſe ipſos a quodam Ducum ſuorum Raſenas adpellant*. Vid. Elenchum vocum Hebraicarum ſuperius voc. ראש.

* *Ricula*, Tegumentum capitis, a mulieribus Veliternis apud Volſcos adhibitum. Sextus Turpilius Poeta in Comoedia, cui titulus *Veliterna*.

Ril, Anni. In plurimis Volaterranis Urnis cinerariis *Ril* cernere eſt poſt nomen & ante numeros, quibus annos, quos defunctus vixerit, deſignari veroſimile eſt.

* *Rubicon*, Fluvius Italiam a Gallia olim dividens, inter Ariminum, & Caeſenam, ſive is ſit Luſus, aut Apruſa Ariminenſium, ſive Flumicinum Sabinianenſium, ſive Piſciatellus Caeſenatium, inter quos notae ſunt litterariae contentiores. Si Tuſcae originis *Tibris* eſt, ut infra patebit, qui etiam ad oſtia Flumicinum nunc audit,

erit

erit hujusmodi & Rubicon, quorum utrumque orientalium et ymologiarum ope idem significare contendit, scilicet *fluentum*, ῥεῦμα, Paschalis Amatius popularis meus eruditissimus (*Differtaz. II. sopra il Rubicone degli antichi*) Append. XIV. ad §. XXV. pag. 203., & seqq., cui adstipulari videtur Claudianus in VI. *Consul. Honorii* v. 365., dum ait: ... *quonam usque* ... *Torquebit Rubicon vicino nomine Tibrim?*

S

**Sabates*, Lacus, quem Panvinius (*Commentar. de Rep. Rom.*) Lib. II. dicit fuisse in Tuscia, & a quo, juxta Festum, dicta est Sabatina Tribus.

Sethlanm, Vulcanus, Ἥφαιστος. Hoc nomen prope Numen bipenni armatum, qui Jovi caput percussit, ut Minervam eniteretur, cernitur in celebri Patera Cospiana apud Dempsterium, aliosque. Vulcanum obstetricatum Jovi prodit Phornutus *de Nat. Deor.* Cap. X., Lucianus in Dialogis, aliique.

Sollum, Solidum, totum. Festus in verb. *Solitaurilia: Sollo Osce dicitur, quod nos totum vocamus*. Maffeius ad voc. *Casnar* hanc pro Latina habuit, quod Livius Andronicus, & Lucilius ea usi fuissent, tum a Graeco verbo ὅλος, aspero spiritu io sibilum commutato, derivat.

* *Spurina*, Nomen Adolescentis Etrusci apud Valer. Maximum Lib. IV. Cap. V. Haruspex hoc nomine quinetiam habetur apud eumdem Lib. VIII. Cap. XI.

Subulo, Tibicen. Varro Lib. VI. *de L. L.* *Ita dicunt Tibicines Tusci*. Festus Lib. XVII: *Subulo Tusce tibicen dicitur*. Maffeius pro pro Tibicine eum intelligit, qui Graece Αὐλητὴς, qui tibiis canit. At Dempsterius loc. cit. pro fulcimine aedificiorum intelligit, hincque restituit hoc verbum C. Plinio Jun. Lib. II. Epist. XVII. legens *suspensas, & sublatas subulonibus conceptum vaporem &c.* pro eo, quod antea legabatur *suspensas, & tabulatus conceptum vaporem &c.*

T

Tages, Puer Etruscorum a cunis admirandus, qui scientiam auguralem docuit. Festus ver. *Tages*, Cicero *de Divinat.* Lib. II., Gyraldius *de Diis syntagm.* Lib. I. pag. 70. Vid. Gorium *Mus. Etrus.* To. I. Tab. XIV., & Dempsterium *Etrur. regal.* III. 3.

Tanaquil, vel *Thanaquil*, Nomen Etruscum uxoris Tarquinii Prisci, quae deinde Romae dicta est Caecilia, teste Valer. Maximo, & Festo. Forte Etrusci nominis sensus Romano altero adscito expressus est, ut oculorum defectus aliquis eo innueretur, cum juxta Servium ad Lib. VII. *Aeneid.* *Caeculus* Praenestis fundator (a quo Caecilia gens profecta) ita vocaretur, *quod minoribus oculis fuerit*.

Tarcho, Nomen Ducis Etruscorum, vetustissimorum temporum, a Virgilio usurpatum.

* *Taties*, Nomen Tribus Romanae. Vid. superius voc. *Luceres*.

* *Teanur*, Theanum, Civitas Campaniae, cujus Numisma etrusce signatum ϥVИΛ⊦T *Teanur* superius in Alphabeto citavimus §. III.

Thalna, Venus, Ἀφροδίτη. Nomen hoc inscribitur in laudata Cospiana Patera mulieri nudae, cui adstat columba, quaeque Jovi Minervam parturienti solamen cum duabus aliis adferre videtur. Attributa, quae innuimus, Venerem produnt.

Thanr, Mulier altera, quae in eadem Patera Jovi obstetricatur, quaeque si Juno foret, jam alterum ejus nomen nunc haberemus. At penultima littera incerta in archetypo, atque V referre etiam posset. Vid. superius alia Junonis nomina, voc. *Cupra*, *Eris*, & *Laran*.

Thapirnal, Niger. Monte Politiano in Museo Buccelliano arculae fictili sepulcra-

li bilinguis epigraphes, Latina nempe, & Etrusca, inscripta est, quarum prima:

C. LICINI . C. F. NIGRI

altera vero, quae eidem respondet:

F. LECNE . F. THAPIRNAL

Vid. quae superius in Alphabeto adnotavimus. §. IX.

* *These*, Theseus. In Gemma scarabaei formam gerente apud Baronem Riedeselium cernitur Theseus pelliceo vestitu amictus, vultu moestus, & cogitabundus, ut forte innuatur tempus, quo carcerem perpessus est ex poena, quam Aidoneus Rex eidem inflixit. Ipsum prodit ejus nomen etrusce exaratum ΘΕΖΕ *These*. Adfert laud. Winckelmannius loc. cit. Vol. I. num. 101., inlustrat vero Vol. II. Part. II. Cap. XII. §. VII. pag. 134., tum & Caylusius loc. cit. To. VI. Tab. XXXVI. n. I. pag. 107.

* *Thetis*, Thetis. In Patera, quae Thetim a Peleo raptam exprimit, apud Dempsterium Tab. XCI., nomen etrusce signatur ΖΙΟΑΘ Thetis.

* *Tiberis*, Nomen celebre Tuscorum Regis, & fluminis, qui Romam, & veteris Etruriae partem adluit. Virgilius *Georg.* Lib. IV. vocat *Tuscum Tiberim*. Horatius Lib. I. Od. II. illum *ire* ait *retortis littore Etrusco violenter undis*. Servius ad Lib. VIII. *Aeneid: Hic* (Tibris) *Tuscorum Rex fuit, qui juxta hunc fluvium pugnans cecidit, & ei nomen imposuit* &c. *Alii Tiberim Jani, & Camescenae filium in bello ibi periisse tradunt*. Varro *de L. L.* Lib. IV. cap. 5: *Sed de Tiberis nomine ancepś est historia; nam & suum Etruria, & Latium esse credit. Fuerunt, qui a vicino Regulo Veientium Debri dixerint appellatum primo Debrim. Sunt, qui Tiberis priscum nomen Latinum Albulam vocatum litteris tradunt. Posterius propter Tiberinum Regem Latinorum mutatum, quod ibi interierit*. Vid. superius voc. *Rabicon*.

Tina, vel *Tinia*, Juppiter, vel Apollo, aut etiam Bacchus. Nimirum in laudata Cospiana Patera habetur ΑΝΙΤ, & ΑΙΝΙΤ in altera apud Demsterium Tabul. III. Vid. Gorium in Praefatione ad Alphabeti Etrusci defensionem pagin. CLXXVIII. Verum ex Maffei sententia primum Jovi inscribitur, alterum Baccho fulmine armato. *Tinas* Varro dixit Vasa quaedam vinaria. Nomen hoc Baccho adcedere potuit apud Etruscos ex Graeco epitheto Thyonei, quod ei a Thyone matre, quae & Semele, adhaesit.

Tinmcuil, nomen Flaturarii Sigillarii. In Sigillo aereo Musei Medicei Florentiae, & in altero Musei Coratiani Cortonae, quorum utrumque Chimaeram repraesentat, hoc nomen Etruscis elementis inscriptum cernitur ΛΙΙΛϽΜΝΙΤ *Tiumcuil*, juxta alterius Etrusci nominis *Tanaquil* indolem, quod superius addiximus. Sigillum Mediceum inlustravit Gorius (*Mus. Etrusc.*) Tom. I. Tab. CLV., qui tamen ineptae Bourguetii interpretationi adhaeret. Adduxerat etiam Dempsterius (*Etrur. regal.*) Tab. XXII., & in suis ad hoc Opus *Paralipomenis* exposuit Cl. Passerius, qui in laudata Etrusca Epigraphe nomen proprium Artificis agnovit; quemadmodum in utroque aeneo Sigillo Mediceo, & Coratiano, tamquam una manu elaboratis, agnovit Maffeius hoc loco. Hunc Artificem nos proferemus etiam in Appendice ad Junianum Catalogum. Aliqua de hoc Artifice superius etiam innuimus in Alphabeto §. VI.

* *Tribunal*, Locus editus, e quo curulis magistratus jus dicebat, vel suggestus, unde duces adloquebantur cohortes, aut etiam editor in podio spectabat. Terminatio in *al* ad Tyrrhenos spectat.

Trossulum, Urbs Etruriae, unde Trossuli dicti sunt equites Romani, quod, teste Plinio Lib. XXXIII. Cap. II., oppidum Tuscorum Trossulum sine ullo adinmento peditum cepissent. Vid. Festum Pompeium, & Joh. Murmellium Ruremundensem in Scholiis ad Sat. I. Persii.

Trut-

Trutnut, Haruspex. Vid. Inscriptionem Pisaurensem bilinguem, quam superius in Alphabeto adduximus §. IX.

Turan, Mercurius, vel Mars Gorio (*Mus. Etrusc.*) To. I. pag. 107., & 113., ubi Tab. IV. nomen hoc ИAЯVT *Turan* inscribitur figurae prorsus nudae, quae Venus est Maffeio.

Turms, Mercurius. Vid. Gorium Praefat. ad Alphabeti Etrusci defensionem pag. CLXXVIII., ubi hoc nomen ƧMЯVT *Turms* exaratum profert ex Tab. III. apud Dempsterium; sed in Patera Jenkinsiana a Winckelmannio adducta, quam superius non semel citavimus, MЯVT *Turm* legitur.

* *Tute*, Tydeus, unus ex VII. Thebanis Heroibus. In laudata saepius Carneola Stoschiana, ubi TVTE *Tute* Etruscis elementis ad ejus latus legere est; ut etiam eodem plane modo legitur in duabus aliis Gemmis, quarum una exprimit Tydeum a Menalippo letali vulnere percussum in Thebana obsidione, quasque refert Winckelmannius (*Monument. antichi ined.*) Vol. I. num. 106., & 107. inlustrat vero Vol. II. Part. II. Cap. III. §. II., & III. pag. 141.

Tutere, Tudertum, vetus Etruscorum Civitas celeberrima, cujus Numismata signata ƎЯƎTVT *Tutere* citavimus superius in Alphabeto §. III.

Tyrses, Turres. Dionysius Halicarn. Lib. I. pag. 21. ait, Graecos, & Tuscos muros, & arces hoc nomine designasse, ut hinc Tyrrheni, & Tyrbseni prodierint. At Maffeius, quod a Graecis usurpatam hanc vocem videat, sciatque etiam a Tyrrheno duce Tuscorum nomen ab aliis derivari, inter dubias locum habere voluit.

V

* *Vectigal*, Portorium, & id, quod pro mercibus, quae exportantur, & importantur, solvitur, Graec. τέλος. Terminatio in *al* forte Tuscam prodit originem, ut saepius antea monuimus.

* *Veia*, Plaustrum. Vox apud Oscos usitata; hinc *Veietura*, vectura apud Festum.

* *Vela*. Vid. inferius voc. *Vola*.

* *Velathri*, Velitrae in Volscis, vel Volaterrae in Etruria. Numismata etrusce signata IЯΘAΛƎV *Velathri* superius innuimus in Alphabeto §. II.

* *Vertumnus*, *Deus Etruriae* dicitur a Varrone *de L. L.* Lib. IV. Idem ac Janus. *In suburbana regionis parte* (ita Varro) *princeps est Caelius Mons a Caelio Vibenna Tusco duce nobili, qui cum sua manu dicitur Romulo venisse auxilio contra Latinum Regem ... Ab eis dictus vicus Tuscus. Et ideo ibi Vertumnum stare, quod his Deus Etruriae princeps*. Propertius Lib. IV. Eleg. 2. ita ipsum loquentem inducit:

Tuscus ego, Tuscis orior, nec poenitet inter
Praelia Volsinios deseruisse focos.

* *Ufens*, Nomen proprium Viri veterum Italorum, cujus meminit Virgilius *Aeneid.* Lib. VIII. v. 6:

. . . *ductores primi Messapus, & Ufens*

Vid. hoc nomen etiam in Inscriptione Messanensi quam superius adduximus voc. *Meddix*. Nomen etiam fluminis est in Latio, quod e Setini montis radicibus scaturit, quodque nunc Paludibus Pontinis immiscetur. Decennovius etiam dictum est ab incolis sequioribus temporibus. Vid. superius voc. *Aruns*.

* *Vibenna*, Nomen Ducis Etruscorum. Vid. voc. *Vertumnus*.

* *Vidua*, *quasi valde idua*, *id est valde divisa: aut Vidua*, *idest a viro divisa*, ut Macrobius ait *Saturnal*. Lib. I. Cap. XV. Vid. superius voc. *Idis*, *Iduare*, & *Idulis*.

* *Vipinal*. Vid. voc. *Athvertir*.

* *Ulesse*, vel *Uluxe*, Ulysses. In Gemma, in qua etrusce ƎXVΛV *Uluxe* legitur, & quam citat Gorius in Praefatione ad defensionem Alphabeti Etrusci pag. CLII. Cl. Guarnaccius (*Orig. Ital.*) To. II. Lib. V. Cap. I. pag. 59. *Ulesse* alibi legi testatur. Vid. superius voc. *Nanes*.

Un-

Ungolus, Anelus. Festus ita anulum apud Oscos audivisse tradit. Plinius vero Lib. XXXIII. Cap. I. ait: *Apud aes prisci ungulum vocabant*. Idcirco Maffeius habet inter incertas voces.

Vola, Oppidum, aut Arx. Hinc Volaterra, Volcae, Volumnius, Volumnia, aliaque similia, ut notat Dempsterius (*Etrur. regal.*) To. I. Lib. I. Cap. XX. pag. 89. ex Maffeio Volaterrano (*Commentar. Urban.*) Lib. V. pag. 135. Quod vero etiam *Volta* monstrum Etruscum sit a Plinio memoratum Lib. II. cap. 53., & *Voltumna* Dea habeatur ab Etruscis exculta, ac Festus *Velam* Latinum vocabulum dicat, Maffeio nostro in caussa fuit, cur inter dubias voces hanc ipsam referret. Clariss. Passerio (*De Pueri Etrusci aeneo simulacro Dissertatio*) Cap. XI. pag. XXXV. *Vela*, & *Velia* idem est, ac civitas, hincque *Velsinium* derivat, tamquam esset civitas senum, seu senatus, *Velsinam* aliam, sive *Felsinam*, nunc *Boneniam*, *Velitras*, & *Volaterras*; quibus addit *Velabram* Romae ab Etruscis habitatum, & *Veliam* in Lucania, ut apud Passerium ipsum videre est in Dissertatione *de Re nummaria Etruscorum* post Paralipomena Dempsterii pag. 180.

Volta, Monstrum Etruscum a Plinio memoratum Lib. II. cap. 53.

* *Volcanus*, Deus Etruscorum est Ios. Scaligero ad Varronem. Ex Dempsterio loc. cit.

Volturnum, Civitas Etrusca, teste T. Livio Lib. IV., quae deinde Capua dicta est. Tum *Volturnal* fluminis nomen apud Samnites nihil cum Latino idiomate commune habere, scribit Varro *de L. L.* Lib. IV.

* *Volumnius*, Nomen Tragoedi Etrusci apud Varronem loc. cit.

INDEX SIVE LEXICON

VOCUM ETRUSCARUM

Quae in Tabulis Eugubinis scriptae sunt, & heic interpretantur.

Primus numerus Romanus Tabulam denotat, Arabicus alter lineam ejusdem Tabulae.

A

Amprehtu. *Circuitus per loca lustranda*. VI. 21.

Anclar. ab *Anclare*, ministrare. I. 16.

Andirsafust. Genus expiationis fortasse a circuitu.

Anfehtaf. *Infecta*, *tabifica*. VII. 33.

Anferener. Distinctio populi *infernatis*. I. 18., & 19.

Angla. *Agna* I. 1.

Anglome. *Agninus* ab *agno*. I. 9.

Anglufto. Derivativum ab *agna*.

Anoftatir. Reduplicativum epitheti *Jovis hostatir*. II. 60.

Anferiates. *Intonsas* unde Anxurus, *Intonsus*. I. 1.

Anfihitir. Reduplicativum Sitir. *Servatoris*. III. 13.

Anftiplatu. *Iterum vovere*. I. 3. Vide *Stiplo*.

Antentu. Vox auguralis actionem aliquam in facrificiis significans, five gradum in tota actione facrificii. VII. 20.

Antentu. *Auspicium*. XI. 14., & 15.

Anu. *Annos*. II. 56.

Ape. *Apud*, *post*, *deinde*. II. 52.

Ape. Efte. *Apud istu*. II. 62.

Apeluft. *Apina*, five *abina*, genus victimae. IX. 19.

Api. *Apud*, *post*. V. 27.

Apinaf. Vid. *Habina*.

Aplenia. *Plenu*. VII. 23.

Arearves. Vid. *Arepesaurves*. V. 10.

Arepes. Ab *arpena* loca montana. V. 6.

Arfertur. *adferatur*. Vid. inf. *Arsferture*.

Armune. *Armus*. VIII. 7.

Arnipo. *Agnus*. II. 25.

Arpeltu. *Arferia*. VIII. 19.

Arputrati. *Arbitratu*. IX. 12.

Arsferture. *Arsfertur*, & *Arfertur* a verbo *arsfero*, & *affero*: vox linguae Pontificalis, unde *aqua arferia*, & *arferial*. I. 2.

Arfie. Arfir. *Silva*. I. 6.

Arfir. Epithetum *Jovis* filveftris ab *Arsia Silva*. I. 24.

Arfite. *Silva*. II. 11.

Arfmatia. *Armum victimae*. II. 50.

Arfmo. *Arsmatin* Armentum. I. 30.

Arfveitu. *Arnesre*, adducere. I. 56.

Aruamen. Derivativum ab *Arvio*, *Ariete*. XI. 11.

Arves. *Arva*. V. 6.

Arvio. *Harviga* fpecies hoftiae. I. 56.

Aferiato. Vid. *Anferiates*.

Afiane. Nomen victimae. V. 25.

Afnates. Genus victimae. XII. 8.

Atero, & Aterafuft. *Purgationem* aliquam fignificat. III. 11., & VI. 40.

Atieriate. Tribus Populi Ikuvini. VIII. 2.

Atru. *Niger*, *coloris atri*. VI. 28.

Avie. *Via*. II. 11.

Avei. Pro *ove*. I. 3. Avvei, genus ovis.

Aveis. *Agnos recentis partus*. Avillas vocat Feftus. I. 1.

Avirfeto. Vid. *Virseto*. I. 28.

B

Benus. *Bene*, *rite*, ut fas eft. II. 64.

Benufo. *Bene*. II. 64.

Berfe. Vid. *Serse*. *Servator* Epithetum *Martis*.

Berrus. *Verres*, *Porcus*. VII. 35.

Berfiaru. Idem quod *Persae*. VII. 15.

Buf. *Boves*. I. 22.

Bum. *Bovem a Bue*. VII. 5.

C

Cabriner. Nomen Terrae *capris* pafcendis aptae. X. 10.

Calerfu. A *gala* lac, quafi *lactens*, five *lactans*. II. 19.

Canes. Spectris *Hecateis* infenfiffimi, ideoque *Hecati* facrificati. I. 1.

Capiru. Idem quod *cabirus*, epithetum *Jovis*. I. 22.

Cafillos. Antiftes, feu Decurio *Caselatium*. X. 13.

Caftruo. *Castra*, *Pagos*, *Villas*. III. 30.

Caterahamo. *Purgare*, *expiare*. II. 56.

Cehefi. Sufimentum ex aromatibus. I. 20.

Co-

Ferine. Epithetum *pecudis palantis* ad differentiam *altilanei*. I. 57.

Fefnafe. Panis cum medicamentis contra fafcinum. VIII. 15.

Fefnere. Quod *fefnove* antidotum contra fafcinum. VIII. 11.

Fetu. a verbo *facio*, pro *facrificare*. I. 22.

Ficla. Jecur victimarum. I. 56.

Filiuf, & Feliu. a *felando*, hoc eft *fugendo*, nempe *lactens*. II. 7.

Fifiu. *Fugitivus*, five *fugitivorum cuftos*, epithetum *Jovis*. I. 23.

Fito. *Fiat*. II. 11.

Fondlire. Idem ac *Deus Fontium*. III. 3.

Foner. Epithetum *Mortis Homicidae*. II. 61.

Fons. *Deus Fontium*. II. 7.

Fos. *Lumen*, attributum *Jovis*, quafi *Lucetii*. I. 30. Fortaffe idem

Fofei. a *Luce*, epitheton *Jovis Lucetii*, I. 23.

Fratrekate. Pro *fua Fratria*, feu *collegium*. IV. 1.

Fri, & Frite. *Fratria*, coetus populi, *tribus*. I. 32.

Fufterek. *Fuit*. IV. 1.

Fuft. *Facta fit*, *fiat*. VI. 7.

Futu. Haec vox *lucem*, & *virum* fignificat. Fortaffe idem, ac *Lucetius*. I. 30.

Fivvi. *Filius Juppiter*. V. 17.

G

Gomia. Epithetum victimae *opimae*, feu *bene nutritae*. I. 58.

Grabovei. *Potentiffimus*. Epithetum *Jovis*. I. 22. Vid. *Krapuvi*.

H

Habina. Idem quod Abina, Latinis *Hambegua*, victima inter duas victimas minores. II. 19.

Haburent. *Habeat*, five *habeant*. III. 52.

Heries. *Sacrum*. VIII. 22.

Herihei. *Aries*. III. 3.

Herte. *Recte*. IX. 6.

Hertei. Apei. Nomen proprium. IV. 2.

Homonus. Nomen proprium. X. 10.

Hoftatir. Epithetum *Jovis* a *feriendo*. II. 60.

Huntebe. Attributum Divinitatis, quafi *exfiftens*. VI. 4.

Huntia, Huntebe, Hunte. Epitheta *Jovis* facta ab *exfiftentia*. VII. 15.

I

Iabufcer. *Jabufci* una ex Tribubus Populi Ikuvini. II. 53.

Ierehe. *Sacerdotes*. II. 54.

Iiovina. Nomen facrum, five arcanum populi Ikuvini, & Civitatis, a cultu *Jovis* inditum. I. 23.

Ikvvium. Vid. *Eugubium*.

Inuk. *Unus*. VI. 7.

Ifebeles. Genus victimae. XII. 7.

Ifir. *Efto*, vel *fit*. III. 21.

Ivieskane. Tribus Populi Ikuvini. VIII. 5.

Iuve. *Patre*. Iupater. *Juppiter*. I. 1.

Iuvengar. *Juvencus*. I. 1.

Iuft. *Jufte*, *rite*, *recte*. I. 7.

K

Kalerfu. *Lactans*.

Kapi. *Calpar*, vinum novum. VI. 29.

Kapir. Juppiter *Cabirus*. V. 18.

Kapir. Kapirfe. *Kapirus*. Epithetum *Jovis Cabiri*. II. 24.

Kapres. *Caper*. VIII. 12.

Kapru. *Caprum*. VIII. 17.

Kaputu. *Capita*, *occipe*. VIII. 17.

Karetu. *Curato*, *procurato*. VI. 33.

Karnus. *Caro*. XII. 7.

Kartu. *Quartus*, five *quarta* pars. VII. 23.

Kafelate. Tribus Populi Ikuvini. VIII. 2.

Kaftrubie. *Caftrum*, five *pagus*. IX. 3.

Kaai. Syncopes a *Catarfius* expiatorius. XI. 15.

Klavernie. Tribus Populi Ikuvini. VIII. 2.

Klaulaf. *Caula*, locus ovilis. VII. 33.

Kluvier. *Purgare*. IX. 14.

Kre-

Pe-

Peieriate. Tribus Populi Ikuvini. VIII. 2.
Peihaner. *Piare*, sive Peihaner. *Piatus*, sive *placatus sit*. I. 8., & 9.
Peiq. Peica. Peico. *Ovis ventre glabro*. Festus *apicam* vocat. I. 1.
Peiu. *Primaevae aetatis*, sive *adolescentiae*. III. 6.
Peiu. *Prius*. VI. 24.
Pelsana, & Pelsans. Nomen victimae. V. 25.
Pequo. *Pecus*, *Armenta*. I. 30.
Peracne. *Perenne*. IV. 1.
Peracnio. Perennis annus. I. 54.
Peracneu. qui sacra curaret.
Perala. *Ultimo loco*. VI. 28.
Perakri. *Opimus*, Epithetum bovis immunis a labore. I. 25. Italice *Camparecele*.
Peretom Est. a *per*, seu *pre*, & *ire*, vox sacrificialis. I. 27.
Perikapire. *Excellens Cobirus*. V. 29.
Pernaief. *Perna*, *coxa*. VI. 10.
Perne. *Perna*, seu *coxa*. II. 11.
Prsae. Vinum praeteriti anni. I. 58.
Persclo. Persclu. Perscler. Sacrificium canis, *Perischilachismus*. I. 1., & imprecatio.
Persei. Epithetum *Jovis Vasfateris*. I. 26.
Persxlumar. Derivativum a *perscle*. XI. 21.
Persimu. Derivativum a *Perna*, parte victimae. I. 55.
Pesetom est. a *Pes*, & *Ire*; *praemittere*, vox sacrificialis. I. 27.
Pesondro. Genus victimae. II. 35.
Pesondrisco. Eadem victimam inor. II. 40.
Petenata. a *petila*, *parva*. XII. 3.
Petrunia. Gens *Petronia*. VII. 21.
Piahacnu. *Piaculum*. II. 28.
Pihax. *Piata*. VI. 74.
Pihos. Ab *expiare*. II. 47.
Piquier. Vocabulum terrae pecori pascendo aptum. X. 9.
Pir. Idem ac *per*. I. 20.
Pir. orto. est. *Peroratum est*. I. 26.
Pifeper. *Farina ad commolationem*. II. 41.
Pisest. *Piatus est*. II. 53.
Pisi. Genus pecudis palantis in silva. I. 7.
Pisi. panupei. Nomen proprium. IV. 1.
Pist. *Post*. VIII. 15.
Plenasier. *Plena*. IX. 1.
Plener. *Plene*. III. 21.
Poei. *Post*. I. 5.
Pone. *Post*. II. 48.
Poni. *Panis*, *libum*, seu *placenta*. I. 57.
Poneovi. *Post ovem*. II. 43.
Popler. *Populus*. I. 18., & 19.
Popluper. *Pro populo*. III. 21.
Pora. *Prope*. II. 65. Forte etiam *viam* significat.
Porca. *Porca*. III. 6.
Porsi. *Praebere*, *exhibere*, *parare*. I. 19.
Portaia. *Portavit*, *circumtulit*. IV. 1.
Postertio. *Postertium*. III. 46.
Postne. *Postica*, seu *posterior*. II. 11.
Praco. pracatarum. *Preces*, *precor*. I. 13.
Prepa. *Prae*, *ante*, *praeparare*. II. 52.
Presialier. *Praesul*. I. 12.
Presoliafe. *Praesul*, sive *Primus* inter *Salios Ikuvinos*. I. 12.
Pretra. Locus *petrosus*. X. 10.
Prestota. Epithetum *Dei Praestitis*. II. 57.
Prevendu. *Praebere*. III. 11.
Prever. Primus vir, ut Dvvir, *Duumvir*. IX. 17.
Preveres. Vid. *Preverir*.
Preverir. *Praeferre*, sive *Sacrum praecedaneum*, cui respondet Postuetir, *postponere*, sive *iterum ferre*, aut *Sacram succedaneam*. I. 22. Fortasse etiam Preverir eadem est, ac Preveris, sive *Dea Ancaria*, vel *Anteverta*, cui respondet Postuerir, sive *Dea Postverta*. I. 22.
Prinuatir. Genus victimae. II. 56., & VI. 23.
Procanurent. *Canant*. I. 16.
Promom. *Primum*. III. 52.
Prosesetir. Prosesetο. Prosesetu. A *prosecare*, vox pontificalis. I. 56.
Puemune. *Pastor*, sive *Caput Populi*. XI. 26.
Pumperias. *Pompejas*. VIII. 2.
Purdita. *Prosecata*, *prosicisa*. II. 18.
Pure. *Puriter*, sive *vino pure*. VI. 20.

Pu-

Pureto . *Depurato* , *purificato* . I. 20.
Purome . *Purus* . II. 17.
Purtatulum . a *portando* . VI. 18.
Purtifele . Victima lactens . VIII. 25.
Purtitaf . Genus victimae . V. 18.
Purtita . *Juvencu* , *Vitula* . V. 18.
Pusi . Pro *puri* , sive *pure* . I. 20. Vid. *Purauter* .
Pustertiu . *Post tertium* . VI. 40.
Pusti . *Postica linea* . IX. 13.
Pusti . *Post* . V. 25.
Pusnaiaf . *Posticu* . VI. 10.
Pusveres . Vid. *Postverir* . V. 14.

R

Restatu . *Expiator* . VII. 5.
Reper . *Per* , sive *pro* . IV. 1.
Rofru . *Rufus* . III. 3.
Rubine . Dea *Rubigo* . III 6.
Rupinie . *Rubigini* . VI. 26.
Ruseme . *Rufum* . III. 23.

S

Sabe . Epithetum *Jovis Venerabilis* . II. 60.
Sabi . Epithetum *Jovis Sabii* , sive *Sabacii* . V. 15.
Sacre . *Porcellus sacrificio aptus* . II. 18.
Sacref . *Porcellus aptus sacrificio* . V. 18.
Sahata . Vid. *Traba* . III. 39.
Salier . *Ordo Saliorum* . I. 14.
Salvo . Seritu . *Salva segetem* . I. 31.
Sansie . Epithetum *Jovis* . II. 3.
Sansie . *Sancus* , *Sanctus* .
Satanes . Tribus Populi Ikuvini . VIII. 2.
Scalsie , & Scalseto . *Sacrificare* . II. 5.
Screihtor . *Scriptum* . I. 15.
Screhto . *Scriptum* . IV. 3.
Sedmenier . Attributum Magistratus . X. 15.
Sehmenier . *Honoratus* , vel *honorabilis* , attributum Magistratus . X. 16.
Seot . pro *sunt* . I. 15.
Sepses . *Septum* , sive *claustrum* ovilis . II. 11.
Sersia . Serser . *Serva* , *Servator* . II. 57.
Seritu . Deus Ruralis a *serendo* , ut *Seja* apud Latinos . I. 16. Aliquaodo significat *segetem* .
Serse .
Sesna . *Semis* . X. 9.
Sestentasiaru . Nomen alicujus mensurae dictae a *sexstante* . XI. 2.
Sevacne . *Hoc anno* . IV. 1.
Seveir . Idem quod *sevir* . I. 18., & 19.
Sevom . *Sebum* , sive *Arvina* . I. 56.
Sevvm , idem quod *Sevacne* . V. 5.
Sextu . *Sextus* . VIII. 23.
Si . Sif . Sve . *Porcus* . I. 7.
Sitir . *Soter* , *servator* . III. 13.
Sistu . *Sistere* , vox pontificalis . XI. 8.
Skalbeta . Idem quod *Scalsie* , & *Scalseto* . XII. 13.
Snates . Genus victimae . XII. 8.
Snmn . *Corpus* . I. 9.
Sorsom . *Sursum* . II. 24.
Spahatu . *Expansum* , *conspertum* . II. 41.
Spalmu . *Espansum* . II. 17.
Spantea . *Expiatoria* . VII. 30.
Spesa . *Libum* . I. 56.
Speturie . Pars victimae , Latinis *spetile* . VII. 1.
Stafiire , Stafli , &c. *Uva* , *racemus* . II. 35.
Stahituto . *Statutus* , *constitutus* . II. 53.
Stakax . Epithetum victimae *Caviaris* . VII. 13.
Steplatu . a *stipulando* , *promittere* , *vovere* . VI. 13.
Stiplo . Stiplatu . Idem quod *stipuler* in sensu religionis , hoc est , *vovere* , & *votum* . I. 2.
Strubla . *Strebula* pars victimae . I. 59.
Strusla . Vid. *Strubla* . I. 59.
Subator . Sent . *Subacti sint* , hoc est *coacti* , *conjuncti* , *uniti* . I. 36.
Suboco . Subocav . *Sub vos pluco* , idem quod *supplico* , *precor voce* , *voco* , formula sacrificialis . I. 28.
Subra . Pro *supra* . I. 15.
Sve . Idest *Porco* . I. 16.
Svepu . *Sue proprio* . VI. 7.

Sve-

Svefo. *Pro fue*. IV. 1.
Suferaklu. Epithetum *Jovis bis Feriteris*. XI. 15.
Sumel. *Sumen*. VII. 26.
Supafnmptu. *Mactare*, *magis augere*. V. 9.
Surur. *Supra*, *furfum*. I. 56.
Sutent. *Siet*. VII. 23.
Svvifebe. *Sus*, *faevus*. VIII. 14.

T

Tafle. Vid. *Stafle*. II. 35.
Talenste. Tribus Populi Ikuvini. VIII. 2.
Tarinate. Trifu. *Tribus Tarfinatium*, dicta a *tribus foris*. VI. 16.
Tarfinater. Una ex Tribubus Populi Ikuvini. II. 53.
Tafes. *Statuere*. I. 55.
Teitu. *Fiat facrificium*. VIII. 7.
Tefrali. *Fulgeralis*. II. 28.
Tefre. Epitheton *Jovis Fulminantis*, & *comburentis*. I. 18.
Texuries. *Decuries*. VIII. 1.
Tremnuco. *Terminus*. II. 53.
Tertiame. *Tertiam*. I. 13.
Tertu. *Tertius*. VII. 40.
Tertim. *Perfectum*. II. 64, five *Tertium*.
Tetome. *Totum*. I. 14. Ibi fermo eft de quibufdam populi ordinibus.
Tefcsm. *Tefcua*, loca augurio confecrata. VI. 13.
Tefenaxes. Vid. *Tefenocir*. V. 14.
Tefenocir. *Statuere*, vox pontificalis. I. 20.
Teftru. *Dexter*. XI. 23.
Textre. *Dextera*. VIII. 27.
Thures. *Turo*. VI. 20.
Tbufcer, Pars altera *Tribus Tarfinatis* dicta a Tufcis. II. 53.
Tiblu. Genus victimae. VIII. 23.
Tixamne. Epithetum *Jovis Datoris fortunae*. VII. 8.
Tiom. *Tibi*, vel *Tuum*. II. 28.
Tiom. *Tibi*. I. 54.
Tia. *Tibi*. I. 25.
Tir. *Ter*. XI. 13.
Tiu. *Sacram*, five *facrificare*. VII. 23.
Tlatie. Vocabulum alicujus terrae in agro Ikuvino. X. 9.
Toru, & Turu. *Taurus*. II. 43.
Totaper. Pro *tota*, five *univerfa*. I. 23.
Totar. *Tota*. II. 53.
Tra. *Dea Traba*, *Sabata*, five *Segefta*. VII. 13.
Traha Sshatam. *Seja*, & *Segefta*. III. 39.
Trafata. *Dea Seja*. VI. 31.
Trebeid. Trebo. Trebnf. Juppiter *tribulis*, five *tribuum cuftos*. I. 8.
Treblanir. Treplanes. *Ter circumferre*. I. 22.
Trefiper. Epithetum *Jovis*, attributum regionis Ikuvinse in honorem ejufdem *Jovis*. II. 30.
Tremitu. *Timorem incutiens*. I. 2.
Tremnu. *Tremendus*. I. 2.
Tribribu. *Tribus*, five *Tribulis*. IX. 8.
Tribifine. vox compofita a *Tribu*, quafi *Tribulis*. I. 54.
Trif. *Tres*. I. 19.
Trifor. Pars Curiae, feu *Tribus Tarfinatium Ikuviuerum*, dicta a *tribus foris*. II. 63.
Trioper. *Per tres*. I. 1.
Tua. *Duo*, vel *fecundas*. VII. 27.
Tus, & Veftra. Idem quod Latinis. I. 30.
Tudero. a *Tudiculare*, *commovere*, vox pontificalis. I. 15.
Tuer. *Tuus*. I. 27.
Turfa. Epithetum *Martis*. II. 58.
Turfiandu. Epithetum *Martis Turii*. IV. 2.
Turfitu. Epithetum *Martis Turii*. IV. 2.
Tufe. iu, *Thyfius Juppiter*. VI. 40.

V

Vafeft, *Fas eft*. I. 28.
Vafeto. Eft. a *fas*, & *ire*, quafi *facrificium rite ivit*. I. 27.
Vatuo, Genus pecudis, cujus pedes introrfum converfi. I. 57.
Vef. Nomen menfurse, nam fubfequitur numerus. X. 10.

Ve-

Veia. *Uva*. VI. 16.
Veietu. *Vehetur*, *afferatur*. VIII. 8.
Vehiies. *Vehere*, *portare*. V. 20.
Veiro. *Viri*, *populus*. I. 30.
Vempesuntres. Compositum ea *Pesuntre*, quemadmodum Pesuntrisco genus victimae. XII. 7.
Vepurus. *Impurus*. IX. 11.
Verisco. Diminutivum a *Verre*, hoc est *porcellus* nondum castratus. I. 19.
Veselir. *Vesculum*, a *vescende*. III. 9.
Vesclum. *Vescla*, *Vescles*, a *vescor*, quod fiebat de victimis in fine sacrificii. I. 1.
Vestiba. Genus victimae. I. 14.
Vestifiere. a *vestigando*.
Vestra, & Tua. Idem quod Latinis. I. 30.
Vesune. Attributum Magistratus, fortasse *veteris*, sive *antecedentis*. XII. 3.
Vhutur. *Taurus*. XI. 8.
Via. *Via*. II. 64.
Vinu. *Vinum*. I. 57.
Viro. *Viri*, *homines*. III. 30.
Vitlu. Vitluf. Vitlaf. *Vitulus*, *vitula*. I. 1.
Virseto. Avirseto. *Verte*, *averte*, formula precantis. I. 28.
Vkar. Genus victimae VI. 7.
Vntak. Idem quod Onse, *coxa*. XI. 3.
Vocucom, & Vocucum. *Una cum*. II. 43.
Vpetue. Idem quod Vpetu, & Oppiter. *pastor*, *castos*, & *princeps*. VIII. 7.
Vraku. Quasi *orcius*, epithetum *Jovis* custodis juramenti. IX. 5.
Urbium nomina a Pontificibus indita secretissime custodiebantur. I. 5.
Vrnasiaru. Ab *horna*, *fruge*. XI. 2.
Vrnasier. *Horna illius anni*. IX. 1.
Vrent. *Comburant*. II. 63.
Vstentu. Ab *hostire*, *ferire*. V. 3.
Vstite. Quasi *assatae*, vel a *feriendo*. VII. 15.
Vte. *Uti*, *velut*. VI. 24.
Vubia, & Vubiaper. Gens *Vabia*, seu *Vibia*. VIII. 26.
Vusef. *Ovis*. VI. 1.
Vusiune. Epithetum *Jovis*. V. 20.
Vufru. *Rafrus*. I. 1. Vid. *Rafrus*.
Vuke. *Vacca*. XI. 3.

X

Xeref. Nomen victimae. V. 25.

F I N I S.

M

